Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

GÖTEBORGS UNIVERSITET

NORDISKA · GUDASAGOR

BERÄTTADE

FÖR

BARN OCH UNGDOM

AF

KATA DALSTRÖM

ILLUSTRERADE AF ANDREN.

Pris: 3 kr. 25 öre.

BIBLIOTEK · GÖTEBORGS · UNIVERSITETS · BIBLIOTEK
Allmänna Sektionen
Pedag.
Sv. Barnb.
Sv. 37/712

NORDISKA GUDASAGOR

BERÄTTADE

FÖR BARN OCH UNGDOM

AF

KATA DALSTRÖM.

MED 11 ORIGINALTECKNINGAR AF **V. ANDRÉN.**

STOCKHOLM
Z. HÆGGSTRÖMS FÖRLAGSEXPEDITION

IVAR HAEGGSTRÖMS BOKTRYCKERI
1887.

GÖTEBORGS STADSBIBLIOTEK

FÖRETAL.

Åt det uppväxande slägtet egnar jag detta försök att i korta, enkla drag lemna en framställning af våra nordiska gudasagor, hvilka i sig gömma skatter af omätligt värde, icke minst för de unga, hvilkas fantasi och känsla i så rikt mått tilltalas af den fria, kraftfulla lifsåskådning, som utgör grunden för desamma.

Med dessa berättelser har jag tillika velat i min ringa mån söka fylla det behof af lämpliga barnböcker, som allt mer och mer gör sig gällande.

De källor jag rådfrågat äro Afzelii, Bugges, Grundtvigs, Gödeckes, Munchs och Rydbergs arbeten i nordisk mytologi, samt en äldre öfversättning af Prosaiska Eddan. Verserna äro anförda ur Gödeckes öfversättning af Eddan.

Till Fröken Ellen Key ber jag att få frambära mitt tack för de värdefulla råd hon gifvit mig under arbetets gång.

Stockholm den 22 Oktober 1887.

Författarinnan.

Innehållsförteckning.

	Sid.
Tänkespråk ur Den Höges sång	5
Verldarnes daning	7
Menniskornas skapelse	9
Yggdrasil	10
Natt, Dag, Sol och Måne	12
Asgård	13
Valhall	14
Gudarne och gudinnorna	15
Mimer	20
Lif och Liftrase	21
Urd. Hel. Nifelhel	22
Ägir och Ran	25
Valkyriorna	26
Enhärjarne	27
Vanerna	28
Alferna	29
Fylgiorna	29
Vättarne	30
Dvergarne	30
Jättarne	31
Valan Gullveig-Heid	33
Lokes barn	35
Gudarnes edsbrott	38
Gudarnes dyrbarheter	39
Tjalfve och Röskva	42
Tor och Skryme	43
Tor hos Utgårda-Loke	46
Tors strid med Rungne	51
Hammarhemtningen	55
Brisingasmycket	59
Uttergälden	60
Iduns bortröfvande	62
Njord och Skade	64
Svipdal befriande Menglad-Fröja ur jättevåld	66
Groas trollsång	68
Svipdag och Fjölsvinn	69
Svipdag i Asgård	73
Skirnes färd till Gerd	74
Odins Hel-färd	78
Balders död	79
Balders bål	81
Härmods Hel-färd	82
Tor och Harbard	84
Tor hos jätten Geirröd	87
Tor hemtar bryggkitteln från jätten Hyme	89
Ägirs gästabud	94
Lokes straff	97
Visdomsmjödet	99
Odin hos Vaftrudne	101
Odin hos Geirröd	103
Dvergen Allvis	105
Heimdall-Rigs vandring	107
Runorna	110
Ragnarök	112
Verldsförnyelsen	114
Namnförteckning	117

Odin.

Innehållsförteckning.

	Sid.
Tänkespråk ur Den Höges sång	5
Verldarnes daning	7
Menniskornas skapelse	9
Yggdrasil	10
Natt, Dag, Sol och Måne	12
Asgård	13
Valhall	14
Gudarne och gudinnorne	15
Mimer	20
Lif och Liftrase	21
Urd. Hel. Nifelhel	22
Ägir och Ran	25
Valkyriorna	26
Enhärjarne	27
Vanerna	28
Alferna	29
Fylgiorna	29
Vättarne	30
Dvergarne	30
Jättarne	31
Valan Gullveig-Heid	33
Lokes barn	35
Gudarnes [illegible]	38
Gudarnes dyrbarheter	39
Tjalfve och Röskva	42
Tor och Skryme	43
Tor hos Utgårda-Loke	45
Tors strid med Rungne	51
Hammarhemtningen	55
Brynnungsmycket	59
Uttergälden	60
Iduns bortrofvande	62
Njord och Skade	64
Svipdal befriande Menglad-Fröja ur jättevåld	66
Groas trollsång	68
Svipdag och Fjölsvinn	69
Svipdag i Asgård	73
Skirnes färd till Gerd	74
Odins Hel-färd	78
Balders död	79
Balders bål	81
Härmods Hel-färd	82
Tor och Harbard	84
Tor hos jätten Geirröd	87
Tor hemtar bryggkitteln från jätten Hyme	89
Ägirs gästabud	94
Lokes straff	97
Visdomsmjödet	99
Odin hos Valtrudne	101
Odin hos Geirröd	103
Dvergen Alivis	105
Heimdall-Rigs vandring	107
Rannes	110
Ragnarök	112
Verldsförnedsen	114
Namnförteckning	117

Odin.

Tänkespråk ur Den Höges sång.

Gifmilde, hell Er!
Gäst är in kommen;
sägen, hvar han bänkas bör!
Oroligt brådskar
han, som vid andras dörrpost
skall sin framgång fresta.

Bättre börda
bär ingen bort med sig
än mycket mannavett;
mer än gods och guld
det gagnar en okänd,
slikt ger den vilsne värn.

Lång omväg
till ovän är,
fast hans gård vid vägen vore;
men till god vän
går det genvägar,
vore han än fjerran faren.

Bäst är eget bo,
om än en backstuga;
hvar och en är herre hemma.
Sträfvar du med två getter
och stråtäckt sal,
det är ej så tungt som att tigga.

Vet du en vän,
som du väl tror,
och vill du godt af honom hafva;
dela hans tycken,
byt täta gåfvor,
far träget att honom träffa!

En gifmild, modig
man har det bäst,
sällan närer han sorg;
men den fege
fruktar för allt,
den girige ger sig för gåfvor.

Små sandreflar,
små svallvågor;
små äro menskors sinnen.
Ej stända alle
jemnstarke i visdom;
hvar tid har väl två slag.

Stig arla upp,
egga dina drängar;
har du få, så se upp och följ dem!
Lamt går mycket,
då du om morgonen sofver;
hurtig är till hälften rik.

Laster och dygder
de dödliges söner
blandade i bröstet bära;
ingen finnes så felfri,
att ej fläck han har,
ingen så usel, att till intet han duger.

Verldarnes daning.

I tidernas början fans intet.

»Ej fans sand, ej sjö,
ej svala vågor,
ej höjde sig jorden,
ej himlen ofvan.»

Endast ett gapande svalg var till, det s. k. Ginnungagap. På ena sidan, nedanom detta svalg, låg Nifelhem, köldens och mörkrets verld, på andra sidan, ofvanom Ginnungagap, Muspelhem, ljusets och värmens.

Från Hvergelmerkällan, som låg i Nifelhem och som funnits till i tidernas begynnelse, utflöto strömmar, hvilka kallades Elivågor. Allt efter som dessa strömmar flöto ut, stelnade de till is, och det ena lagret på det andra tornades upp i Ginnungagap. Slutligen hade dessa ismassor nått så högt upp, att de möttes af Muspelhems värmevågor. Isen började droppa och dropparne fingo lif. Så danades jätten Ymer, och på samma sätt gafs lif åt kon Audumbla, af hvars mjölk Ymer närde sig.

En gång somnade Ymer, och medan han sof, framväxte under hans venstra arm samtidigt en yngling och en mö, och hans båda fötter framalstrade en son.

Gossen och flickan blefvo stamföräldrar för en ädel jätteslägt, till hvilken Mimer hörde, och den ur fötterna framvuxne sonen blef upphof till rimtursarnes eller de onde jättarnes slägt.

Dessa rimtursar voro vidunder af storlek och fulhet, och en del af dem hade t. o. m. flere hufvud.

Kon Audumbla lifnärde sig genom att slicka de med rimfrost betäckta stenarne. Första dagen hon slickade dem, framkom hår, andra dagen ett hufvud och tredje dagen en hel man. Denne man, som kallades Bure, var stor och ståtlig till växten samt god och mild till sinnet. Hans son Bur gifte sig med Bestla, Mimers syster, och hade med henne sönerna Odin, Vile och Ve, äfven kallade Odin, Lodur och Höner.

Dessa blefvo stamfäder för gudarnes ätter.

Midgård och menniskorna skapades af dem. Men så länge Ymer och hans fötters afföda, de frostbringande vidunder, som kallas rimtursar, lefde, kunde gudarne icke utföra det uppsåt de hade, att ofvanför underjorden skapa ett rike, som kunde bebos af menniskor. Burs söner, Odin, Vile och Ve, dräpte fördenskull Ymer, och då han föll, flöt det så mycket blod, att rimtursarnes slägt deri fördränktes, utom Bergelmer, som undkom. Af Ymers hufvudskål skapade de derefter himlahvalfvet och af hans blod hafvet. Ur hafvet upplyfte de jordens grundval och utbredde deröfver den näringsgifvande mullen, som de skapat af Ymers kött.

När solen för första gången, innan hon ännu fått sin bana utstakad, sken från söder på de sålunda danade bergen, då uppspirade ur mullen växterna, och grunden betäcktes med grönska. Derefter ordnade gudarne solens, månens och stjernornas lopp, så att dagarne, månadsskiftena och åren med dess olika årstider följa hvarandra regelbundet. Dermed var det sköna Midgård skapadt. Det ligger som en stor ö midt i det haf, hvarur dess grundval lyfter sig.

Från Ymers ättling Bergelmer härstammar ett yngre jätteslägte, som har sitt tillhåll i Jotunhem, norr om verldshafvet. Äfven denna jätteslägt var fiendtligt sinnad mot gudarne och Midgård och måste af asarne ständigt bekämpas.

Öfverst låg nu Asgård, förenadt med underjorden genom

bron Bifrost, hvilken för Midgårds barn visade sig som den mångskiftande regnbågen. I Asgård hade gudarne sina boningar.

Midt under Asgård, men med vida mindre utsträckning, låg Midgård eller Manhem som en rund skifva, omgifven af det djupa verldshafvet, på hvars botten Midgårdsormen ringlade sig, omslutande jorden likt ett väldigt bälte. Midgård var menniskornas hem.

På andra sidan verldshafvet låg Jotunhem, jättarnes verld. Jotunhem var målet för den väldige Asa-Tors flesta härnadståg, och der vann han mången seger öfver sina fiender, jättarne. Jättarne hade äfven ett underjordiskt Jotunhem vid Nifelhels gräns.

På ömse sidor om Bifrost voro Alfhem och Vanahem belägna.

Nedanom Midgård låg underjorden, äfven kallad Jörmungrund, storgrunden, till följd af sin storlek.

Menniskornas skapelse.

Odin, Lodur och Höner gingo en gång vid hafsstranden, å hvilken de funno tvenne växande träd. Af dessa danade nu gudarne de första menniskorna, Ask och Embla.

Gudarne skänkte dem hvar sina gåfvor.

Lodur gaf dem gudaliknande gestalt, blod och rörelseförmåga, Höner förstånd, vilja och fantasi, och Odin gaf dem den bästa gåfvan: anden, som gjorde dem till fria, tänkande varelser.

Sålunda utrustade, vandrade Midgårds barn genom jordelifvet. På dem sjelfva berodde det, om de genom ädla hand-

lingar skulle få njuta högsta sällhet efter döden eller genom onda gerningar ådraga sig hårda straff.

Men sedan gudarne skapat Midgård och menniskobarnen, måste de äfven värna om sitt verk. Detta uppdrogs åt Tor, deras egen beskyddare, som derför äfven kallades »menniskors vän».

Ofta kunde Midgårds barn se blixtarne ljunga i skyn och höra dånet från hans framrullande åskvagn, när han drog i härnad mot gudars och menniskors fiender, jättarne.

Yggdrasil.

Asken Yggdrasil var det härligaste träd i verlden. Dess trenne rötter nådde djupt ned i underjorden, derur hemtande kraft och näring åt hela verldsalltet. Dess grönskande krona sträckte sig upp ofvan gudars och menniskors boningar samt öfverskyggade hela verlden med sina skuggrika grenar.

Vid hvarje rot befann sig en källa med motsvarande underjordsrike. Från dessa källor hemtade verldsträdet sin lifskraft.

Vid norra roten, i en underjordisk fjelltrakt, låg Hvergelmer, en ofantlig brunn eller källa, från hvilken otaligt många floder strömmade ut öfver all verlden. Alla hafvets vattenmassor kommo från denna källa. Efter fullbordadt kretslopp återvände alla vatten dit igen, för att sedan å nyo strömma ut i olika riktningar.

Under och omkring mellersta roten låg Mimers visdomskälla. Från den källan hemtade trädet sin skapande och förnyande kraft, i den källan doldes visdom och mannavett.

Under den södra roten voro Urds källa och underjords-

rike belägna. Från den källan uppstego värmande safter till trädets rötter. Vattnet i densamma skyddade verldsträdet mot Fimbulvintern, som hotade trädet med tillintetgörelse.

Från rötterna uppsteg safven i trädets stam samt spred sig derefter till kronans grenar och löfverk. Med morgondaggen, som föll från Yggdrasil, kom sedan den lifgifvande saften till underjordens ängder, klädande dessa med oförvansklig grönska, och från Rimfaxes betsel och valkyriehästarnes manar neddroppade något af denna saft i form af dagg till Midgårds dalar, der den uppfångades af blommornas kalkar, ur hvilka bina drucko. Slutligen fingo menniskorna med deraf genom binas honung, som blandades i deras mjöd. Mjödet, njutet med måtta, var derför en upplifvande dryck, hvilken skänkte skalderna ingifvelser till deras kväden.

Kronan, som räckte ofvan Asgård, öfverskuggade Valhall, der geten Heidrun åt af dess blad. Af dess löfrika grenar betade hjorten Eiktyrne, från hvars horn vatten neddroppade i Hvergelmer.

I askens topp satt en örn, mångkunnig och vis, och mellan hans ögon en hök. På trädets rot gnagde draken Nidhugg, jemte en hel skara af Nifelhels ormar, hvilka gladdes åt den skada de kunde tillfoga trädet. Mellan örnen och draken sprang ekorren Ratatosk och bar afundsord dem emellan.

Trädet lider mera men än någon ovis kan ana. Dock skall det genom sina vårdares trogna omsorger och de styrkande safterna i underjordens källor motstå alla sina fienders anfall, och ehuru det under tidernas lopp varit nära sin undergång, skall det å nyo blomstra upp långt härligare än tillförene, sedan Ragnarök är öfver.

Natt, Dag, Sol och Måne.

Natt, Dag, Sol och Måne, alla stammade de från jättarnes ätt och från Mimers underjordsrike.

En dotter till Mimer var den svala, mörka Natt, som skänkte hvila och kraft åt den slumrande naturen och som med sin häst Rimfaxe körde genom himlarymden. Från Rimfaxes skumhöljda betsel droppade verldsträdets underbara lifssaft i form af dagg ned till jorden, skänkande den näring äfven under nattens hvila.

Natt var gift med morgongryningsalfen Delling, som var alla ljusalfers herskare och bodde i Alfhem. Med honom hade hon sonen Dag, hvilken var ljus och strålande liksom fadern.

Utanför Dellings sal sjöng för den slumrande verlden dvergen Tjodröre (folkväckaren) sina manings- och väckelsesånger, när morgonrodnaden spred sitt rosenröda skimmer öfver haf och land, innan Dag och Sol hunnit köra upp på himlahvalfvet samt innan Natt och Måne gått till hvila i sina egna salar.

Natt följdes af den silfverskimrande Måne, Dag af den strålande Sol. Både Måne och Sol ilade skyndsamt åstad på sina utstakade banor, förföljda af tvenne jättar i ulfhamn, Sköll och Hate, hvilka hotade att uppsluka dem. Sol for i en ädelstensgnistrande vagn, dragen af tvenne sköna hästar, Allsvinn och Årvak, från hvilkas manar guldflammor utstrålade. Sol var först då trygg för sina förföljare, när hon kört ned vid vesterns synrand och hunnit in i aftonrodnadsalfen Billings nejder. Der hvilade hon ut i hans slott efter dagens färd, och med brinnande facklor och tända ljus höllo Billings hirdmän vakt kring hennes bädd, ända tills morgonrodnaden vi-

sade sig vid synranden. Då besteg Sol sin vagn, fattade tömmarne och styrde sina ystra springare genom rymden. Samtidigt började Dag sin färd på sin glänsande springare Skinfaxe, sedan först hans moder Natt gått till hvila i sina salar, omgifven af en slumrande hird. Måne hvilade äfven ut i Billings nejder, tills Sol återvändt från sin dagsresa; då körde han upp på himlahvalfvet.

På detta sätt fingo menniskorna ömsom njuta af Dags och Sols strålande prakt, ömsom af Natts och Månes milda skimmer.

Asgård.

Asgård, gudarnes hemvist, låg högt ofvan Midgård. Med underjorden var det förenadt genom bron Bifrost, kring hvilken det väldiga lufthafvet brusade.

Det låg väl skyddadt och kringflutet af många elfvar, öfver hvilka en metallglänsande dimma sväfvade, hvilken kunde antändas och flamma upp i höga fladdrande eldtungor, s. k. vaferlågor. I dessa lågor gingo gudarnes fiender, om de nalkades, en säker död till mötes. En hög borgmur omslöt hela Asgård. Genom den ledde Valgrinden, som var försedd med ett konstrikt lås, smidt af skickliga dvergar. Om någon obehörig sökte öppna porten, slöt den sig likt bojor kring den förmätne.

Midt i Asgård låg Idavallen. Der samlades gudarne till rådplägning, och der roade de sig med det underbara spelet guldtafvel, som kunde flytta sig sjelf och vara medspelande.

I Asgård befunno sig ock gudarnes och gudinnornas särskilda borgar, en del guldstrålande, en del silfverskimrande.

Högt ofvan Asgård reste sig salen Gimle, strålande långt klarare än solen. Der skola alla goda, rättskaffens menniskor samlas efter Ragnarök.

Valhall.

Valhall var namnet på den sal, i hvilken enhärjarne, de korade kämparne, samlades efter döden. Denna sal hade femhundrafyratio dörrar, och genom hvarje dörr kunde åttahundra enhärjare gå i bredd. Öfver porten sutto bilder af örnen och ulfven, de tvenne djur, som företrädesvis gästade slagfältet efter stridens slut.

Salen var timrad af spjut och täckt med sköldar, och bänkarne voro höljda med brynjor. Sin upplysning fick den af flammande svärd, hvilka skeno likt solen.

Kring de välförsedda borden samlades enhärjarne hvarje kväll, när de återvändt från Idavallen, der de dagligen kämpade med hvarandra. De mättade sig då med det välsmakande fläsket af galten Särimne, det yppersta fläsk i verlden. Galten, som förtärdes hvarje afton, var om morgonen å nyo hel och blef på nytt af kocken Andrimne kokt i grytan Eldrimne. Sitt mjöd fingo enhärjarne från geten Heidrun, som åt af löfven på verldsträdets grenar, och det bjöds dem i dryckeshorn af fagra valkyrior i glänsande hjelmar och brynjor. Odin sjelf, som deltog i måltiden, drack af mjödet, men åt aldrig af den mat, som sattes på hans bord. Maten behöfde han icke, den gaf han åt sina båda hundar, Gäre och Fräke, hvilka ständigt följde honom.

Sedan måltiden var slutad, samlades man till gille i salen. Asarnes gästabud plägade hållas i Valhall.

Frigg och Fulla.

Högt ofvan Asgård reste sig salen Gimle, strålande långt klarare än solen. Der skola alla goda, rättskaffens menniskor samlas efter Ragnarök.

Valhall.

Valhall var namnet på den sal, i hvilken enhärjarne, de korade kämparne, samlades efter döden. Denna sal hade femhundrafyratio dörrar, och genom hvarje dörr kunde åttahundra enhärjare gå i bredd. Öfver porten sutto bilder af örnen och ulfven, de tvenne djur, som företrädesvis gästade slagfältet efter stridens slut.

Salen var timrad af spjut och täckt med sköldar, och bänkarne voro höljda med brynjor. Sin upplysning fick den af flammande svärd, hvilka skeno likt solen.

Kring de välförsedda borden samlades enhärjarne hvarje kväll, när de återvändt från Idavallen, der de dagligen kämpade med hvarandra. De mättade sig då med det välsmakande fläsket af galten Särimne, det yppersta fläsk i verlden. Galten, som förtärdes hvarje afton, var om morgonen å nyo hel och blef på nytt af kocken Andrimne kokt i grytan Eldrimne. Sitt mjöd fingo enhärjarne från geten Heidrun, som åt af löfven på verldsträdets grenar, och det bjöds dem i dryckeshorn af fagra valkyrior i glänsande hjelmar och brynjor. Odin sjelf, som deltog i måltiden, drack af mjödet, men åt aldrig af den mat, som sattes på hans bord. Maten behöfde han icke, den gaf han åt sina båda hundar, Gäre och Fräke, hvilka ständigt följde honom.

Sedan måltiden var slutad, samlades man till gille i salen. Asarnes gästabud plägade hållas i Valhall.

Frigg och Fulla.

Gudarne och gudinnorna.

Odin var den förnämste bland gudarne. Han var majestätisk att skåda, men enögd, allt sedan han gifvit Mimer sitt ena öga att gömma i dennes visdomskälla. Han var de menskliga samhällenas vårdare, styrde folkens öden och afgjorde krigens utgång. Från sitt högsäte, Lidskälf, i Asgård, kunde han öfverskåda jorden.

Tvenne stora ulfhundar, Gäre och Fräke, följde honom, och hans båda korpar, Hugin och Munin, flögo hvarje dag ut på spejarfärd genom den från Asgård osynliga underjorden och återvände sedan till honom, för att i hans öra hviska hvad de der hört och sett.

Stundom färdades Odin bland menniskorna, än i den ena, än i den andra skepnaden. När vigtiga händelser stundade, uppenbarade han sig för dem, än som den strålande guden i gyllene hjelm och rustning, med spjutet Gungne i sin hand, än som en gammal man i bredskyggig hatt och vid kappa.

Odin hade många namn. Så kallades han allfader, emedan han var både asagudarnes fader och menniskornas skapare och styresman, samt valfader, emedan alla, som föllo på valplatsen eller dogo af sår, erhållna i striden, kommo till hans rike.

Hans maka var *Frigg*, hvars boning var Fensalarne. Hon var äktenskapets gudinna. I sin egenskap af Odins maka och asarnes herskarinna kunde äfven hon ingripa i folkens öden, och det hände någon gång, att när ett folk vändt sig med böner till henne, hon gynnade detta, ehuru Odin ämnade dess fiender segern. Då förstod hon klokt att omvända sin makes håg, så att tvist icke uppstod dem emellan. Högt skattade Odin hennes förutseende vishet och tystlåtenhet. Friggs förtrogna vän var hennes tärna Fulla, som förestod hennes hof.

Odins och Friggs barn voro Tor och Balder.

Tor, åskans gud, var näst Odin den förnämste bland asarne, den starkaste af dem alla och deras mäktiga värn i kampen mot jättarne. Honom ålåg att draga i härnad, när fara hotade gudarne, och han var nästan ständigt ute på härtåg. Ingen mäktar tälja hans bragder. Han åkte i en vagn, dragen af två bockar, Tanngnyst och Tanngrisne. Då han for fram, dånade det i rymden, blixtar lyste, eld frustade ur bockarnes näsborrar, hela jorden skalf och himlen stod i lågor.

Tor egde tre dyrbarheter, af oskattbart värde för honom i hans många strider. Den främsta var hammaren Mjölner, som aldrig förfelade sitt mål och alltid, hur långt den än slungades, återvände till egarens hand. Tors andra dyrbarhet var hans starkhetsbälte Megingjord, hvilket hade förmågan att fördubbla hans styrka. Den tredje dyrbarheten var jernhandskarne.

Tor hade många namn: Lorride, Åka-Tor m. fl. Efter honom kallas åskan tordön. Tor hade gula lockar och ett vackert ungdomligt utseende. Hans lynne var sådant, att det lätt brusade upp, men också lätt lät blidka sig. Han var menniskovänlig, trofast och i det hela godlynt.

Tors maka var den guldlockiga *Sif.* Med henne hade han en dotter, *Thrud.* Dessutom hade han med jättekvinnan *Jernsaxa* sönerna *Mode* och *Magne.* Hans land hette Trudvang och hans borg Bilskirne.

Tyr, son till Odin och en jättekvinna, var krigets modige gud och åkallades af kämparne, hvilka sökte likna honom i tapperhet. Han var enhändt, allt sedan Fenrisulfven, om hvilken sedan skall talas, afbitit hans högra hand.

Njord var af vanernas slägt. Han var rikedomens och sjöfartens gud, mild och fredlig, men äfven, när så kräfdes, en tapper kämpe, hvars vapen var stridsyxan. Vid det i tidernas morgon slutna förbundet mellan asar och vaner kom

han som gisslan till Asgård och upptogs i Odins krets. Till Vanahem skall han återvända, när Ragnarök stundar.

Han var gift med jättedottern *Skade*. Hans borg, Noatun, låg vester om det stora hafvet. Derutanför sjöngo svanar.

Fröj, Njords son, rådde öfver regn och solsken samt all jordens gröda. De väna alferna, hvilka beredde jorden god äring, voro honom underdåniga. Honom bad man om god årsväxt, fred och välstånd. Fröj var egare till skeppet Skidbladne, som hade medvind, så fort det sattes i sjön, samt till den guldglänsande galten Gullborst. Fröj var gift med jättedottern *Gerd*. Af gudarne hade Fröj fått Alfhem (alfernas rike) i tandgåfva.

Fröja, Njords dotter och Fröjs syster, näst Frigg den förnämsta bland asynjorna, var kärlekens gudinna och hörde älskandes böner. Hon egde det sköna Brisinga-smycket och en falkhamn, hvilken Loke under några af sina äfventyrliga färder hade till låns.

Fröjas make var *Od*, som var af lägre börd än hon, ty han var icke medlem af asarnes eller vanernas slägt. Men han hade befriat Fröja ur jättarnes våld och utfört många underbara bragder, och då han derjemte var skön och snillrik, vann han gudinnans hjerta och hand. Sedan vardt han asarnes fiende och af dem förvisad från gudarnes och menniskornas verldar. Fröja sörjde honom djupt och sökte honom länge. De tårar hon då grät förvandlades till guld. Med Od hade hon två döttrar, som hette Hnoss och Gersime.

Jemte Odin korade hon kämpar till svärdsdöd, och halfva antalet af de fallne kom till henne.

Brage var skaldekonstens gud. Han kallades »den sidskäggige asen» med anledning af det långa skägg, som föll ned öfver hans bröst. Han ärades högt af alla för sin visdom. Fordom inbars vid gillen den omtalade bragebägaren, och det

var skick och sed att vid den afgifva löfte om något storddåds utförande och sedan tömma den i botten.

Brages maka var *Idun*, ungdomsgudinnan, som förvarade gudarnes största skatt, den eviga ungdomens äpplen.

Heimdall, nio jättemörs son, kallades »den hvite asen» för det silfversken, som omströlade honom. Han var eldens gud och gudarnes väktare. Deras säkerhet berodde på honom. Hans borg, Himmelsvärnet, låg vid bron Bifrost, som gudarne byggt mellan Asgård och underjorden. Heimdall var så vaksam, att intet undgick hans spejande blick. Han såg så väl natt som dag hundrade raster vidt åt alla håll och hade så skarp hörsel, att han hörde gräset gro på marken och ullen växa på fåren. Hans tänder voro guldglänsande, och han kallades derför äfven Gullintanni. Han behöfde mindre sömn än en fogel, och vid första tecken till fara blåste han i sitt horn, och gudarne samlades då till försvar.

Vidar kallades »den tyste asen». Han var, näst efter Tor, den starkaste af gudarne och deras hjelp i många strider. Han hade en jernsko, som skyddade honom, så att han vågade trampa på och med sin fot krossa det onda som kom i hans väg. Vidars fader var Odin, hans moder en jättekvinna.

Ull var Sifs son och Tors styfson. Han var en väldig bågskytt och hurtig skidlöpare. Hans skidor buro honom öfver både haf och land. När de ej brukades att löpa på, kunde de förvandlas till sköld. Ull, som var mycket vacker och krigisk, åkallades i envig.

Balder var gudarnes älskling ljusets milde gud. Han älskades af alla för sin rättvisa och sin godhet. I hans närhet tåldes ingen orättfärdighet, och hans domar voro orubbliga. Han bodde på Breidablick med sin maka, blomstergudinnan *Nanna*. Deras son var Forsete.

Prag.

var skick och sed att vid den afgifva löfte om något stordåds utförande och sedan tömma den i botten.

Brages maka var *Idun*, ungdomsgudinnan, som förvarade gudarnes största skatt, den eviga ungdomens äpplen.

Heimdall, nio jättemöars son, kallades »den hvite asen» för det silfversken, som omstrålade honom. Han var eldens gud och gudarnes väktare. Deras säkerhet berodde på honom. Hans borg, Himmelsvärnet, låg vid bron Bifrost, som gudarne byggt mellan Asgård och underjorden. Heimdall var så vaksam, att intet undgick hans spejande blick. Han såg så väl natt som dag hundrade raster vidt åt alla håll och hade så skarp hörsel, att han hörde gräset gro på marken och ullen växa på fåren. Hans tänder voro guldglänsande, och han kallades derför äfven Gullintanni. Han behöfde mindre sömn än en fogel, och vid första tecken till fara blåste han i sitt horn, och gudarne samlades då till försvar.

Vidar kallades »den tyste asen». Han var, näst efter Tor, den starkaste af gudarne och deras hjelp i många strider. Han hade en jernsko, som skyddade honom, så att han vågade trampa på och med sin fot krossa det onda som kom i hans väg. Vidars fader var Odin, hans moder en jättekvinna.

Ull var Sifs son och Tors styfson. Han var en väldig bågskytt och hurtig skidlöpare. Hans skidor buro honom öfver både haf och land. När de ej brukades att löpa på, kunde de förvandlas till sköld. Ull, som var mycket vacker och krigisk, åkallades i envig.

Balder var gudarnes älskling ljusets milde gud. Han älskades af alla för sin rättvisa och sin godhet. I hans närhet tåldes ingen orättfärdighet, och hans domar voro orubbliga. Han bodde på Breidablick med sin maka, blomstergudinnan *Nanna*. Deras son var Forsete.

Brage.

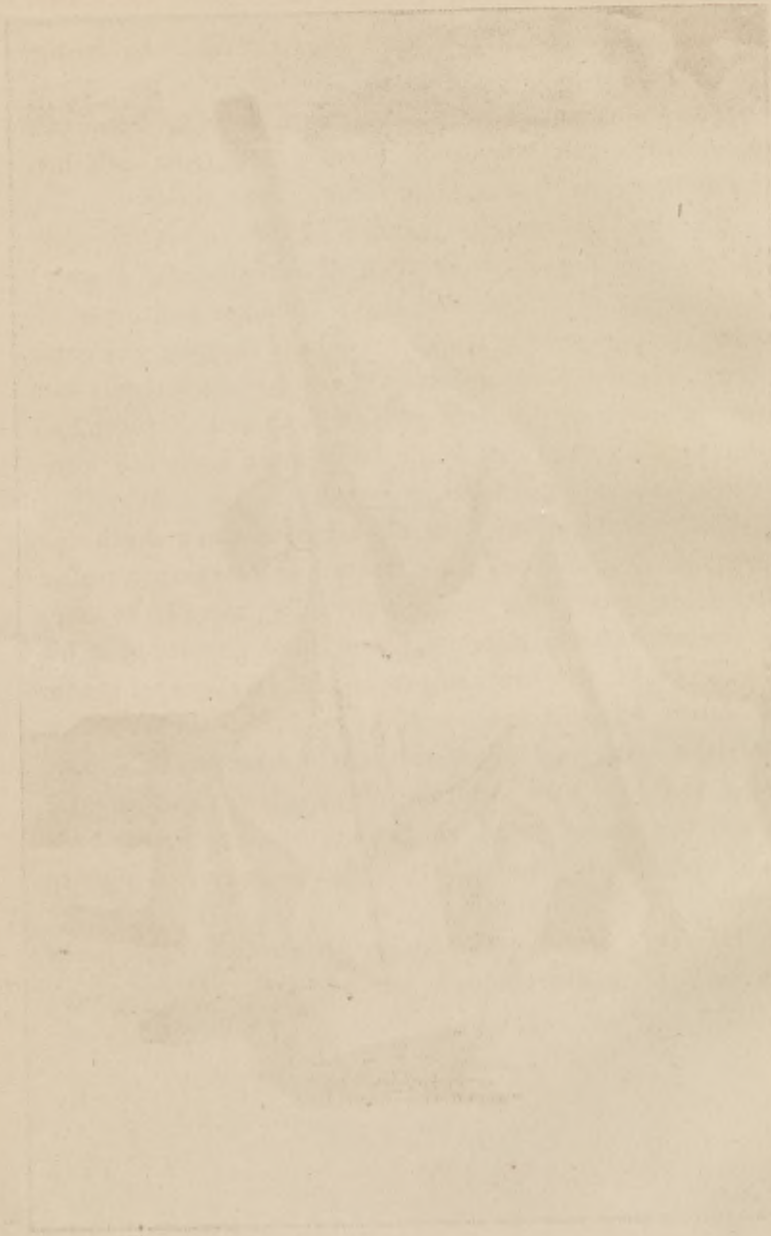

Forsete var gudars och menniskors domare; alla tvistigheter bilades af honom.

Saga satt »vid Sökvabäck, der de svala böljor susa», och täljde flydda och kommande tiders öden. Odin och hon drucko hvarje dag vishet samman ur gyllene skålar.

Eir var läkekonstens gudinna. Hon bekämpade sjukdomarne, som dödsgudinnan sändt till menniskornas plåga.

Loke var ej af asarnes, utan af jättarnes slägt, men vistades ständigt hos de förre. Odin hade en gång i tidernas morgon blandat blod med honom, och på fosterbröders sätt hade de svurit att dela öden med hvarandra. Troget höll Odin sitt löfte, och det dröjde länge innan Loke fick lönen för alla sina onda gerningar.

Skön och fager var Loke till det yttre, men ond och elak till sinnes. Nyckfull och listig, sökte han stifta osämja mellan alla. Hans onda tankar drefvo honom utan rast och ro kring i verlden. Gudarnes motgångar voro oftast föranledda af honom, men lika ofta som han bragte dem i förlägenhet genom sin ondska, lika ofta räddade han dem genom sin fyndighet.

Hans maka var *Sigyn*, som, när olyckan träffat honom, troget stod vid hans sida och mildrade hans lidanden. De hade sonen Narve. Med en jättekvinna (Ångerbåda) hade Loke trenne barn, Fenrisulfven, Midgårdsormen och dottern Leikin.

Han egde underbara skor, som buro honom genom luften och vid flere tillfällen räddade honom.

Mimer.

Under Yggdrasils mellersta rot låg Mimers källa, säfomkransad och omgifven af en sjudubbel guldinfattning. Rundt omkring den utbredde sig blomstrande ängder och grönskande lundar, genomflutna af klara floder, hvilkas vatten var heligt.

Vid källan satt Mimer, den gamle, vise jätten, och vaktade dess vatten, som innehöll visdoms- och skaparekraft. Sjelf drack han hvarje dag ur ett gyllene horn den underbara drycken, hemtad ur hans brunn.

En gång i tidernas morgon kom Odin till honom och bad om en visdomsdryck. Efter enträgna böner erhöll han den, men måste lemna sitt ena öga i pant derför. Genom den drycken fick han kraft att dana det sköna Midgård. Af Mimer fick han äfven nio runosånger, fimbulsånger, hvilka Odin sedan lärde gudar och menniskor.

Af sin lifgifvande källas vatten öste Mimer på den rot af verldsträdet, som var i hans vård.

Mimer plägade äfven nämnas »Skattegömmaren», emedan han i tidernas början på gudarnes uppmaning skapade dvergarne, hvilkas öfverherre han blef. Dessa hopade sedan omkring sin herskare sköna smiden och kostbara vapen, och Mimer egde för den skull oerhörda skatter i sina salar.

Hos Mimer förvarades äfven ett svärd, hvilket en gång af hämdgiriga makter blifvit smidt till gudarnes förderf, men genom list frånröfvats dem af Mimer.

Mimer var städse vänligt sinnad mot gudarne, och Odin erhöll månget vist vänskapsråd af honom.

Till Mimers rike kom en del af de lycksaliga, som genom döden kommit till Hel, och der vistades äfven Balder efter sin död.

Lif och Liftrase.

I Mimers rike vistades tvenne menniskobarn, Lif och Liftrase, hvilka räddats dit undan den tilltagande ondskan bland Midgårds barn och den långa fimbulvinterns fasor.

De och deras ättlingar bebodde en borg, hvars vaktare var morgongryningsalfen Delling. Borgen låg väl skyddad i Mimers lund, omgifven af oförgänglig grönska och kringfluten af silfverglänsande floder.

Intet ondt fick nalkas den. Der uppväxte ett renare, ädlare och skönare menniskoslägte än det, som befolkade jorden. Dess föda var morgondagg från det eviga verldsträdet, en ljuf näring, som skänkte dem vishet och kraft i högre mått än menniskobarnen i Midgård ega.

I deras borg var rum beredt för den ljuse Balder. Längtansfullt motsågo de den dag, då han skulle stiga ned till underjorden för att bo ibland dem och vara deras lärare. När de väntade hans ankomst, smyckade de borgens salar med sköna smiden och höljde bänkarne med konstrika täcken. I ett gyllene horn, öfver hvilket låg en sköld, framsatte de en välkomstdryck, hemtad ur Mimers källa, åt den väntade, käre gästen.

När Ragnarök stundar, samlas de ängsligt bidande kring sin herskare Balder, ty sjelfva få de ej deltaga i den rasande kampen, som pågår i hela verldsalltet.

Då den gamla jorden blifvit tillintetgjord, uppstiger ur djupet Mimers rike med lunden, hvari Lif och Liftrase haft sin tillflykt. Det riket blir då förnyelsens jord, som skall bebyggas af deras ättlingar genom oräkneliga slägtled, lefvande ett dygdigt och glädjerikt lif under Balders spira och i enlighet med de stadgar, som skola gifvas dem af den onämde guden, den allsmäktige från höjden.

Urd. Hel. Nifelhel.

Vid Yggdrasils södra rot lågo Urds brunn och blomstrande ängder. Äfven Urds källa var guldinfattad och kransad af säf. I dess klara silfverglänsande vatten summo svanar. Detta vatten var heligt. Allt som nedsänktes deri uppkom renadt och skinande hvitt.

Urd var ödets dis. Hon och hennes systrar Verdandi och Skuld hade att bestämma öfver forntid, nutid och framtid. Hennes systrar voro liksom hon sjelf nornor, hvilka spunno och tvinnade ödets trådar för menniskorna och sammanfogade dem till den underbara väf, som bildade lifvets skiften. Alla tre voro liksom Mimer af jätteslägt, men genom vänskaps- och frändskapsband nära förenade med gudarne samt till följd deraf vänligt stämda mot Midgårds barn. Under dem lydde en hel här af lägre nornor, hvilka kallades hamingjor. Hvarje menniska hade en hamingja, som ledsagade henne ända från födelsen och sökte skydda henne mot ondt; ja, äfven efter döden var hamingjan förenad med sin skyddsling och följde honom till gudarnes domstol vid Urds brunn, för att der tala till hans bästa.

Till Urds ting kommo dagligen skaror af döda. Både goda och onda, de som fallit i strid eller dött af sjukdom, alla samlades der. Ljudlöst färdades de till tingsplatsen, hemtade dit af Urds dödsbudbärarinnor. De i strid fallne fördes dit af hjelmprydda ridande valkyrior.

Öster ut, under synranden, låg den Helport, genom hvilken de döde inträdde i underjorden. Först gick deras färd der nere åt vester genom ett mörkt land med djupa dalar. Der brusade en flod, som i sina böljor hvälfde vapen. De menniskor, som i lifstiden föröfvat onda gerningar, sargades illa

af dessa vapen, när de vadade genom floden; men goda menniskor kommo öfver utan att skadas af dem. Man hade också att vandra öfver en hed, bevuxen med törne, som sönderref deras fötter, som i lifstiden varit obarmhertiga. Derefter kom man till ett ljust land; der delade sig vägen, så att en väg gick söder ut till Urds källa och en annan till Mimers rike. Det åtgick flere dagar, innan det tysta tåget nått sitt mål. När de döde framkommit, sattes de på bänkar, der de hade att invänta gudarnes ankomst. Sedan gudarne anländt, stigit af sina hästar och tagit plats på domaresätena, började rättegången.

Hvar och en af de döde fick nu sin dom. Hamingjorna stodo vid deras sida, förande sina skyddslingars talan och försvarande dem mot anklagelser, på det att de ej skulle dömas till Nifelhels fasor.

Hamingjorna måste föra de dödes talan, såvida dessa icke af kära vänner och fränder fått målrunor med på färden, ty då kunde de sjelfva försvara sig. Hamingjornas vittnesbörd ansågos af gudarne fullt tillförlitliga, ja till och med bättre än de dödes egna kunnat vara.

Nornorna lade lifvets lotter för Midgårds barn, bestämmande deras dagars tal och deras dödssätt, utom för de kämpar, Odin och Fröja korade till ärorik död på slagfältet. Men gudarne ensamt var det förbehållet att döma till salighet eller osalighet, till högsta fröjd eller till högsta smärta.

De döde skulle vara väl prydda. Krigare borde komma medförande sina vapen; kvinnor och barn med några af sina bästa och käraste smycken. Detta ville gudarne, ty deraf märktes då att de hädangångne varit älskade i Midgård af fränder och vänner, och att de lefvande buro vördnad för dödens hemligheter.

När domarne fallit, var de dödes öde besegladt. De till

salighet och de till osalighet dömde skildes åt. Åt de till salighet bestämda räcktes ett gyllene horn, fyldt med en ljuf dryck, hemtad från underjordens trenne lifskällor. Alla spår som de burit af sjukdom och död utplånades, en förnyad och högre lifskraft genomströmmade dem, de återfingo talförmågan, och med helsans rodnad på sina kinder och med glädjestrålande blickar fördes de af sina hamingjor till Urds och Mimers lycksalighetsriken, hvarest boningar voro beredda för dem. De kunde nu uppsöka de fränder och vänner, hvilka före dem gått till Hel, och samman med dem tala om flydda tiders öden och fröjda sig åt sin sorgfria lycka. De kämpar, som skulle gästa Valhall, fördes af valkyrior till sin bestämmelseort. Sedan de tömt lifsdrycken, redo de öfver den skimrande Bifrost, som ledde till Asgård. Vid framkomsten möttes de af ryktbara forntidshjeltar, som förde dem in i gudasalen, der Odin välkomnade dem, och valkyrior räckte dem gudarnes mjöd i gyllene horn.

De osalige deremot fördes af plågoandar till Nifelhels pinohålor, der Lokes dotter var herskarinna. Under sina hamingjors tårar drefvos de bort, sedan de först tömt en bitter, etterblandad dryck, som gjorde dem känsligare för de väntande kvalen. Med tunga steg lemnade de Urds nejder. De dröjande slogos med törneknippen, för att de skulle påskynda sin gång. Dystert rörde sig det långa tåget genom Urds och Mimers lycksalighetsriken mot norr, genom dälder och öfver höga bergsklyftor, fram till Nidafjellet, der floden Hraunn, underjordens Elivågor, var gränsen mellan Hel och Nifelhel. Dess mörka, gytjiga vatten måste den olyckliga skaran öfvervada. Sedan stodo de vid Nifelhels svarta, brådstupande fjellväggar, uppför hvilka de måste klättra på stegar och trappor.

Redan på afstånd varsnades tåget af jättestora hundar, Nifelhels vaktare; dessa uppgåfvo höga skall, som ditkallade

Nifelhels flygande vidunder. Nidhugg jemte otaliga odjur i orm- eller örnhamn grepo de olycklige, klämde in dem under sina vingar och flögo genom Nifelhels töckenrymder till de olika straffhålor, till hvilka deras offer blifvit dömda. De flögo först öfver jättarnes skuggverld och sedan ned i gapande svalg och mörka hålvägar till bestämmelseorterna.

De hårdaste straffen drabbade menedare, lönmördare och äktenskapsbrytare. Deras pinorum var en å Nåstränderna belägen sal, hvars tak och väggar voro af ormryggar. Från taköppningarna droppade ormarnes etter ned öfver de olycklige, hvilka dels lågo på jernbänkar och dels vadade omkring i etterfloderna, som samlat sig på golfvet.

Alla straffades likväl icke evigt. Några bland de döde fingo, sedan de genomgått en lång strafftid, förskoning.

Djupt nere i pinoverlden lågo Lokes och Fenrisulfvens straffhålor å en holme i underjordssjön Amsvartne, hvaröfver evigt mörker rådde.

Ännu djupare ned voro Djupdalarne, hvarest Suttungs elds-skaror vistades.

Ägir och Ran.

Ägir var det vida verldshafvets herskare och bodde i dess djup.

Hans maka var den falska Ran.

Ägir stod i godt förhållande till gudarne och tillredde ofta gästabud åt dem i sina lysande salar, hvilka strålade så starkt af alla de guldskatter, som der funnos hopade, att ingen annan belysning var af nöden. Sällan lät han sina

bryggkittlar hvila — och derför kokar och brusar det så ofta i hafvet.

Ägirs maka, Ran, var falsk mot Midgårds barn. Ofta gick hon ut med sitt nät, för att bringa seglare i förderf.

Stundom fattade hon drakskeppen med sin hand och drog dem med oemotståndlig makt ned i djupet. Ve då den viking, som ej hade skatter att bringa henne som gåfva.

Ägirs och Rans barn voro de ystra, skumhöljda vågorna, hvilka i yrande lek tumlade om vid klippor och skär. När hafvet, som ofta hände, midt i det lugnaste väder, plötsligt reste sig upp i skyhöga vågor kring vikingaskeppen, då visste man att Ägirs döttrar börjat sin hvirflande ringdans.

I mörkret kunde man se Ägirs salar skimra i gyllene prakt och få en aning om hvilka skatter som gömdes der.

Guldet kallades ofta för »Ägirs ljus», emedan de seglande i mörkret sågo hur det strålade från hafvets djup.

Valkyriorna.

Valkyriorna, ett slags ödesgudinnor, voro sköna mör, hvilka af Odin sändes till valen (valplatsen) att kora kämpar till hjeltedöden och sedan ledsaga de fallne till Valhall.

Iklädda lysande rustningar, med gyllene hjelmar på sina hufvud och beväpnade med spjut och sköldar, redo de på frustande hästar genom rymden, ut öfver hela verlden, att råda för seger och död. Vanligen följdes de åt tre och tre tillsammans, och under slagtningarnas tummel kunde de kämpande se dem sitta till häst i skyn och länka stridens gång.

Den förnämsta bland valkyriorna var Skuld, en af de trenne öfvernornorna. Dessutom nämnas Gandul, Skagul och

Hild m. fl., hvilka oftast sändes till Midgård för att kora hjeltar åt Odin. Då en valkyria uppenbarade sig, bådade hon strid, och när stora fältslag stundade, kunde till och med en hel skara visa sig för kämparne.

Valkyriorna voro af tvenne slag. En del tillhörde uteslutande Asgård, de andra voro fagra jordiska tärnor, hvilka plägade följa sina gudaborna systrar och samman med dem leda stridens öden.

Stundom skänkte valkyriorna sin kärlek åt någon tapper kämpe och värnade honom då i hans strider.

Då Asgårdsvalkyriorna ej voro ute i härnad, vistades de i Valhall, hvarest de iskänkte mjöd åt gudar och enhärjar vid deras gillen, samt vårdade salens bonader och dryckeskärl.

Tvenne af dem, Rist och Mist, stodo städse vid Odins sida, redo att utföra hans befallningar och räcka honom skummande mjöd i de välfylda dryckeshornen.

Enhärjarne.

Enhärjar kallades de kämpar, hvilka efter ett tappert, ärofullt lif fingo gästa Odins eller Härjafaderns sal, sedan de af valkyriorna korats dertill.

Under tidernas lopp samlades alla tappre, rättrådige stridsmän hos gudarne, för att sedermera tillsammans med dem deltaga i den sista verldsstriden. Då de fallne, ridande öfver Bifrost, nått Valhalls portar, helsades de välkomna och ledsagades in, antingen af någon bland gudarne, om hjelten varit mycket tapper och högättad, eller ock af någon förutgången kämpe.

Under krigiska lekar, festliga gillen, skämt och glam

fördrefs tiden. Äfven Odin och de öfrige gudarne plägade deltaga i dryckesgillena.

Att få gästa Valhall ansågs af jordiske krigare som den högsta lycka, och alla hoppades att genom mod och tapperhet bli värdiga att föras till »gudars sälla boningar», då de ändat sitt jordelif.

Äfven tappre friborne stridsmän, hvilka ej fallit på valplatsen, fingo komma till Odin, om de blott lefvat med ära och varit modige, rättvise krigare under sin lefnad. Men inga nidingar, hur tappre de än kunnat vara, egde tillträde till Valhall; ej heller trälarne, hvilka i stället samlades hos Tor.

Vanerna.

Vanerna voro nära befryndade med asarne, och flere af gudarne härstammade från deras ätt. En gång i tidernas morgon utbröt strid mellan asar och vaner, och då förlikning slöts, sände de gisslan till hvarann. Njord, Fröj och Fröja kommo på detta sätt till Asgård samt upptogos bland gudarne och gudinnorna. Vanerna bodde i Vanahem, och ehuru Njord lemnat dem, fortfor han likväl att herska öfver sina forna odalmarker äfven sedan han upptagits bland asagudarne.

Vanerna voro mycket visa, och de plägade derför ofta kallas »de vise vaner». De herskade öfver vindarnes gång och utdelade rikedomens håfvor till Midgårds barn.

Njord.

fördrefs tiden. Äfven Odin och de öfrige gudarne plägade deltaga i dryckesgillena.

Att få gästa Valhall ansågs af jordiske krigare som den högsta lycka, och alla hoppades att genom mod och tapperhet bli värdiga att föras till »gudars sälla boningar», då de ändat sitt jordelif.

Äfven tappre friborne stridsmän, hvilka ej fallit på valplatsen, fingo komma till Odin, om de blott lefvat med ära och varit modige, rättvise krigare under sin lefnad. Men inga nidingar, hur tappre de än kunnat vara, egde tillträde till Valhall; ej heller trälarne, hvilka i stället samlades hos Tor.

Vanerna.

Vanerna voro nära befryndade med asarne, och flere af gudarne härstammade från deras ätt. En gång i tidernas morgon utbröt strid mellan asar och vaner, och då förlikning slöts, sände de gisslan till hvarann. Njord, Fröj och Fröja kommo på detta sätt till Asgård samt upptogos bland gudarne och gudinnorna. Vanerna bodde i Vanahem, och ehuru Njord lemnat dem, fortfor han likväl att herska öfver sina forna odalmarker äfven sedan han upptagits bland asagudarne.

Vanerna voro mycket visa, och de plägade derför ofta kallas »de vise vaner». De herskade öfver vindarnes gång och utdelade rikedomens håfvor till Midgårds barn.

Njord.

Alferna.

Alferna voro af tvenne slag, ljusalfer och svartalfer. Ljusalferna voro ljuslockiga, sköna väsen, hvilka skyddade träd och örter, sedan dessa spirat upp ur jorden.

Deras rike var Alfhem.

Svartalferna åter voro mörka till utseendet. Deras rike var Svartalfhem, och de vistades under jorden, der de redde dess safter, så att växterna fingo sin näring ur den djupa mullen.

Alferna voro nära förenade med gudarne, och Idun, Ivaldes dotter, var af alfernas slägt. Till alferna hörde äfven många af de förnämsta smideskonstnärerna, bland andra Ivaldes söner.

Alferna hägnade och främjade gudars och menniskors verk, men kunde äfven uppträda fiendtligt, om de förtörnades.

Deras öfverherre var Fröj.

Fylgiorna.

Fylgiorna voro menniskornas ledsagarinnor under deras jordelif och visade sig oftast i djurgestalt, men stundom äfven såsom jättestora kvinnor. De gingo före sina skyddslingar, mälande deras ankomst, och efter sin fylgia dömdes mannen, ty hon liknade det djur, hvars sinnelag närmast öfverensstämde med sinnelaget hos den menniska hon skulle följa.

Mäktige mäns fylgior voro björnar, örnar, tjurar eller ock några andra högdjur; den råe obändige krigarens voro ulfvar, och listige mäns voro räfvar.

Då en man var nära döden, uppenbarade sig ofta hans fylgia för honom sårad eller döende och lemnade honom sedan, för att söka sig en ny skyddsling inom den dödes slägt, ty hon lemnade ej gerna ätten.

Vättarne.

Vättarne voro, i motsats till de öfriga gudomligheterna, ej blott menniskornas, utan hela landets beskyddare.

De voro af tvenne slag. Huldvättar, hvilka bringade lycka och välgång, samt menvättar, hvilka vållade ofärd och strid.

Landvättarne, som de lyckobringande äfven nämdes, visade sig än såsom drakar, omgifna af paddor och ormar, hvilka sprutade etter på de fiender, som vågade närma sig deras område, än såsom jättestora foglar, kring hvilka en skara mindre foglar kretsade, eller ock som tjurar, hvilka under väldigt vrålande vadade ut i hafvet för att hindra fiendtliga drakskepp att närma sig deras land.

Vättarnes bostäder voro berg och stenar, och menniskorna måste noga tillse att de ej ofredade landvättarne, ty då flydde de bort ur landet, medförande dess lycka och välgång till sitt nya rike.

Dvergarne.

Dvergarne bodde, äfven de, i berg och stenar och voro öfvermåttan skicklige smeder.

De förfärdigade redskap, prydnader och allehanda nyttiga och vackra ting åt gudarne. Till och med en och annan bland Midgårds barn fick sina vapen förfärdigade af dem. Det ansågs som en stor ära att vara egare till sådana, och ofta sökte kämparne genom list tvinga dvergarne att smida dem svärd, om de ej frivilligt gjorde det.

En del af dem förmådde ej uthärda solskenet, utan förvandlades då till sten, hvarför de stackars dvergarne noga måste tillse att de ej glömde sig kvar utanför sina stenportar tills solen rann upp, såvida de ej medfört sina molnkappor, i hvilka de kunde svepa in sig.

Ekot, som skallar mellan klipporna, kallades »dvergamål», emedan Midgårds barn trodde det vara dvergarne, som svarade inifrån sina bergsalar.

Jättarne.

Jättarne voro dels goda, dels onda. Till de goda hörde Mimer och hans ätt.

De onda jättarne, hvilka härstammade från Bergelmer, voro de fiendtliga makter, mot hvilka gudar och menniskor ständigt måste strida. Öfverallt hvarest gudarne genom goda gåfvor och vist förutseende sökt främja sina verk, der voro jättarne tillstädes och sökte med sin råa obändiga kraft tillintetgöra deras skapelser, och öfverallt gjorde de gudarne makten stridig.

I jättarnes våld, liksom i gudarnes, befunno sig blixt och storm, eld och haf, och deras gårdar omhvärfdes af skyddande vaferlågor, liksom sjelfva Asgård. Deras vapen voro väldiga klubbor och sköldar af sten.

Jättarne voro af utomordentlig storlek och hade öfvernaturliga krafter. I allmänhet var deras utseende skräckinjagande genom sin fulhet. Bland kvinnorna funnos dock många af förtrollande skönhet, men andra deremot voro gräsliga att åse och mödrar till stora jätteskaror i ulfhamn, hvilka fostrades till att strida mot gudarne vid Ragnarök.

Jättarne vistades i bergens inre, i djupa jordhålor eller ock i sina väldiga klippborgar på hafvets botten. Deras boningar utmärkte sig för en slösande prakt och de egde omätliga rikedomar. De hade stora hjordar af svarta, glänsande oxar och präktiga kor.

Somliga bland jättarne herskade öfver frost och snö, andra öfver den förderfbringande blixten, hvilken, i motsats till Tors blixtar, antände menniskornas boningar och splittrade de höga ekarnes kronor. Andra åter vräkte hafvets vågor mot skeppen, för att krossa dem, och andra läto de vilda fjellströmmarne svämma öfver sina bräddar och tillintetgöra alstren af menniskornas flit.

Understundom kunde jättarne likväl visa sig godlynta och skämtsamma och pröfva sina krafter genom att på lek slunga omkring väldiga stenblock, hvilka sedan kvarstodo såsom vittnesbörd om deras utomordentliga styrka. Men deras godlynthet var opålitlig, och de råkade lätt i blindt raseri och sökte då i sin vrede att krossa allt som kom i deras väg.

Jättarne voro äfven kända för sin visdom, och Odin inlät sig stundom i täflan med dem, ehuru Frigg städse fruktade för hans färder i Jotunhem.

Jättarne voro förenade med gudarne genom slägtskapsband. Fröj och Njord voro gifta med fagra jättemör, hvilka upptagits i Asgård, och Tyr, Vidar m. fl. härstammade på mödernet från jättarnes ätt.

Jättarnes rike var Jotunhem, som låg i yttersta norden, skildt från gudarnes verld genom floden Ifving, som aldrig isbelades.

Jättarne uppträdde i olika skepnader.

Jätten Räsvälg satt i örnhamn vid himmelens norra rand och flägtade med sina väldiga vingar storm och köld ut öfver verlden.

Valan Gullveig-Heid.

I tidernas morgon rådde lycka och frid i både Asgård och Midgård. Gudarne lefde lyckliga och glada, byggde borgar och lekte med spelet guldtafvel. Äfven bland menniskorna herskade endrägt och förnöjsamhet. Men så kom den mäktiga jättedottern Gullveig-Heid till Asgård och stiftade split mellan gudarne.

Asgård var vanligen stängdt för jättars ätt, men Gullveig hade lyckats komma in och till och med fått tjenst hos Fröja, bland tärnorna. Hon sökte intala sin herskarinna att bruka seid och trolldomsrunor samt gaf henne allehanda onda råd.

Slutligen hade den sluga, ondskefulla valan gjort sig så förhatlig för gudarne genom att blanda hela luften med svek, att asarne, glömska af Asgårds helgd, grepo henne inom sjelfva Valhalls portar, spetsade henne på spjut och brände henne på bål. Men elden ville icke förtära valan. Tre gånger bränd, lefde hon ånyo upp och lefver till tidernas slut under namn af »den gamla i Jernskogen», fostrande jätteskaror i ulfhamn, hvilka skola kämpa mot gudarne i den sista striden.

Under namn af Heid (den skimrande) färdades hon äfven omkring bland Midgårds barn, öfverallt stiftande split och hat samt uppväckande menniskornas onda lidelser.

Sedan asarne brändt Gullveig, kräfde vanerna, som voro befryndade med henne, vederlag för dådet.

Gudarne samlades å tinget och lade råd derom. Efter mycken rådplägning reste sig Odin vred och slungade sitt spjut rätt in i vanernas flock, till tecken att tvisten skulle slitas med vapen, ej med ord.

De båda gudamakterna skildes åt som fiender, och inom kort återvände vanerna med sina samlade skaror till Asgård, för att modigt belägra dess fasta borgmurar.

På Odins sida befunno sig Heimdall och Skade, jemte Tor och alla asagudarne, på vanernas deremot Odins maka Frigg, Njord, Fröj och Fröja samt Ull.

Efter en långvarig belägring, och först sedan Njord genom list lyckats bemäktiga sig Sleipner, hvilken bar honom öfver de flammande vaferlågorna, som värnade Asgård, kunde vanerna intaga borgen. Njord klöf med ett slag af sin väldiga stridsyxa borgporten, och vanernas skaror stormade in.

Sedan nu Asgård intagits, fördrefs Odin, hvilken under sin landsflykt vistades i Manhem, och Ull, Tors styfson, intog hans plats i Asgård.

Men denna splittring och ofrid gudarne emellan hotade både dem och menniskorna med undergång, ty då vanerna ej hade den vise Odin och den väldige Tor ibland sig, voro de ej nog mäktiga att hejda de allt djerfvare vordne jättarne.

Odin ombads derför att återkomma till Asgård och ånyo varda gudarnes herskare. Han återvände äfven, och en fullständig förlikning ingicks mellan gudarne, hvilka åter i endrägt och frid samlades i sina borgar.

Under det strid rasade mellan gudarne, pågick en lika förbittrad kamp mellan menniskorna, emedan äfven hos dem den skimrande Heid väckt split och hat.

Lokes barn.

Med jättekvinnan Ångerbåda hade Loke tre barn: Fenrisulfven, Midgårdsormen och Leikin, alla tre gräsliga odjur, gudars och menniskors skräck.

När gudarne fingo veta, att Loke med en jättekvinna hade tre barn, hvilka uppfostrades i Jotunhem, kunde de väl förstå att dessa barn med tiden skulle göra dem mycken skada.

Gudarne rådfrågade sig hos Saga, som kunde blicka in i framtiden. Hon sade att barnen framdeles skulle vålla gudarne stort men och att ulfven skulle blifva Odins bane.

Odin lät derför hemta Lokes barn till Asgård, men han ville ej vanhelga asarnes fridlysta mark genom att döda odjuren. Han slungade Midgårdsormen ut i det djupa hafvet, der den växte och ringlade sig rundt kring hela jordens skifva, så att den kunde bita sig i stjerten. Leikin, Lokes fula dotter, blef herskarinna i Nifelhel, och alla sjukdomsandarne tjenade henne. Ibland visade hon sig för menniskorna ridande på en ful, trebent, svart häst, och alltid bådade hon sjukdom och sorg.

Fenrisulfven behöllo gudarne hemma hos sig. Han var så vild, att ingen mer än den modige Tyr vågade ge honom mat. Ulfven växte och blef för hvarje dag allt större och starkare. Gudarne, hvilka slutligen började rädas för honom, beslöto att förfärdiga en stark kedja och binda honom med den.

När kedjan, som kallades Leding, var färdig, bådo de ulfven pröfva sin styrka på densamma. Ulfven, som tyckte sig godt kunna rå på denna kedja, läto gudarne binda sig.

Det första han sträckte på sig, gick kedjan i bitar.

Gudarne gjorde derpå en ny kedja (Drome kallades den), som var vida starkare än den förra, och bådo Fenrisulfven att ånyo pröfva sin styrka.

»Du blir», sade de, »vida beryktad för din styrka, om du lyckas slita den i stycken.»

Ulfven såg på kedjan och fann den mycket starkare än den förra, men han kände äfven att hans egna krafter vuxit under tiden och tyckte det kunde vara skäl att våga något för att bli vidtberyktad för sin styrka. Gudarne fingo derför lägga kedjan om honom. Ulfven skakade litet på sig, och den starka kedjan brast i stycken, så att bitarne flögo vida omkring. För andra gången hade han sålunda brutit gudarnes bojor.

Nu började asarne frukta att de icke skulle kunna få honom bunden. De sände derför Skirne, Fröjs skosven, till dvergarne i Svartalfhem, för att bedja dem smida en boja, från hvilken ulfven ej skulle kunna befria sig.

Dvergarne smidde kedjan Gleipner. Den var gjord af sex olika ting:

af kattstegens dån,
af kvinnornas skägg,
af bergens rötter,
af björnens senor,
af fiskarnes ande,
af foglarnes spott.

Den var mjuk och len som ett silkesband, men tillika stark och säker som den gröfsta jernboja. När asarne fått denna kedja, tackade de Skirne för väl uträttadt ärende. Sedan pröfvade hvar och en af dem sina krafter på den, men ingen kunde slita den i stycken.

Gudarne ropade ulfven till sig och begåfvo sig till den underjordiska sjön Amsvartne, der holmen Lyngve låg. Komne

dit, visade de kedjan för ulfven och frågade, om han trodde sig om att kunna slita sönder den. Sjelfve kunde de det icke.

Ulfven svarade: »Detta band tycks det mig vara föga heder att rifva i stycken, så fint ser det ut. Men om det är svek på färde, kommer det aldrig om mina fötter».

Asarne sade att ulfven med lätthet skulle kunna slita af ett sådant band, då han förut slitit så starka jernkedjor. För öfrigt, om han ej kunde det, hade han intet att frukta. Gudarne skulle nog taga af kedjan.

Ulfven svarade: »Binden I mig så fast, att jag icke sjelf kan befria mig, vet jag väl att I aldrig skolen göra det. Jag har derför alls ingen lust att låta lägga denna boja på mig, hur svag den än ser ut. Men för att I icke skolen kalla mig feg, mån I binda mig, men en af eder skall lägga sin hand i mitt gap, till pant på att allt tillgår utan svek».

Alla sågo på hvarandra, men ingen hade mod att offra sin hand. Slutligen steg Tyr fram och lade sin hand i ulfvens gap. Bojan pålades, men ju mera ulfven ryckte i den, dess fastare snörde den sig om hans fötter.

Då logo alla gudarne utom Tyr, som miste sin högra hand, hvilken ulfven bet af, då han såg att han ej lyckades afskaka bojan.

När asarne nu funno att deras fiende Fenrisulfven var fast och säkert bunden, togo de ändan af kedjan, drogo den genom ett hål i klippan och fäste den djupt nere i underjorden.

Ulfven tjöt väldeliga och sökte bita gudarne. De togo då ett svärd och stucko det genom käkarne på ulfven, så att fästet satt i underkäken och spetsen i öfverkäken. Ulfven tjöt hemskt. Af fradgan, som stod om munnen på honom, bildades den djupa floden Vån.

Gudarnes edsbrott.

I tidernas början kom en man till Asgård och erbjöd gudarne att på trenne vintrar bygga en borg, så stark, att den ej skulle kunna intagas af jättarne. Men i bygglön kräfde han Fröja och Sol och Måne på köpet.

Gudarne voro tveksamme och höllo råd. På Lokes förespeglingar ingingo de slutligen på förslaget, men fordrade att borgen skulle uppföras på en vinter, och att bygglönen ej skulle utbetalas, om det funnes något ogjordt af arbetet, när första sommardagen kom; dock skulle byggmästaren ej få någon hjelp med arbetet.

Detta aftal bekräftades med löften och eder i vittnens närvaro. Dessutom lofvades fred åt byggmästaren, hvilken fruktade att Tor, som var i härnad mot jättarne, vid sin hemkomst skulle finna lönen för hög. Byggmästaren fick äfven tillåtelse att vid arbetet bruka sin häst Svadilfar.

Nu började arbetet. Det fortskred med sådan fart, att gudarne häpnade. Hästen framsläpade under nätterna så väldiga stenblock, att gudarne aldrig sett något dylikt. När trenne vinterdagar återstodo, var arbetet så nära sin fullbordan, att endast borgledet fattades.

Gudarne, som började frukta att de verkligen skulle få betala den dryga lönen, hotade Loke med ett hårdt straff, om han ej omintetgjorde aftalet. Loke, som visste att arbetet ej utan hästens hjelp kunde fullbordas, förvandlade sig derför till ett sto. När hästen fick se stoet, slet han sönder betslet och lopp till skogs efter stoet. Byggmästaren sprang efter, och arbetet blef sålunda ej färdigt till den utsatta tiden.

Då byggmästaren såg att han ej kunde få den öfverenskomna lönen, råkade han i sådant raseri, att gudarne tydligt

funno att det var en jätte och derför ej längre ansågo sig bundne af det gifna fredslöftet. De kallade på Tor, som genast stod i salen, och så snart han sport hvarom fråga var, höjde han Mjölner och krossade jättens hufvud med ett slag; sålunda betalade gudarne lönen med slag, ej med Sol, Måne och Fröja.

En tid efteråt födde stoet ett grått åttafotadt föl, som kallades Sleipner och blef Odins ryktbara springare, hvilken bar guden genom luft, öfver haf och genom flammande vaferlågor, utan att någonsin tröttas.

Gudarnes dyrbarheter.

Loke hade en gång på elakhet klippt håret af Sif, Tors maka. Tor blef så vred deröfver, att han skulle krossat hvart ben på Loke, om denne ej i sin stora nöd lofvat att skaffa Sif nytt hår af guld, som skulle växa på hennes hufvud alldeles som vanligt hår.

Loke begaf sig nu till de konstförfarne dvergarne, för att bedja dem förfärdiga håret åt Sif. Dvergarne smidde först guldhåret och sedan dessutom tvenne andra kostbarheter, spjutet Gungne och skeppet Skidbladne, alla tre under af konstfärdighet. Sedan Loke fått dessa klenoder, gick han till andra dvergar, som voro lika berömda för sina konstsmiden, och sade dem, att de ej kunde göra maken till sådana klenoder som dessa. Med en af dvergarne, Brock, höll Loke vad om sitt eget hufvud, att dvergens broder Sindre ej skulle kunna smida tre så utmärkta konstverk som de ofvannämda.

De begge bröderne begåfvo sig genast till smedjan för att börja arbetet.

Först lade Sindre svinskinn i ässjan och sade åt Brock att utan uppehåll dra belgen, tills Sindre återkom. Knappt hade Sindre hunnit utom dörren, förr än en broms satte sig på Brocks hand och stack honom. Brock fortfor likväl att blåsa. Strax derpå kom Sindre och framtog ur ässjan en galt med guldglänsande borst. Sedan lade han dit guld i stället och bad Brock blåsa utan uppehåll. Derefter gick han igen. Så snart Sindre gått, kom bromsen åter, satte sig på Brocks hals och stack mycket hårdare än första gången. Men Brock fortsatte likväl med arbetet. Inom kort återvände Sindre, och denna gång framtog han en gyllene ring. Derpå lade han jern i ässjan och sade till Brock, att alltsammans skulle förderfvas, om denne nu slutade upp att blåsa. Sedan gick han. Knappt var han borta, innan bromsen kom och satte sig midt emellan Brocks ögon och stack så hårdt, att blodet strömmade ned öfver dvergens ansigte. Brock släppte då belgen med ena handen och jagade bort bromsen. Kort efter kom Sindre och sade att alltsammans varit nära att förderfvas, emedan Brock upphört att blåsa. Nu framtog Sindre en hammare ur ässjan.

Derpå bad han Brock gå till Asgård och uttaga lönen af Loke. När Brock anländt till gudarnes boning, beslöto asarne att Odin, Tor och Fröj skulle vara skiljedomare emellan Loke och Brock.

Först kom Loke med sina konstverk. Odin fick spjutet Gungne, hvilket alltid träffade sitt mål och sedan återvände i hans hand. Tor fick Sifs guldlockar, som skulle växa liksom annat hår på hennes hufvud, och Fröj erhöll skeppet Skidbladne, som fick medvind, då det sattes i sjön, och som var så stort, att alla asarne med vapen och rustningar rymdes derpå, men som likväl, då det ej brukades, kunde vikas ihop som en duk och bäras i fickan.

Nu kom turen till Brock. Odin fick ringen Draupner, som hvar nionde natt framalstrade åtta lika tunga ringar. Fröj erhöll den galtliknande springaren med de guldglänsande borsten, hvilka upplyste den mörkaste natt. Ingen springare kunde raskare än Gullborst trafva genom luften och öfver hafvet. Tor fick hammaren, den bästa skatten. Alltid träffade den målet, aldrig kunde den gå sönder, och när den träffat, återvände den i egarens hand. Den kunde göras så liten, att den fick rum i fickan. Ett fel hade hammaren likväl: skaftet var för kort, det var Lokes skuld, som sökt förderfva arbetet för Brock.

Sedan gudarne rådgjort med hvarandra, enades de om att hammaren var den bästa klenoden.

I Tors hand var den det mäktigaste skydd mot jättarne.

Brock hade sålunda vunnit vadet. Men då han ville utkräfva lönen af Loke, erbjöd denne honom lösepenning. Då Brock ej ville mottaga någon sådan, sade Loke: »Tag mig då», och med det samma sprang han upp i luften. Tor, som blef ombedd att fånga honom, gjorde så och lemnade Loke till Brock.

Loke sade då: »Må hufvudet vara ditt, men halsen är min!»

Brock medgaf att Loke räddat sig genom sin fyndighet. Men för att Loke ej skulle bli alldeles ostraffad, tog Brock en knif för att sticka hål i Lokes läppar och hopsy munnen på honom. Knifven bet dock inte. »Om jag hade min broder Sindres syl här», sade Brock då, och i det samma var sylen i hans hand. Nu stack Brock hål i Lokes läppar och drog en tråd genom dem, men han glömde att göra knut, ty tråden gick upp och Loke rörde sin listiga tunga lika bra som förut.

I.

Tjalfve och Röskva.

En gång begaf sig Tor, som vanligt åkande efter sina bockar, i österled, för att kämpa mot jättarne. Loke var med på färden. Mot kvällen kommo de till en man, hos hvilken de fingo nattherberge.

Tor tog bockarne, slagtade och flådde dem samt lade dem i grytan. När de voro kokta, inbjöd han mannen och dennes båda barn, Tjalfve och Röskva, att dela måltiden, samt bad sina gäster kasta de afgnagda benen på bockskinnen, som han bredt ut framför eldstaden. Tjalfve, som åt på ett lårben, blef af Loke narrad att för mergens skull klyfva benpipan och kastade sedan den till de öfriga benen.

Tidigt nästa morgon steg Tor upp, tog sin hammare och gick ut. Han höjde Mjölner och signade skinnen. Strax reste bockarne på sig, men den ene var halt på bakbenet. Då Tor såg detta, blef han mycket vred och sade till mannen: »Antingen har du sjelf eller någon af ditt folk farit illa med bocken, efter som han skadat sitt ena ben».

Mannen, som förfärades, då han såg Tor rynka pannan och knyta handen kring hammarskaftet, bad den vredgade guden om nåd och erbjöd alla sina egodelar i bot.

Tor blidkades samt tog de båda barnen, Tjalfve och Röskva, som vederlag för den skada bocken lidit.

Dessa blefvo sedan Tors trogne tjenare och följeslagare på mången äfventyrlig färd i jättarnes land.

Sina båda bockar jemte vagnen lemnade han i förvar hos bonden och fortsatte sedan sin färd till fots, åtföljd af Loke samt Tjalfve och Röskva.

II.

Tor och Skryme.

Efter en kort vandring uppnådde de hafsstranden. Derpå seglade de öfver det djupa hafvet och landstego vid Jortunhem. Sedan började vandringen ånyo. Tjalfve bar Tors matpåse. De hade nemligen måst föra matsäck med sig hemifrån, emedan det i dessa bygder var ondt om matvaror.

När de hunnit ett stycke från stranden, kommo de till en stor skog, i hvilken de ströfvade omkring hela dagen. Mot kvällen måste de se sig om efter nattherberge. De påträffade slutligen en rymlig stuga, hvars dörr, som hade sin plats på gafveln, var lika hög och bred som hela stugan.

Vid midnatt väcktes de af ett starkt jordskalf. Marken bäfvade, och hela huset skakade. Tor steg upp och kallade på de öfrige, hvilka kommo ut alldeles förskrämda. Till sin fröjd funno de på höger hand en sidobyggnad och sökte skydd i den. Tor satte sig i dörröppningen, med Mjölner i hand, redo till försvar, ty det starka bullret fortsattes alltjemt.

I daggryningen steg Tor upp, klädde sig och gick ut för att se sig omkring. Strax utanför stugan fick han syn på en stor man, som låg och snarkade mycket hårdt. Nu förstod Tor hvarifrån jordskalfvet och bullret kommit. Han spände styrkebältet om sig, fattade hammaren och höjde den till anfall, men i detsamma vaknade jätten. Denne var så stor, att Tor den gången, sägs det, lät bli att slå till och i stället sporde hvad jätten hette.

»Skryme», svarade denne, »men ditt namn behöfver jag ej spörja om, du är den namnkunnige Asa-Tor. Men hvar har du gjort af min handske?»

Skryme varsnade nu handsken, som låg på marken, och böjde sig ned för att taga upp den. Tor såg då till sin häpnad att det var i handsken de haft nattläger och att sidobyggnaden, i hvilken de sökt skydd, var handskens tumme.

Jätten frågade, om de ville göra ressällskap med honom, och det var Tor med om. Först skulle de likväl äta. Skryme framtog sin matpåse, knöt upp den och satte sig ned att äta. Tor och de öfrige togo likaledes fram sin matsäck och åto sig mätta.

Sedan de ätit, föreslog Skryme att alla matvarorna skulle läggas tillsammans. Äfven det var Tor med om. All maten lades derefter tillsammans i en påse, och Skryme tog sedan påsen på ryggen samt vandrade hela dagen med långa steg före de öfrige.

Sent om aftonen slogo de nattläger under en stor ek. Skryme sade till Tor att han ville lägga sig och sofva, de andre kunde taga matpåsen och förse sig ur den. Derpå lade han sig, somnade genast och snarkade väldeliga.

Tor skulle emellertid öppna matpåsen, hvilken Skryme knutit ihop; men hur han än försökte, kunde han ej lösa en enda knut, och inte heller förmådde han slita af banden. Då han märkte att det ej lyckades, blef han vred, tog sin hammare Mjölner, fattade den med båda händerna, gick bort till Skryme och slog den med all makt i dennes hufvud. Skryme vaknade och frågade helt lugnt, om det var ett blad som fallit ned från trädet. Sedan sporde han Tor, om de ätit ännu och voro färdige att lägga sig till hvila.

Tor svarade att de ämnade lägga sig under en annan ek. Vid midnattstid hörde Tor jätten snarka så att det dånade i skogen. Han tog då Mjölner samt gick bort och slog den med sådan kraft i Skrymes hufvud, att ett stycke af den gick

in i skallen på honom. I detsamma vaknade Skryme, reste på sig och frågade:

»Hvad är det? Det föll visst ett ekållon ned på mig? Hur är det annars med dig, Tor?»

Tor skyndade sig bort, i det han svarade: »Vi ha bara midnatt och alltså ännu en stund på oss att sofva». Men inom sig tänkte han att nästa gång Skryme somnat, skulle han nog passa på och ge honom ett så väldigt slag, att han aldrig mer skulle skåda dagens ljus. Han väntade derför tills Skryme var riktigt insomnad. Då tog han för tredje gången hammaren samt gick bort och slog den med sådan kraft i jättens hufvud, att den gick ned ända till skaftet.

Skryme reste helt lugnt på sig, tog sig om hakan och sade: »Månne det sitter en fogel der uppe i trädet? Jag tyckte det föll något skräp ned på mig? Är du vaken, Tor? Nu är det tid att stiga upp. I han icke långt kvar till borgen Utgård. Jag har hört eder sins emellan tala om, att I inte finnen mig späd till växten, men hos Utgårda-Loke skolen I få se dem, som äro vida större än jag. Jag skall ge er ett godt råd: varen icke öfvermodige, när I kommen dit, ty Utgårda-Lokes hirdmän tåla intet skryt af sådant småfolk som I. Viljen I lyda mitt råd, så slån hela resan ur hågen. Det skulle vara bättre för er. Men viljen I nödvändigt dit, så går vägen österut. Jag skall draga åt norr, till fjellen, som synas der borta.»

Derpå tog Skryme matpåsen på ryggen och gick åt skogen till. Det har aldrig sports, att asarne önskade träffa honom igen.

III.

Tor hos Utgårda-Loke.

Sedan Tor och hans reskamrater skilts från Skryme, drogo de vidare och kommo vid middagstiden till en stor slätt, der en väldig borg låg. Borgen reste sig så högt mot skyn, att de, för att kunna se upp till tinnarne, måste böja hufvudet bakåt så långt de kunde.

De gingo fram till borgen, hvilken var omgifven af en hög mur. Sedan de förgäfves sökt öppna porten, måste de krypa in mellan gallerportens spjelor. När de väl kommit in på borggården, sågo de en stor sal, hvars dörr stod öppen. De stego in. I salen funno de en mängd hirdmän, sittande på bänkarne längs salens väggar. De fleste bland desse hirdmän tycktes vara riktiga jättar. Tor steg jemte de öfrige fram och helsade på kungen, Utgårda-Loke. Denne bevärdigade honom knappt med en blick och sade hånfullt: »Månne det förhåller sig annorlunda än jag tänkt? Är denne lille pilt Asa-Tor? Men du är väl större än du ser ut att vara. Hvilka idrotter kunnen I? Här tåles ingen, som ej är väl förfaren i en eller flere idrotter».

Loke, som sist kommit in, svarade: »Jag kan en idrott, på hvilken jag är redo att aflägga prof nu genast. Jag kan äta i kapp med hvem som helst af dina hirdmän. Jag är viss om att ingen äter fortare än jag».

Utgårda-Loke svarade: »Det är också en idrott. Vi vilja genast pröfva på din förmåga i det fallet». Derpå tillsade han en af sina män, som kallades Loge, att komma fram och täfla med Loke. Ett stort tråg, fyldt med kött, sattes fram midt på golfvet. Loke och Loge togo plats vid hvar

sin ände deraf och började äta i kapp. De möttes midt i tråget, men då Loke endast ätit köttet, hade Loge ätit köttet, benen och tråget med. Alla enades om att Loke blifvit besegrad.

Derefter pekade Utgårda-Loke på Tjalfve och sporde: »Hvad kan du, ungersven?»

Tjalfve svarade, att han ville springa i kapp med hvilken som helst af kungens män.

Utgårda-Loke svarade: »Det var en god idrott. Men», tillade han, »du måste allt springa bra, om du skall segra.»

Alla följdes åt ut på slätten, der en ypperlig rännarbana fans. Kungen ropade på en liten pilt, som hette Huge, och befalde denne att springa i kapp med Tjalfve. Kapplöpningen började. Huge kom så långt före, att han vid slutet af banan vände om och sprang emot Tjalfve.

Då ropade Utgårda-Loke: »Du måste sträcka ut bättre, Tjalfve, om du vill vinna seger. Men så mycket skall jag säga till ditt beröm, att ingen tillförene har sprungit så bra som du».

Den andra löpningen började. Då Huge var vid målet, befann sig Tjalfve ett godt pilskott efter. Utgårda-Loke sade: »I löpen väl, men inte tror jag Tjalfve vinner. Det visar sig väl i tredje täflingen».

När Huge sprungit banan rundt i denna sista löpning, hade Tjalfve ej hunnit halfvägs. Huge hade således vunnit.

Derpå vände sig Utgårda-Loke till Tor och sporde med hvilka idrotter denne vore hågad att bevisa sanningen af de stora rykten, som gingo om hans bedrifter.

Tor svarade att han ville dricka i kapp med hvilken som helst af Utgårda-Lokes hirdmän.

Det profvet behagade Utgårda-Loke. Alla gingo in i salen, och kungen tillsade en af sina män att hemta fram det

horn, som hans kämpar plägade tömma, när de kommo för sent till dryckesgillena. Sedan hornet framburits, sade han till Tor: »Bra drucket säga vi det vara, när hornet tömmes i ett tag. Somliga tömma det i två, men ingen är så klen, att han ej tömmer det i tre tag».

Tor såg på hornet och fann det inte så stort, ehuru särdeles långt. Han var mycket törstig och trodde sig om att kunna tömma hornet i ett tag. Han fattade det och drack en väldig klunk. Han tyckte sig ej behöfva se efter om det sjönk, ty han var viss om att kunna dricka ur det strax. När han druckit så mycket han förmådde och tog hornet från munnen, såg han att det nästan var lika fullt som förut.

Utgårda-Loke sade: »Något sjönk det, men mycket var det inte. Skulle någon sagt mig att Asa-Tor icke kunde dricka bättre, hade jag aldrig trott det. Dock är jag viss om att du tömmer det i nästa tag».

Utan att svara satte Tor hornet för munnen och drack så länge han orkade. Men ändå sjönk det icke så mycket som han ville. När han såg efter, tyckte han till och med att det sjunkit mindre än förra gången. Likväl kunde han nu bära hornet utan att spilla.

Utgårda-Loke sade: »Hvad vill det säga, Tor? Nu skulle du ju icke ha mera kvar, än du kunde tömma i ett tag. Vi kunna ej hålla dig för så stor man som asarne göra, om du ej visar dig bättre i andra idrotter än du gjort i denna».

Tor blef vred, satte hornet till munnen och drack af alla krafter. Men då han såg efter, hade det ändå ej sjunkit något att tala om. Han återlemnade hornet och ville ej dricka mera.

»Nu är det tydligt», sade Utgårda-Loke, »att du på långt när inte är så mäktig som vi trott. Har du lust att pröfva flera lekar? Denna kan det kanske vara nog med.»

Tor svarade: »Jag vill pröfva flere lekar, men för öfrigt undrar jag, om asarne skulle tycka det var dåligt drucket. Hvad idrott viljen I nu föreslå?»

»Att lyfta min katt upp från golfvet», svarade Utgårda-Loke, »är en småsak för mina svenner, och jag skulle ej bjudit Asa-Tor på det, om jag inte sett att han på långt när icke är den man vi hafva hållit honom för».

Derpå sprang en stor grå katt fram på golfvet. Tor tog den under buken och lyfte, men allt efter som han lyfte, sköt katten rygg. Slutligen, när han lyft så högt han förmådde, fick han katten att flytta litet på ena foten.

Utgårda-Loke sade: »Det gick som jag trodde: katten är stor, men du Tor är liten och ringa mot oss».

Tor svarade: »Så liten och ringa jag än synes eder, utmanar jag likväl hvem som helst af eder att brottas med mig, ty nu är jag vred».

Seende sig omkring på bänkarne sade Utgårda-Loke: »Här fins ingen af mina män, som ej skulle anse det för en skam att pröfva styrka med dig, men vi skola ropa in min gamla fostermoder Elle, hon har besegrat starkare män än du synes mig vara».

En gammal gumma steg in i salen, och kampen började. Men ju mera Tor tog uti, dess fastare stod gumman. Slutligen började gumman bruka konstgrepp, och så dröjde det inte länge förrän Tor vacklade och kom på golfvet med ena knäet.

»Nu kan det vara nog», sade Utgårda-Loke. »Tor lär väl icke vilja utmana flere af mitt folk». Och då det led mot kvällen, anvisades åt Tor och hans reskamrater sofplatser i den stora salen.

Tidigt om morgonen stodo vandrarne upp och redde sig till affärd. Utgårda-Loke lät framsätta en präktig måltid för

dem, hvarvid mjöd ej fattades. Sedan de slutat äta, bröto de upp, och Utgårda-Loke följde dem utom borgledet. När de skulle skiljas, sporde han Tor hvad denne tyckte om färden.

Tor svarade att han lidit mycken smälek och att de måste anse honom för en stackare, då han i allt blifvit besegrad.

»Nu, då du kommit utom borgen», svarade Utgårda-Loke, »inom hvilken du aldrig mer skall komma, så länge jag råder, skall jag säga dig sanningen. Hade jag vetat att du varit så stark, att du nästan bragt oss i förderf, skulle du ej kommit inom våra portar. Jag har blott genom synvillor kommit det att se ut som om du vore ringare än mina kämpar. Först när du mötte mig i skogen, band jag om din matpåse med starka jernband, så det var ej underligt att du inte fick upp knuten. Derefter slog du mig tre gånger i hufvudet med din hammare. Det första slaget, som likväl var sämst, hade varit min bane, om det träffat. Men jag hade oförmärkt skjutit en klippa emellan hammaren och mitt hufvud. Utanför på borggården såg du en väldig klippa med tre djupa hålor uti, den ena djupare än den andra. Dessa hålor voro märken efter din hammare. Liknande var förhållandet med täflingslekarne. Loke var hungrig och åt bra, men hans medtäflare var Loge, den allt förtärande eldslågan. Den Huge, som lopp i kapp med Tjalfve, var min håg och min tanke, och med den kan ingen mäta sig i snabbhet. Då du drack ur hornet, var det ett under att drycken sjönk något, ty hornets spets stod i hafvet. När du kommer till stranden, kan du sjelf se hur mycket som sjönk. Ej heller var det sämre, då du lyfte katten. Vi blefvo alla mycket förfärade, när den rörde ena foten. Du trodde det var en vanlig katt, men det var Midgårdsormen, och knappt nådde hufvud och stjert marken, då du höjde den mot skyn. Din strid med Elle var lika märkvärdig, ty ingen

Tor.

dem, hvarvid mjöd ej fattades. Sedan de slutat äta, bröto de upp, och Utgårda-Loke följde dem utom borgfredet. När de skulle skiljas, sporde han Tor hvad denne tyckte om färden.

Tor svarade att han dock mycken smälek och att de måste anse honom för en stackare, då han i allt blifvit besegrad.

»Nu, då du kommit utom borgens», svarade Utgårda-Loke, »inom hvilken du aldrig mer skall komma, så länge jag råder, skall jag säga dig sanningen. Hade jag vetat att du varit så stark, att du nästan bragt oss i förderf, skulle du ej kommit inom våra portar. Jag har blott genom synvillor kommit det att se ut som om du vore ringare än mina kämpar. Först när du mötte mig i skogen, band jag om din matpåse med starka jernband, så det var ej underligt att du inte fick upp knuten. Därefter slog du mig tre gånger i hufvudet med din hammare. Det första slaget, som likväl var sämst, hade varit min bane, om det träffat. Men jag hade oförmärkt skjutit en klippa emellan hammaren och mitt hufvud. Utanför på borggården såg du en väldig klippa med tre djupa hålor uti, den ena djupare än den andra! Dessa hålor voro märken efter din hammare. Liknande var förhållandet med täflingslekarne. Loke var hungrig och åt bra, men hans medtäflare var Loge, den allt förtärande eldslågan. Den Huge, som löpp i kapp med Tjalfve, var min håg och min tanke, och med den kan ingen mäta sig i snabbhet. Då du drack ur hornet, var det ett under att drycken sjönk något, ty hornets spets stod i hafvet. När du kommer till stranden, kan du sjelf se hur mycket som sjönk. Ej heller var det sämre, då du lyfte katten. Vi blefvo alla mycket förfärade, när den rörde ena foten. Du trodde det var en vanlig katt, men det var Midgårdsormen, och knappt nådde hufvud och stjert marken, då du höjde den mot skyn. Din strid med Elle var lika märkvärdig, ty ingen

Tor.

är eller skall någonsin blifva så stark, att ej åldern (Elle) rår på honom. Nu skiljas våra vägar, och det vore bäst för oss båda att ej mera råkas. Liknande list som jag nu brukat skall jag äfven veta begagna mig af en annan gång, så att du aldrig skall få makt öfver mig.»

Då Tor hörde detta, lyfte han Mjölner för att slå till, men i ett nu var Utgårda-Loke försvunnen och borgen med; endast blomstrande ängder utbredde sig framför den förundrade guden.

Tor återvände då till Asgård, fast besluten att snart på nytt börja kampen mot Midgårdsormen.

Tors strid med Rungne.

En gång, när Tor var borta i österled, red Odin till jätten Rungnes gård, för att skåda dennes präktiga salar.

Rungne satt, jemte många andra jättar, kring dryckesborden, när han till sin förvåning fick se en man med en glänsande rustning och en hjelm, som lyste likt guld, komma ridande genom luften på en ståtlig springare.

Odin steg af hästen och trädde helsande in i salen.

Rungne sporde: »Hvad är du för en man, som rider genom luften, och hvad bringar dig till mina salar?»

Odin svarade: »Asarne kalla mig Allfader, och hit har jag kommit att skåda din boning».

»Sitt ned, gudars fader, och drick ur de gyllene bägarne!» sade Rungne.

Odin tog plats. Sedan mången bägare tömts, och när det var tid att återvända till Asgård, följde alla jättarne ho-

nom ut. När Odin stigit till häst, sade han: »Maken till springare fins inte i hela verlden, derpå vill jag våga mitt hufvud».

Vredgad öfver så stora ord, svarade Rungne att hans häst Gullfaxe var lika god springare. Derpå kastade jätten sig i sadeln och ilade efter Odin. Men hur Rungne än ansträngde sig, upphann han ej Odin, ty med den åttafotade Sleipner kunde ingen häst täfla i snabbhet.

Redan länge hade Odin i Valhall hvilat ut efter färden, då plötsligt ett väldigt gny hördes i luften och Rungne kom framsprängande till porten. Hästens betsel hade brustit, och sadelgjorden hade gått upp under den hastiga ridten.

Rungne möttes af gudarne, hvilka bådo honom komma in och deltaga i deras gille.

»Ja väl! Låt mig få något att dricka», sade Rungne och trädde in i salen.

Tors väldiga dryckesbägare sattes för honom, och han tömde den i ett andedrag.

Slutligen steg mjödet honom åt hufvudet, och då lät han icke stora ord fattas. Han sade: »Liten och ringa tycks mig Valhalls sal mot min. Med min hand kan jag flytta den till Jotunhem. Asgård skall jag ödelägga, och jag skall dräpa alla gudar och gudinnor, utom dig, Fröja, och Sif; eder skall jag föra med mig hem.»

Gudarne började rädas, och endast Fröja vågade stanna kvar och skänka i åt honom.

»Skänk i, Fröja», sade han, »jag skall dricka ur allt asarnes dåliga mjöd.»

Slutligen ledsnade asarne att höra hans skryt och kallade på Tor. Han stod strax i salen, med Mjölner i hand, redo till strid, och sporde vredgad hvadan en illslug jätte gästade Valhall och hvem som vore skuld dertill samt hvarför Fröja skänkte i åt honom, alldeles som vid asarnes egna gästabud.

Rungne såg bistert på Tor och svarade att Odin sjelf inbjudit honom samt lofvat fred.

Tor svarade: »Det gillet skall stå dig dyrt».

Rungne tog då till orda och sade: »Ringa heder är att dräpa vapenlös man, den som så gör kallas niding. Dårskap var det likvisst af mig att lemna mina vapen hemma. Hade jag min sköld och min klubba här, skulle vi strax få pröfva holmgång. Dräper du mig vapenlös, förklarar jag dig för niding. Men möt mig vid Gryttunagård, så skola vi två skifta hugg».

Förundrad såg Tor på Rungne, den förste som någonsin vågat utmana honom till tvekamp. Han antog emellertid utmaningen. »Men», sade han, »det skall spörjas om du nästa sommar sitter på Gryttunagård.»

Skyndsamt återvände Rungne till Jotunhem och omtalade att han utmanat Tor till holmgång. Hans mod prisades vida omkring af jättarne, och mycket taltes om den stundande striden, ty föll Rungne, deras starkaste kämpe, hade de intet godt att vänta af Tor.

På Gryttunagård, som låg omgifven af en hög stenmur, formade jättarne en man af ler, nio mil hög och tre mil bred öfver axlarne. Då lermannen var färdig, togo de ett stohjerta och satte i hans bröst, ty intet annat hjerta var stort nog. Derpå gåfvo de mannen lif och kallade honom Mockerkalfve. De tillsade honom att modigt blicka Tor i ögat och försvara sig mot jättars fiende, Asa-Tor.

På utsatt tid tog Rungne plats bredvid lerjätten. Hög och stor var Rungne att skåda. Hans hufvud var af sten och stort som en klippa; i bröstet hade han ett trekantigt stenhjerta, som alltid var lugnt i striden. Han höll sin sköld lyft, och en väldig stenklubba var hans vapen. Han var hemsk att skåda.

Hastigt kom Tjalfve, Tors tjenare, springande och sade till honom: »Tor har märkt dig och gått ned i jorden för att träffa dig nerifrån. Ställ dig på skölden».

Då sköt Rungne skölden under fötterna och ställde sig på den. Sin väldiga stenklubba svängde han utmanande i luften, lugnt inväntande Tors ankomst. Men lerjätten skalf af fasa, då han varsnade Tor. — När mötestimmen var inne, syntes Tor i skyn. Då han for fram på sin åskvagn, dånade rymdens vägar under vagnens hjul, och ljungeldar fräste. Redan på afstånd, så snart han varsnade Rungne, höjde han hammaren Mjölner, kring hvilken blixtar lyste, och slungade den, så att den susande for genom luften. Äfven Rungne hade kastat sin klubba. De båda vapnen möttes, utsändande gnistor åt alla håll. Klubban splittrades. Den ena halfvan föll till marken, den andra halfvan träffade Tors hufvud med sådan kraft, att den blef fastsittande der och Tor föll omkull. Men samtidigt nådde Mjölner sitt mål och krossade Rungnes hufvud. Jätten stupade, och i fallet kom hans ena fot på Tors hals.

Tjalfve, hvilken under tiden stridt med Mockerkalfve, som föll med liten ära, ilade nu fram för att taga bort jättens fot, men han förmådde icke röra den. Då gudarne sporde att Tor fallit, skyndade de till, men ingen af dem kunde lyfta bort foten. Då kom Tors och Jernsaxas treårige son Magne och lyfte bort den i ett tag, sägande: »Det var likväl stor skada, far, att jag kom så sent, jag tror jag kunnat fälla jätten med ett slag af min hand».

Tor stod upp, helsade kärligt på sonen och sade att det med tiden skulle blifva något stort af honom. Derpå fick Magne jättens häst Gullfaxe.

Öfver detta vredgades Odin och sade: »Så härlig häst

skulle Tor snarare gifvit sin fader Odin och inte en jättekvinnas son».

Tor drog derpå hem till Asgård. Stenen satt fortfarande kvar i hans hufvud. När han kommit hem, bad han Groa, en trollkunnig och vis vala, sjunga sina läkande sånger öfver hans hufvud, på det stenen skulle lossna. Groa var den käcke gränsvakten Örvandels maka och plägade vistas hos Tor, då hennes make var ute i härnad. När hon kvad sina sånger, började stenen lossna. Af tacksamhet omtalade nu Tor att han norr om Elivågor träffat Groas make uttröttad och förbi af köld och strider, men att han, Tor, i en korgsäck hade fraktat honom öfver floden och lemnat honom i hans hem.

En tå, som stuckit ut ur korgen och förfrusit, hade han brutit af och kastat upp på himmelen som en lysande stjerna, till tecken att Örvandel snart skulle komma hem, »och», sade han, »det dröjer nog ej länge innan han är här».

Men i glädjen öfver att snart få återse sin make, glömde Groa att kväda sina helande sånger. Förtrollningen brast, och stenen blef kvarsittande i Tors hufvud. Men stjernan, som allt jemt tindrar på himlen, under namn af »Örvandels tå», förkunnar Tors vänskap för den modige gränsvakten.

Hammarhemtningen.

Tor blef mäkta vred, då han en gång vaknade och fann sin hammare bortstulen. Hufvudet skalf, och skägget skakade på honom, då han ej kunde finna den. Så ifrig och vredgad var han.

Slutligen sade han till Loke: »Hör hvad ingen i himmelen eller på jorden vet, Mjölner är stulen ifrån mig».

Loke och Tor rådslogo om hvad de skulle göra för att återfinna den förlorade skatten. Derefter gingo de till Fröjas boning, Folkvang, och bådo gudinnan att få låna hennes dyrbara falkhamn. Fröja sade att det fingo de gerna. Loke iklädde sig derpå fjäderhamnen och flög så att det hven om honom, ut ur Asgård och in i jättarnes verld.

Då han hunnit fram till Tryms gård, fann han jätten snoende guldband åt sina hundar och hyfsande manen på sina hästar. När Trym blef varse Loke, sporde han: »Hur är det med asar, hur är det med alfer, efter du ensam flugit till jättarnes verld?»

»Illa står det till med asar och alfer», svarade Loke, »ty Tors hammare är bortröfvad.» Derpå frågade han, om det var Trym som röfvat hammaren.

»Ja», svarade jätten, »hammaren är dold åtta mil under jorden, och ingen hemtar den upp, som ej bringar mig Fröja till brud.»

Sedan Loke fått detta besked, flög han med stor hast tillbaka. Redan utanför Asgård möttes han af Tor, som ifrigt sporde om tidender.

Loke svarade att Trym hade hammaren gömd åtta mil under jorden, men att ingen finge komma och hemta den upp utan att medföra Fröja som brud åt honom.

Tor och Loke begåfvo sig då till Fröja, och Loke sade till henne: »Bind dig, Fröja, i brudelin! Vi två skola åka till jättarnes verld.»

Fröja blef så vred öfver detta förslag, att hon fnyste af harm, så hela Folkvang skalf, och bröstet häfde sig så att det präktiga Brisinga-smycket flög i bitar. Slutligen svarade hon: »Mycket skulle jag längta efter en man, om jag fore med er till jättarnes verld».

Då samlades gudar och gudinnor till rådslag. Efter lång öfverläggning tog Heimdall till orda och sade: »Låtom oss binda Tor i brudelin och sända honom till jättarne som brud».

Vredgad svarade Tor: »Asarne skulle kalla mig för usling, om jag läte binda mig i brudelin och fore till jättarnes verld».

Men Loke sade: »Tig du, Tor, med sådant tal. Jättarne skola snart gästa Asgård, om inte du får din hammare åter».

Då medgaf Tor att de skulle få kläda honom i brudeståt.

»Då bundo de Tor
i brudelin
och i det bålda
Brisinga-smycket,
läto ned på honom
nycklar skramla
och kvinnokläder
om hans knän falla,
på bröstet de bundo
breda stenar
och höfviskt de höljde
hans hufvud i lin.»

Då Tor var färdigklädd, sade Loke: »Tillåt mig blifva din tärna».

Bockarne spändes för. Tor och Loke foro så i brudeståt till jättarnes verld.

Redan på afstånd varsnades de af Trym. Han befalde sina tjenare att halmströ bänkarne och festligt smycka salen, »ty nu», sade han, »bringas mig Fröja, dotter af Njord på Noatun, som brud. Af gods och guld har jag nog. Präktiga helsvarta oxar och guldhornade kor beta på mina ängar, och smycken felas mig ej. Endast Fröja återstår mig att vinna».

Hela Tryms slägt samlades, och sedan bruden anländt, började gillet.

Tor ensam åt upp en oxe, åtta laxar och dessutom alla läckerheter, som voro ämnade åt jättehustrurna. Och så drack han tre åmar mjöd.

Förundrad sade Trym: »Hvar såg man brud bita bredare eller mö dricka djupare?»

Då var Loke, den flinka tärnan, genast tillreds och svarade: »Fröja åt intet på åtta dagar, så längtade hon till jättarnes verld».

Helt nöjd med svaret, böjde Trym sig ned, lyfte på brudelinet och ville kyssa den förmenta Fröja; men Tor såg på honom med så vredgade blickar, att Trym förfärad for bort till salens yttersta ände.

Derefter sade Trym: »Hvi äro Fröjas ögon så vilda? Hennes blickar lysa som eld».

Åter var tärnan tillreds med svar: »Fröja sof intet på åtta nätter, så längtade hon till jättarnes verld».

Strax efter inkom jättens fula syster och bad om brudeskatt. Hon sade till Fröja: »För att vinna min huldhet, måste du gifva mig dina dyrbara ringar».

Sedan sade Trym: »Hemta upp hammaren och lägg den i brudens knä, vig oss sedan samman med Vars hand».

Tor log af fröjd, då han åter hade hammaren i sin hand. Hård i hugen reste han sig upp samt drap först Trym och derpå hela dennes slägt. Den gamla jättesystern fick hugg och slag i stället för ringar och guld i brudgåfva.

Derefter återvände Tor och Loke till Asgård.

Brisinga-smycket.

Fröja gick en gång förbi en klippa, under hvilken de fyra dvergarne Dvalin, Berling, Alfrik och Grär bodde. Klippväggen var öppen. Fröja såg huru de konstfärdiga dvergarne inne i smedjan höllo på att smida ett präktigt guldsmycke, som i det närmaste var färdigt.

Hon gick in för att fråga efter priset, ty Fröja tyckte mycket om granna prydnader. Hon bjöd dem guld och andra dyrbarheter för smycket, men fåfängt. Dvergarne, som herskade i jordens innandöme och föga brydde sig om guld, svarade: »Älskar Fröja det granna smycket, så älska vi den sköna Fröja! Vill du stanna hos oss och skänka oss din kärlek, blir smycket ditt».

Lusten att ega smycket var starkare än afskyn för dvergarne. Fröja stannade derför i fyra dagar. Sedan återvände hon till Folkvang, men för ingen visade hon sin nyvunna skatt.

Loke hade emellertid fått veta både att Fröja fått ett vackert smycke och hvilket pris hon derför måst betala. Han omtalade saken för Odin. Denne, som fann det skamligt att på detta sätt vinna dyrbarheter, befalde Loke att fråntaga Fröja smycket och lemna det åt honom. Loke tyckte ej om uppdraget, utan gick knotande sin väg, ty han visste nogsamt att Fröja hade sin borg väl bevakad och att ingen mot hennes vilja kunde komma in.

Han gick emellertid till Folkvang, men sökte förgäfves komma in. Då förvandlade han sig till en fluga, och slutligen lyckades han uppe på taket finna ett hål, så stort att han kunde tränga sig igenom. När han kommit in i salen, väntade han tills allt blef tyst och stilla, så att ingen skulle

störa honom, under det han utförde sitt värf. Så gick han in i gudinnans sal. Fröja låg och sof, med det blixtrande smycket om halsen, men hon låg på den sidan der låset var. Loke förvandlade sig då till en loppa och stack Fröja på kinden. Hon vaknade deraf, vände på sig och somnade om igen. Hastigt återtog Loke sin rätta gestalt, grep dristigt smycket och gick ut genom dörren, lemnande denna oläst.

När Fröja vaknade samt fann sitt smycke röfvadt och dörren stående öppen, anade hon genast försåt. Skyndsamt klädde hon sig och gick till Odin, hvilken hon förebrådde att genom svek hafva röfvat hennes smycke.

Odin svarade att hon kommit öfver det på ett så skamligt sätt, att han ej ville återlemna det, med mindre än hon lofvade stifta evig ovänskap mellan tvenne konungar, så mäktiga, att hvardera af dem hade tjugu småkonungar under sig.

Fröja lofvade att uppfylla detta vilkor och gjorde det äfven. Derefter återfick hon Brisinga-smycket, sin skönaste prydnad.

Uttergälden.

Odin, Loke och Höner voro ute på vandring. De följde stranden af en elf och kommo så till en strid fors. Vid kanten satt en utter, sysselsatt med att uppäta en lax, nyss fångad i forsen. Uttern satt med halfslutna ögon och njöt i fullaste mått af måltiden.

Så snart Loke varsnade uttern, grep han en sten och kastade den i hufvudet på djuret, så att det dog. Skyndsamt tog han derefter sitt byte och skröt för de andre öfver sin lyckliga fångst. Vandringen fortsattes, och de kommo till en

gård. Reidmar, gårdens egare, bådo de om herberge, »men», sade de, »mat ha vi sjelfva», samt visade på uttern och laxen.

När Reidmar fick se uttern, ropade han på sina söner, Fafne och Regin, och sade dem att asarne dödat deras broder, som i en utters skepnad vistats i de närbelägna strömmarne. Alla tre kastade sig då öfver de intet ondt anande asarne och gjorde dem till fångar.

Odin erbjöd lösepenning och bad Reidmar sjelf bestämma summan. Reidmar yttrade intet, förr än uttern blifvit flådd; men då tog han skinnet, visade det för Odin och sade, att det skulle fyllas med guld och äfven väl öfvertäckas med guld, så att icke ett enda hår blefve synligt.

Odin skickade då Loke till Svartalfhem, för att af den rike dvergen Andvare utkräfva den nödiga lösepenningen. Vid framkomsten bad Loke att få låna Rans nät, för att med det fånga Andvare, hvilken i en gäddas skepnad sam omkring i floderna och sjöarne. När han väl fångat dvergen, fordrade han i lösepenning allt hans guld och alla hans dyrbarheter. Motvilligt framtog Andvare sina skatter. Slutligen sade han att intet vidare funnes att taga, men Loke, som märkte att dvergen gömt en guldring under ena armen, fordrade att äfven den skulle framlemnas.

På det bevekligaste bad dvergen att få behålla ringen, »ty» — sade han — »om jag blott eger den ringen, alstrar den mig nya rikedomar».

Men Loke nekade honom att behålla smycket. Vredgad lemnade då Andvare ringen och sade: »Den ringen skall blifva sin egares bane».

Loke frågade ej efter hotelsen, utan återvände med skatterna. Vid framkomsten lemnade han guldet till Odin. Denne fann ringen så vacker, att han behöll den, men det öfriga lemnade han Reidmar och bad honom fylla utterskinnet der-

med. Reidmar tog skinnet, töjde och drog på det samt fylde det sedan med guld. Derpå bad han Odin väl öfvertäcka det med guld, och Odin gjorde så. Men när Reidmar visade, att vid nosen ett morrhår framstack, hvilket måste skylas, om löspenningen skulle anses till fullo betald, då tog Odin ringen och lade dit den. Och så vardt Reidmar nöjd.

Asarne återfingo sina vapen och dyrbarheter, Odin sitt spjut och Loke sina luftskor. Då de nu ej hade något vidare att frukta, omtalade Loke dvergens förbannelse öfver ringen. Derefter återvände asarne till Asgård.

Iduns bortröfvande.

Odin, Loke och Höner voro en gång på färdväg i den mäktige jätten Tjasses rike. De gingo öfver öde fjell och vida slätter, der det var svårt att finna någon föda. Slutligen kommo de till en grönskande dal, hvarest en flock oxar gingo på bete. De togo en samt slagtade och satte den på ett spett öfver elden. Köttet ville likväl ej blifva stekt; tre gånger togs det af spettet, men måste ånyo påsättas.

Gudarne anade nu oråd, och då de i en ek i närheten sågo en stor örn, förstodo de att denne var skuld till att anrättningen ej lyckades.

Odin vände sig till örnen och frågade, hvarför denne vållade dem förtret.

Örnen, som icke var någon annan än Tjasse, svarade, att felet nog vore hans och att köttet snart skulle vara stekt, om gudarne lofvade honom en del af oxen. Odin gick in på förslaget, och derefter flög örnen ned och satte sig bredvid elden. När steken var färdig, delades oxen i fyra lika

Joan.

med. Reidmar tog skinnet, töjde och drog på det samt fylde det sedan med guld. Derpå bad han Odin väl öfvertäcka det med guld, och Odin gjorde så. Men när Reidmar visade, att vid nosen ett morrhår framstack, hvilket måste skylas, om löspenningen skulle anses till fullo betald, då tog Odin ringen och lade dit den. Och så voro Reidmar nöjd.

Asarne återfingo sina vapen och dyrbarheter, Odin sitt spjut och Loke sina luftskor. Då de nu ej hade något vidare att frukta, omtalade Loke dvergens förbannelse öfver ringen. Derefter återvände asarne till Asgård.

Iduns borttröfvande.

Odin, Loke och Höner voro en gång på färdväg i den mäktige jätten Tjasses rike. De gingo öfver öde fjell och vida slätter, der det var svårt att finna någon föda. Slutligen kommo de till en grönskande dal, hvarest en flock oxar gingo på bete. De togo en samt slagtade och satte den på ett spett öfver elden. Köttet ville likväl ej blifva stekt; hvar gånger togs det af spettet, men måste ånyo påsättas.

Gudarne anade nu oråd, och då de i en ek i närheten sågo en stor örn, förstodo de att denne var skuld till att anrättningen ej lyckades.

Odin vände sig till örnen och frågade, hvarför denne vållade dem förtret.

Örnen, som icke var någon annan än Tjasse, svarade, att felet nog vore hans och att köttet snart skulle vara stekt, om gudarne lofvade honom en del af oxen. Odin gick in på förslaget, och derefter flög örnen ned och satte sig bredvid elden. När steken var färdig, delades oxen i fyra lika

Idun.

stora delar, och man beredde sig att äta. För att reta Loke tog örnen för sig mera än han skulle ha och flög så upp med bytet. Vredgad fattade Loke en stake, som låg bredvid elden, och slog örnen öfver ryggen. Staken fastnade vid örnen, och Loke kunde ej heller släppa den. Örnen flög upp, släpande Loke med sig öfver stockar och stenar, så han trodde att armarne skulle slitas från axlarne. På det bevekligaste bad Loke om förskoning, men örnen, som fann nöje i att plåga Loke, fortsatte att flyga. Slutligen, då Tjasse började känna sig trött, släppte han Loke, sedan denne med ed lofvat att bringa Idun, ungdomsgudinnan, i Tjasses våld.

Loke fick derpå återvända till Odin och Höner.

På utsatt tid narrade Loke Idun ut ur Asgård. Han bad henne komma och se på några mycket vackra äpplen, som han funnit i en lund strax utanför, samt att för jemförelsens skull medtaga sina egna gyllene ungdomsäpplen. Idun anade intet svek, utan kom, medförande sina äpplen i en ask. Sedan gingo hon och Loke tillsammans ut ur Asgård, men knappt hade de kommit utom borgledet, förrän Tjasse i örnhamn grep Idun och flög med henne till sin borg Trymhem, hvarest han dolde henne djupt inne i bergets salar, hvilka voro prydda med kostbara smycken och dyrbarheter.

Då nu gudarne mist Idun, som förvarade den eviga ungdomens äpplen, började de åldras, och om de ej fingo äpplena tillbaka, skulle de snart bli som skuggor af sig sjelfva.

De måste derför söka återfå Idun, men ingen visste hvar hon fans. Ändtligen spordes det att hon varit i sällskap med Loke, när hon sista gången sågs i Asgård. Loke tvangs då att omtala hvar hon fans. Med våld kunde gudarne ej taga henne ifrån Tjasse, ty hans borg var mycket stark, men Loke hotades med svårt straff, om han inte genom list kunde bringa henne åter. Loke lånade då Fröjas falkhamn och flög

i den till Trymhem. När han hunnit till Tjasses salar, fann han Idun ensam hemma. Tjasse hade farit ut på den närbelägna sjön att fiska.

Hastigt förvandlade Loke Idun till en frukt, tog den i sina klor och flög det fortaste han förmådde till Asgård.

Kort efter rofvet hemkom Tjasse. I sin förtviflan öfver att finna Idun bortröfvad, iklädde han sig sin örnhamn och ilade efter Loke. Den vilda täflingen fortfor ända fram till Asgård; örnen hade nästan hunnit upp falken, men denne lyckades komma inom borgledet. Gudarne, som på afstånd sett både falken och örnen, förstodo att det var Loke och Tjasse samt läto hastigt sina skyddande vaferlågor flamma upp. Örnen, som ej kunde stanna sin flygt, flög rakt in i lågorna och brände sina vingar, så att han föll till marken. Gudarne lupo till med sina vapen och Tor gaf Tjasse banehugget med sin hammare.

Detta dråp blef sedan vida berömdt. Gudarne, som nu återfått sina ungdomsäpplen, åto af dem och blefvo unga på nytt.

Njord och Skade.

Skade, Tjasses dotter, var en mycket vacker, tapper och krigisk ungmö.

Då hon sport att gudarne dödat hennes fader, drog hon till Asgård, iklädd hjelm och brynja, rustad till strid för att hämnas hans död. Vid hennes framkomst erbjödo gudarne sig att erlägga bot för dråpet, och Skade gick in derpå.

Först skulle hon få välja sig en make bland dem. Men hon fick ej se annat än deras fötter; med ledning deraf

Skade.

i den till Trymhem. När han hunnit till Tjasses salar, fann han Idun ensam hemma. Tjasse hade farit ut på den närbelägna sjön att fiska.

Hastigt förvandlade Loke Idun till en frukt, tog den i sina klör och flög det fortaste han förmådde till Asgård.

Kort efter rofvet hemkom Tjasse. I sin förtviflan öfver att finna Idun bortrofvad, iklädde han sig sin örnhamn och ilade efter Loke. Den vilda tåfången fortfor ändå fram till Asgård; örnen hade nästan hunnit upp falken, men denne lyckades komma inom borgfredet. Gudarne, som på afstånd sett både falken och örnen, förstodo att det var Loke och Tjasse samt läto hastigt sina skyddande vaferlågor flamma upp. Örnen, som ej kunde stanna sin flygt, flög rakt in i lågorna och brände sina vingar, så att han föll till marken. Gudarne hjo till med sina vapen och Tor gaf Tjasse banehugget med sin hammare.

Detta dråp blef sedan vida berömdt. Gudarne, som nu återfått sina ungdomsäpplen, åto af dem och blefvo unga på nytt.

Njord och Skade.

Skade, Tjasses dotter, var en mycket vacker, tapper och krigisk ungmö.

Då hon sport att gudarne dödat hennes fader, drog hon till Asgård, iklädd hjelm och brynja, rustad till strid för att hämnas hans död. Vid hennes framkomst erbjödo gudarne sig att erlägga bot för dråpet, och Skade gick in derpå.

Först skulle hon få välja sig en make bland dem. Men hon fick ej se annat än deras fötter; med ledning deraf

Skade.

skulle hon välja. Då valet skulle försiggå, fick hon se ett par mycket vackra fötter och sade: »Detta måste vara Balders fötter, ty på honom kan intet fult finnas. Men fötterna voro inte Balders, utan Njords, och Skade fick således Njord till man. Ännu ett vilkor måste gudarne dock uppfylla, innan Skade förklarade sig nöjd. De skulle narra henne att le, »ty», sade hon, »det förmån I icke».

Förgäfves ansträngde sig gudarne. Slutligen fann Loke på råd. Han tog en bock, band ett tåg om hornen, band sedan den andra änden af tåget om sig sjelf och hoppade så omkring under allehanda lustiga krumsprång och utrop, tills både han och bocken föllo i Skades knä — då måste hon le.

Sedan asarne sålunda uppfylt hennes fordran, ingicks full förlikning.

Efter bröllopet skulle de nygifte besluta om bostad.

Skade älskade sin faders bergiga hemland, hvarest hon fri och glad kunde hängifva sig åt sina älsklingsnöjen, skidlöpning och jagt. Hon röstade alltså för att de skulle bo på Trymhem, hennes faders borg. Men Njord ville bo på Noatun, som låg vid hafvet, öfver hvilket han herskade.

De kommo derför öfverens om att de skulle vistas nio nätter på Trymhem och tre på Noatun. Då Njord varit på fjellen, kvad han:

Trött är jag på fjellet,
blott kort var jag der,
ulfvarnes tjut tycks mig ledt
mot svanarnes sång.

Och Skade svarade:

Icke kunde jag sofva
vid Noatun för sjöfoglars larm.
Mig väckte hvar morgon
måsarnes skri vid strand.

De kommo derefter öfverens om att Skade skulle återvända till Trymhem samt der liksom tillförene ila omkring på sina skidor och fälla skogens vilda djur, hvaremot Njord skulle bo på sin borg Noatun.

I.

Svipdag befriande Menglad-Fröja ur jättevåld.

Svipdag, hvilken sport att en fager tärna röfvats af en mäktig jätte, beslöt uppsöka och befria henne.

Länge ströfvade han omkring utan att finna den han sökte. Slutligen upptäckte han långt in i bergens salar den sköna tärnan, hvilken satt der svårmodig och drömmande, förtrollad af jätten, hvilken äfven låtit hennes sköna utseende förstöras. Hennes guldglänsande lockar hade hopsnotts till en vanprydande hårmassa, svår att ordna, intet ord kom öfver hennes läppar, och de sköna ögonen voro ständigt nedslagna.

Modigt drap Svipdag jätten och befriade ungmön. Först förde han henne till svartalferna, med hvilkas hjelp han fick hennes vackra lockar utredda, och sedan begaf han sig med henne till sin faders gränsborg.

Under vägen sökte han fåfängt få den unga tärnan att vakna upp ur sitt dvallika tillstånd. Som i sömn följde hon sin befriare, utan tecken till tacksamhet eller glädje öfver sin räddning. Full af sorg och vrede lemnade Svipdag henne då i villande skogen och återvände hem.

Den stackars Menglad-Fröja irrade omkring i skogen. Slutligen kom hon till en jätteqvinnas gård. Derstädes fick hon stanna och vakta getter.

Men Svipdag återvände, drifven af en besynnerlig oro, för att åter uppsöka tärnan och bringa henne ut ur Jotunhem. Han fann henne hos jättekvinnan och tog henne med till Jotunhems gränsflod, Elivågor, men lemnade henne der, ehuru han sjelf satte öfver floden. Skön Menglad lyckades emellertid, äfven hon, komma öfver till motsatta stranden. Sedan hon vandrat länge, kom hon till den borg, hvarest Svipdag bodde. Hon gick in, föregifvande sig vara en stackars fattig flicka, men hvar och en kunde tydligt se att hon var en stolt ungmö med höfviskt skick och ej den hon sade sig vara. Svipdag, som igenkände henne, beslöt pröfva om hon verkligen var så kall och hjertlös mot honom, som hon visade sig. Ett låtsadt bröllop med en annan anställdes, och skön Menglad måste som tärna lysa bruden.

Uppfyld af djupaste sorg, märkte hon ej huru ljuset brann allt längre och längre ned, tills det slutligen brände hennes fina hvita fingrar, men någon smärta kände hon ej ändå. När Svipdag bad henne akta sin hand, såg hon upp på honom med sina sköna, sorgsna ögon. Deras blickar möttes, och förtrollningen, som dittills hållit henne fången, brast. Svipdag och Menglad-Fröja firade derefter bröllop.

Hennes fader, Njord, som sport om hennes giftermål, anlände uppfyld af vrede till borgen; men då han fick höra Svipdags bedrift, hur han räddat den länge saknade Fröja ur jättehand, då förbyttes hans vrede till vänskap. Skön Fröja blef likväl genom Urds beslut snart skild från Svipdag och återförd till Asgård. Svipdag, som var af vida lägre börd än Fröja, måste derefter, under otaliga mödor och faror samt efter under af mod och tapperhet, hemta det af Mimer förvarade svärdet samt bringa det i gudarnes våld och sålunda visa sig värdig sin gudaborna maka.

II.

Groas trollsång.

Svipdag, Groas och Örvandel den käckes son, hade efter sin moders död erhållit till styfmoder Sif, som sedan blef Tors maka. Styfmodern, hvilken älskade Svipdag högt, men hyste ännu mera kärlek för sin egen son, Ull, förelade sin unge styfson ett svårt värf, nemligen att i underjorden återuppsöka skön Menglad-Fröja, hvilken en gång förut räddats af honom.

Svipdag, som misstänkte sin styfmoder för onda uppsåt, fastän utan skäl, begaf sig till sin döda moders grafhög och kvad en sång, som hon lärt honom och bedt honom sjunga, i fall han råkade i nöd.

Så snart maningssången nått hennes öra, stod Groa upp och talade till sin son: »Hvi kallar du mig ur grafvens frid? Hvad olycksöde har drabbat dig, min son?»

Omtalande sitt bekymmer, bad Svipdag sin moder att hålla en skyddande hand öfver honom under hans färd genom Jotunhems töckenverldar. »Mig tyckes jag är för ung att gästa Urds salar», sade han klagande.

Groa svarade: »Var utan fruktan, min son! Urd, som länkar allas öden, har äfven länkat ditt. Om du möter det utan fruktan, håller hon sin hägnande hand öfver dig. Styr modigt dina steg mot målet, mina skyddande runosånger skola följa dig på färden och rödja faran ur din väg. Om svällande floder möta dig, skola de sakta sitt lopp, och du skall oskadd kunna öfvervada dem. Om lömska fiender fängsla dig, skola bojorna brista och alla lås öppnas för dig. Hafvets stormupprörda, hvitfraggiga vågor skola lägga sig och sakta vagga dig öfver sitt omätliga djup. Om du på de isiga

fjellen hotas af dödande kyla, skall du likväl ej förfrysa. Om under nattens timmar bleka, väna kvinnogestalter söka hindra din väg, skola de likväl ej förmå det. Oskadd skall du träda inför Mimer, den väldige skattegömmaren, samt visa ditt mod och ditt mannavett. Af hans fränka, den fruktansvärda Sinmara, skall du vinna segersvärdet, som för dig öppnar vägen till skön Menglad-Fröjas borg.

Gå, min son, möt ditt öde utan bäfvan! Din moder vakar öfver dig och har ur grafvens djup bringat dig tröstens ord. Tag dem med på färden och göm dem i djupet af ditt hjerta. Så länge du minnes dem, skola de bringa dig lycka och välgång.»

Styrkt af sin moders ord, lemnade Svipdag grafhögen och anträdde sin vandring genom Jotunhems töckenrymder.

III.

Svipdag och Fjölsvinn.

När Svipdag, under sin upptäcktsfärd genomvandrat Jotunhems område samt öfver isiga fjell, svällande floder och brusande, stormupprörda haf kommit till Hvergelmers brunn, stod han vid gränsen af Mimers rike.

Han var nu i gudinnan Natts ängder, hvarest Natt med sin sofvande hird hvilade ut i sin borg, omgifven af en prakt utan like. Dyrbara smycken och prydnader glänste öfver allt i den sofvande gudinnans salar, och fagra skugggestalter sträckte sig efter vandraren. Inom detta område bodde Sinmara, hvilken i en med nio starka troll-lås försedd jernkista förvarade det underbara segersvärd, som en gång af hämdfulla fiender smidts i Nifelhels töckenverld till gudar-

nes förderf. Mimer hade, under egarens sömn, röfvat detta svärd och lemnat det i förvar åt sin fränka Sinmara. Svipdag, för hvilken alla lås och bojor öppnades, bemäktigade sig segersvärdet och fortsatte sedan vägen genom Mimers rike. Modigt trädde han inför den vise Mimer, och genom dennes lundar tog han vägen förbi Lifs och Liftrases glänsande borg, hvars dolda skatter han fick skåda, och sedan fortsatte han vägen ända fram till Bifrost. Nu hade han genomsökt hela underjorden, men ingenstädes funnit Menglad-Fröja. Öfver den skimrande bron, hvilken utan hinder öfverskreds, nådde han fram till Asgårds borgmur. Han steg upp på en af skansarne och möttes af en så tjusande syn, att han ej förmådde lösslita sina blickar derifrån.

Framför honom utbredde sig Asgård med alla sina guld- och silfverskimrande borgar. Midt för valgrinden såg han en sal, skyddad af en mur, innanför hvilken ett blomstersmyckadt berg höjde sig. Der satt skön Menglad-Fröja, omgifven af sin strålande tärnekrets, öfverskuggad af det evigt grönskande verldsträdet, å hvars lummiga grenar gyllene frukter gungade. Hon satt försänkt i djupa drömmar, tänkande på sin svunne älskling, hvilken så modigt räddat henne ur jättevåld, för att sedan lemna henne. Så hade hon suttit länge, sörjande och väntande hans återkomst.

Svipdag väcktes till besinning af borgvakten Fjölsvinn, som bad honom vända åter samma väg han kommit, »ty», sade vakten, »här in kommer du aldrig, landstrykare.»

Svipdag svarade: »hvem är du, vettlöse, som ej bjuder en vandrare välkommen? Tror du att jag lemnar denna tjusande syn? Nej, här vill jag dröja kvar och blifva lycklig. Säg, väktare, hur öppnas borgens portar?»

Fjölsvinn visade på valgrinden, sägande: »Ingen obehörig kan öppna dess konstrika lås. Tvenne hundar vakta den,

Gäre och Gifr heta de, och till och med genom luften kunna de förfölja de förmätne, som nalkas grinden».

»Kan då ingen öppna den?» sporde Svipdag.

»Jo, om han bringar underjordens segersvärd till gudarne. I annat fall fångar valgrinden honom, och han uppslukas af hundarne», svarade Fjölsvinn.

»Finnes ingenting, hvarmed deras vaksamhet kan mutas?» sporde Svipdag.

»Med Vidofnes läckra stek kunna de vinnas», svarade Fjölsvinn.

»Hvarmed kan hanen i verldsträdets topp dödas?» sporde Svipdag.

»Medelst det segersvärd, som Sinmara förvarar i en med nio starka trollås försedd jernkista», sade Fjölsvinn.

»Hur skall man få segersvärdet från Sinmara?» sporde Svipdag.

»Genom att bringa henne Vidofnes af glänsande fjädrar höljda vingben, innan hon är redo att svinga sitt svärd till strid.»

»Säg mig, Fjölsvinn», sporde Svipdag, »hur nämnes det berg, å hvilket skön Menglad-Fröja hvilar, och hvad heta de tärnor, som sitta vid hennes fot?»

»Lyfjaberget nämnes det. Länge har det bringat bot åt kvalda skaror, som nått dess topp. Helbregda ha de återvändt, som, plågade af sjukdomsandarne, sökt hjelp af Menglad-Fröja och hennes tärnor, Eir, Blid och Frid, som bringa hjelp till menniskors barn.»

»Kunna de verkligen hjelpa?» sporde Svipdag.

»Visst förmå tärnorna berga dem, som med runosånger bedja om hjelp», sade Fjölsvinn.

»Säg mig nu, Fjölsvinn, får någon famna skön Menglad-Fröja som brud?»

»Nej, ingen utom Svipdag, åt hvilken hon af höga makter blifvit lofvad till brud», svarade Fjölsvinn.

Segergladt utropade Svipdag: »Slå upp portarne och mål min ankomst för min fagra brud! Spörj skön Menglad-Fröja, om hon vill taga mig till make, ty jag är Svipdag!»

Derpå framtog han segersvärdet, portarne sprungo upp, och dess vaktare, de stora ulfhundarne, sprungo gladt välkomnande mot honom, den länge väntade gästen.

Fjölsvinn ilade till Fröja, sägande: »Hör, Fröja! En man är kommen, för hvilken portarne ha sprungit upp, och hundarne helsa honom med glädjeskall. Jag tror det är Svipdag. Kom sjelf och se honom och spörj om hans namn».

Alldeles utom sig af glädje ilade Menglad-Fröja att möta sin länge saknade Svipdag. Troende att det var en synvilla, sporde hon om hans namn.

»Jag är Svipdag. Af oblida makter vroks jag ned till underjorden att söka dig der. Länge har jag sökt, dock må ingen klaga öfver ödet och Urds domar!»

Nöjd med svaret, slöt Fröja sin länge saknade brudgum i sina armar och gaf honom en kyss till välkomsthelsning, sägande: »Länge har jag väntande suttit på kullen, spanande efter dig. Låtom oss nu återförenade bygga och bo i mina salar under höge gudars hägn».

Derefter öfverlemnade Svipdag segersvärdet åt Fröj såsom brudgåfva för Fröja.

Fröja.

»Nej, ingen utom Svipdag, åt hvilken hon af höga makter blifvit lofvad till brud», svarade Fjölsvinn.

Segergladt utropade Svipdag: »Slå upp portarne och mål min ankomst för min fagra brud! Spörj skön Menglad-Fröja, om hon vill taga mig till make, ty jag är Svipdag!»

Derpå framtog han segersvärdet, portarne sprungo upp, och dess vaktare, de stora ulfhundarne, sprungo gladt välkomnande mot honom, den länge väntade gästen.

Fjölsvinn ilade till Fröja, sägande: »Hör, Fröja! En man är kommen, för hvilken portarne ha sprungit upp, och hundarne helsa honom med glädjeskall. Jag tror det är Svipdag. Kom sjelf och se honom och spörj om hans namn».

Alldeles utom sig af glädje ilade Menglad-Fröja att möta sin länge saknade Svipdag. Troende att det var en synvilla, spörde hon om hans namn.

»Jag är Svipdag. Af oblida makter vroks jag ned till underjorden att söka dig der. Länge har jag sökt, dock må ingen klaga öfver ödet och Urds domar!»

Nöjd med svaret, slöt Fröja sin länge saknade brudgum i sina armar och gaf honom en kyss till välkomsthelsning, sägande: »Länge har jag väntande suttit på kullen, spanande efter dig. Låtom oss nu återförenade bygga och bo i mina salar under höge gudars hägn».

Derefter öfverlemnade Svipdag segersvärdet åt Fröj såsom brudgåfva för Fröja.

Fröja.

IV.

Svipdag i Asgård.

Sedan Svipdag lyckligen funnit Fröja och genom henne på det närmaste blifvit förenad med gudarne, vistades han ständigt i Asgård hos dem. Ofta utförde han ärorika bragder och befäste derigenom ännu mera sin redan stora makt. Ömt älskad af Fröja, skulle de kunnat lefva lyckliga och glada i sina gyllene salar. Men Svipdag plågades ständigt af tanken derpå, att hans döda moder blifvit röfvad från sin make, Örvandel den käcke, af kung Hadding, ett menniskobarn, och sedan af honom skymfligt öfvergifven för en annans skull.

När det första verldskriget utbröt, ställde han sig på vanernas sida, emedan de beskyddade Haddings fiender. Sedan fred blifvit sluten mellan asar och vaner, sökte gudarne fåfängt stifta fred mellan Midgårds kämpande söner. Striden flammade ständigt ånyo upp, underblåst af Svipdag. Både asar och vaner ansträngde sig förgäfves och beslöto slutligen att straffa orostiftaren. De förvandlade honom till en säl, dömd att vistas i hafvets djup, och aktade sig nogsamt att för Fröja, hans trogna maka, omtala hvarest han vistades eller hvilket straff de pålagt honom.

Uppfyld af gränslös sorg, utgjutande tårar, hvilka likt gyllene perlor runno utför hennes kinder, ilade Fröja i en af kattor dragen vagn genom alla verldar, sökande sin make. Hvart hon kom, sporde hon om han blifvit sedd der. Slutligen nedsteg hon till Ägirs och Rans djupa salar.

Der påträffade hon Svipdag i sjövidundrets skepnad. För hans sorgsna, bedjande ögon glömde hon hans fula gestalt, och hon stannade gladt i hafvets djup, tröstande och hugsvalande sin återfunne make.

Tillsammans stego de ofta upp till hafvets yta, hvilande sig på en enslig klippa. Ofta brukade Fröja lägga sitt glänsande Brisingasmycke på klippan och sedan i yrande lek tumla om i solskenet, medan smycket utsände tusende gnistor, som likt eldflammor bröto sig i det bländande ljuset.

En dag hade Svipdag ensam kommit upp till hafsytan. Der påträffades han af kung Hadding, som igenkände sin oförsonlige fiende och dödade honom.

Då Fröja saknade sin make, skyndade hon, betagen af oro, upp till hafsytan, mötte der kung Hadding och upptäckte hvilket dåd han föröfvat. Utom sig af sorg, vände hon sig till Hadding och förebrådde honom ogerningen, »och», tillade hon, »du får ej frid eller lycka förr än du sonat ditt svåra brott».

Derefter återvände hon till Asgård. På hennes enträgna böner läto gudarne Svipdag återkomma för att tillsammans med dem bida Ragnarök.

Svipdag hade många namn. Än nämdes han Od, än Skirne, än Härmod. Under sin vistelse i Asgård företog han mången dristig färd till jätteland.

Skirnes färd till Gerd.

Fröj, Njords son, hade en dag från Odins högsäte, Lidskälf, blickat in i Jotunhem och der i jätten Gymes gård fått se en ungmö, som var så fager att både himmel och jord strålade af hennes skönhet.

Han blef så bedårad af kärlek till den sköna jättedottern, att han trånsjuk stängde sig inne i sin borg.

Fåfängt sökte gudarne förmå honom att deltaga i deras

Frši.

Tillsammans stego de ofta upp till hafvets yta, hvilande sig på en enslig klippa. Ofta brukade Fröja lägga sitt glänsande Brisingasmycke på klippan och sedan i yrande lek tumla om i solskenet, medan smycket utsände tusende gnistor, som likt eldflammor bröto sig i det bländande ljuset.

En dag hade Svipdag ensam kommit upp till hafsytan. Der påträffades han af kung Hadding, som igenkände sin oförsonlige fiende och dödade honom.

Då Fröja saknade sin make, skyndade hon, betagen af oro, upp till hafsytan, mötte der kung Hadding och upptäckte hvilket dåd han föröfvat. Utom sig af sorg, vände hon sig till Hadding och förebrådde honom ogerningen, »och», tillade hon, »du får ej frid eller lycka förr än du sonat ditt svåra brott».

Derefter återvände hon till Asgård. På hennes enträgna böner läto gudarne Svipdag återkomma för att tillsammans med dem bida Ragnarök.

Svipdag hade många namn. Än nämdes han Od, än Skirne, än Härmod. Under sin vistelse i Asgård företog han mången dristig färd till jätteland.

Skirnes färd till Gerd.

Fröj, Njords son, hade en dag från Odins högsäte, Lidskälf, blickat in i Jotunhem och der i jätten Gymes gård fått se en ungmö, som var så fager att både himmel och jord strålade af hennes skönhet.

Han blef så bedårad af kärlek till den sköna jättedottern, att han trånsjuk stängde sig inne i sin borg.

Fåfängt sökte gudarne förmå honom att deltaga i deras

Fröj.

gillen och lekar. Slutligen bådo Njord och Skade Fröjs skosven och barndomsvän Skirne att denne skulle utforska orsaken till sin herskares sorg.

Skirne, som nästan fruktade att störa sin herre och få hårda ord af honom, lofvade likväl att söka tala med honom. Han trädde in till Fröj, sporde honom hvarför han var så sorgsen samt bad honom yppa orsaken för sin förtrogne ungdomsvän.

Fröj svarade: »Hvi skulle jag anförtro dig, ungersven, min djupa sorg? Solen lyser alla dagar, men mig gläder hon icke mer».

Skirne sade: »Icke kan du, herskare, känna någon sorg, som du ej vill anförtro åt mig».

Fröj svarade: »Så vet då, att jätten Gyme har en dotter, så fager att himmel och jord stråla af hennes skönhet. Till henne står min längtan, och utan henne finnes för mig ingen glädje, men asar och alfer skola ej tillstädja vår förening».

Skirne sade: »Gif mig en häst, som snabbt bär mig genom de fladdrande lågor, hvilka omgifva Gymes salar, äfvensom ditt med runor ristade svärd, hvilket sjelfmant svingar sig mot jättars ätt, så skall jag bringa dig henne som brud».

Fröj lemnade gladt både häst och svärd samt elfva gyllene äpplen derjemte, och Odin sände ringen Draupner i brudgåfva, ty asarne ville ej lägga något hinder i vägen för Fröjs lycka.

Så utrustad, anträdde Skirne den farliga färden. Innan han steg upp på sin snabbe springare, kvad han:

»Mörkt är det ute,
nu måste vi två
fara öfver fuktiga fjell,
tåga att tursar träffa;
båda vi oss berga,

eller oss båda tager
mycket mäktige jätten.»

Och så sprängde han fram genom mörka dalar och öfver dimhöljda fjell, tills han nådde Gymes gårdar, hvilka omgåfvos af flammande vaferlågor. Han red igenom dessa och kom fram till Gerds sal, hvilken var omgifven af en hög skidgård, vid hvars led arga hundar stodo bundna.

Utanför på en kulle satt en borgvakt. Honom sporde Skirne, hur han skulle kunna få samtala med ungmön, då de arga hundarne stängde vägen.

Vakten svarade: »Är du till döden dömd eller död redan, enär du frågar så? Vet att ingen kan träffa den sköna Gerd».

Skirne svarade: »Mitt öde är bestämdt af höga makter. Ej höfves mig rygga för faran». Derpå steg han af hästen, som han lemnade att beta i det frodiga gräset.

Gerd, hvilken hört att någon anländt, sporde sin tärna hvem det var. Tärnan sade att en ungersven nyss stigit af sin häst och låtit denne beta på gården.

»Bjud honom in och räck honom skummande mjöd, ehuru jag icke väntar godt af hans besök», sade Gerd.

Sedan Skirne på tärnans kallelse trädt in, helsades han sålunda af Gerd: »Hvem är du bland asar och alfer, som ensam vågat rida genom flammande lågor att möta mig?»

»Ej räknas jag till asar eller alfer. Likväl har jag trotsat lågorna för att träffa dig och bedja dig blifva Fröjs, den mäktige gudens, brud. Elfva gyllene äpplen medför jag i giljargåfva. Här bjuder jag dig dem.»

Stolt svarade Gerd att inga gåfvor kunde köpa hennes kärlek åt en man, som hon ej älskade. »Och», tillade hon, »aldrig skola Fröj och jag bygga och bo samman.»

Skirne bjöd henne då Odins gåfva, den gyllene Draupner,

men Gerd sade: »Bort med ringen! Ej fattas mig guld, Gymes dotter har nog deraf».

Då Skirne ej med godo lyckades vinna henne, höjde han Fröjs blixtrande svärd och sade hotande: »Med detta hugger jag af ditt hufvud, om du ej ger mig ja».

Gerd svarade: »Tvång har jag aldrig tålt. Med hot vinnes min kärlek ej».

Vredgad sade Skirne: »Din fader skall falla för mitt runprydda svärd, och du sjelf skall kufvas genom ett slag af den trolldomsmäktiga klingan». Derpå höjde han svärdet, sägande:

»Hören, gudar och jättar, den förbannelse jag uttalar öfver den genträfviga mön: Till Nifelhels förgård, tursarnes skuggverld, skall du nedstiga. Aldrig skall en ungersvens kärlek glädja ditt längtansfulla hjerta, du, som försmått Fröjs kärlek. Den månghöfdade jätten Rimgrimne skall famna dig som brud. Hvarje morgon skall du sörjande sitta på örnjätten Ares tufva och längtansfullt blicka mot Hels lycksalighetsängder, till hvilka du aldrig får komma. Din föda skall bli dig vidrigare än den giftiga huggormen är för menniskan. Odin och alla gudar skola vredgas på dig, du vrångvisa mö, som vållat Fröj sorg.»

Förskräckt utbrast Gerd: »Hell dig, ungersven! Töm det skummande mjödet och bringa mitt 'ja' till Fröj. Dock hade jag aldrig trott, att jag skulle blifva vanagudens brud».

Skirne sporde derefter, när Gerd ville möta Fröj, och fick till svar: »om nio nätter i lunden Barre, hvilken ni båda känna».

Sedan Skirne lemnat Gerd giljargåfvorna, måste han till hennes fader, jätten Gyme, lemna Fröjs svärd i brudköp. För andra gången befann sig nu detta svärd i gudafiendtliga makters våld, och der förblir det till Ragnarök, då det, svingadt af Surt, varder Fröjs bane.

Utanför Asgård möttes Skirne af den längtande Fröj och Skirne sade: »Om nio nätter möter dig Gerd i lunden Barre, hvilken I båda kännen».

Fröj kvad då:

»Lång är *en* natt,
längre två,
hur skall jag ej i tre tråna!
Ofta en månad mig
mindre tycktes
än en half natt af lågande trängtan.»

Odens Hel-färd.

Balder, ljusets gud, hade en lång tid plågats af onda drömmar och aningar om sin nära förestående död.

Uppfylda af oro, samlades gudarne till ting och gudinnorna till rådplägning.

Efter en mångordig, fruktlös öfverläggning reste sig Odin, sadlade Sleipner och red till Hel, för att spörja valan om sin älsklingssons öden. Han tog vägen åt norr, genom Nifelhels förgård, jättarnes underjordsrike.

På vägen till Hel mötte han en af Nifelhels gränsvaktare, en stor hund, hvilken kom springande, blodbestänkt kring bringan och med af fradga drypande käftar. Hunden, som ej kunde hindra Odins färd, förföljde honom under högljudt skall. Sedan Odin öfver grönskande ängder anländt till sin bestämmelseort, Urd-Hels borg, steg han af hästen och trädde fram till valans graf, hvilken låg östan om borgporten. Han kvad väckelsesånger för valan, och denna reste sig upp, ehuru mång tusen vintrar snöat på grafven. Motvilligt sporde hon hvem det var som störde hennes hvila.

Odin sade: »Jag heter Vägtam. Svara du mig från Hel, så skall jag tala till dig från Midgård. Säg, för hvem stå salarne festligt smyckade?»

Valan svarade: »Allt är redo att mottaga Balder, hvilken alla längtansfullt bida. Af tvång har jag talat, låt mig nu tiga!»

»Tig ej, vala», sade Oden, »ty jag vill spörja dig om än mera. Hvem skall vålla Balders död?»

»Höd skall varda Balders bane. Nödtvungen har jag talat. Låt mig nu tiga!»

»Ej ännu, o vala! Jag vill spörja, tills jag vet allt. Hvem skall hämnas Balders död?»

»Vale går att hämnas sin broders död. Han kammar ej sitt hår eller tvår sina händer, innan han hämnats. Nödtvungen har jag talat. Låt mig nu tiga!»

Då Odin sporde henne om ännu mycket mera, svarade valan: »Du är ej Vägtam, såsom jag trodde, utan Odin, alla gudars fader. Vänd åter, nöjd i hugen, ty så nära mig kommer ingen, förrän Lokes bojor brista och Ragnarök stundar».

Derpå sjönk hon tillbaka i högens djup, och hem red Odin, sorgsen och bekymrad öfver Balders och gudarnes öde.

Balders död.

Uppfylda af sorg och oro, samlades alla gudar och gudinnor till tings för att rådpläga, och Frigg beslöt taga ed af alla varelser i hela naturen, att ej tillfoga Balder någon skada.

Hennes sändebud togo ed af eld, vatten, malmer, växter, träd, djur och giftiga ormar samt alla sjukdomar. Allt och alla lofvade att skona honom.

Men en enda liten planta hade de förgätit. Den lilla veka, ljusskygga mistelten togo de ej med, enär den ansågs allt för ringa att kunna åstadkomma skada.

Sedan sändebuden återvändt och för gudarne omtalat, att alla varelser svurit att skona Balder, gladdes asarne mycket, troende sig nu för beständigt få behålla Balder hos sig.

I sin glädje och sitt sorglösa öfvermod ställde de Balder på Idavallen, slöto en krets omkring honom och slungade vapen och stenar mot honom. Men han stod oskadd midt i vapenregnet. De prisade och ärade honom då ännu mycket mera än förut och kunde ej nog beundra honom.

Men Loke, som aldrig kunde fördraga att höra eller se någon annan än sig sjelf ärad och prisad, beslöt utforska, om verkligen intet fans som kunde skada Balder. Han förklädde sig till kvinna och gick till Friggs borg, Fensalar, hvarest han lyckades komma in. Då Frigg varsnade den förmenta kvinnan, sporde hon hvad gudarne gjorde ute på Idavallen.

»De skjuta och kasta på Balder, men intet skadar honom, och de prisa och ära honom mer än tillförene», svarade Loke.

»Ja», sade Frigg, »jag har tagit ed af allt i hela verlden, att skona honom.»

»Ha då verkligen alla varelser svurit?» sporde Loke.

»Ja, utom den lilla mistelten, som växer der östan om Asgård. Den tycktes mig för späd att taga ed af», sade Frigg.

Kort derpå reste sig Loke, tog afsked och gick genast bort för att hemta mistelten. Med den gick han till en mot gudarne fiendtligt sinnad dverg. Denne smidde en hämdepil af den lilla mistelten, och Loke återvände till Asgård, medförande vapnet.

Framkommen räckte han pilen åt den intet ondt anande Höd. Höd lade den på bågen och sköt af, och pilen genomborrade Balder, hvilken döende nedsjönk på marken.

Loke.

Men en enda liten planta hade de förgätit. Den lilla veka, ljusskygga mistelten togo de ej med, enär den ansågs allt för ringa att kunna åstadkomma skada.

Sedan sändebuden återvändt och för gudarne omtalat, att alla varelser svurit att skona Balder, gladdes asarne mycket, troende sig nu för beständigt få behålla Balder hos sig.

I sin glädje och sitt sorglösa öfvermod ställde de Balder på Idavallen, slöto en krets omkring honom och slungade vapen och stenar mot honom. Men han stod oskadd midt i vapenregnet. De prisade och ärade honom då ännu mycket mera än förut och kunde ej nog beundra honom.

Men Loke, som aldrig kunde fördraga att höra eller se någon annan än sig sjelf ärad och prisad, beslöt utforska, om verkligen intet fans som kunde skada Balder. Han förklädde sig till kvinna och gick till Friggs borg, Fensalar, hvarest han lyckades komma in. Då Frigg varsnade den förmenta kvinnan, sporde hon hvad gudarne gjorde ute på Idavallen.

»De skjuta och kasta på Balder, men intet skadar honom, och de prisa och ära honom mer än tillförene», svarade Loke.

»Ja», sade Frigg, »jag har tagit ed af allt i hela veriden, att skona honom.»

»Ha då verkligen alla varelser svurit?» sporde Loke.

»Ja, utom den lilla mistelten, som växer der östan om Asgård. Den tycktes mig för späd att taga ed af», sade Frigg.

Kort derpå reste sig Loke, tog afsked och gick genast bort för att hemta mistelten. Med den gick han till en mot gudarne fiendtligt sinnad dverg. Denne smidde en handepil af den lilla mistelten, och Loke återvände till Asgård, medförande vapnet.

Framkommen räckte han pilen åt den intet ondt anande Höd. Höd lade den på bågen och skot af, och pilen genomborrade Balder, hvilken döende nedsjönk på marken.

Loke.

Gudarne blefvo alldeles förstenade af fasa. Slutligen brusto de ut i högljudd gråt, och deras vrede vände sig mot Höd; dock vågade de ej hämnas, emedan Asgård var fridlyst mark.

Vale, Balders broder, hämnades likväl genom att sända Höd till Hel. Först senare fingo gudarne veta, att Loke varit orsaken till deras älsklings död.

Balders bål.

Sedan gudarne hunnit hemta sig något efter det svåra slaget, buro de Balders lik ned till hafsstranden, hvarest hans härliga skepp Ringhorne låg. På detta restes ett bål. Hans häst, med hela det präktiga ridtyget jemte flere andra dyrbarheter, fördes dit, och slutligen buro gudarne den döde Balder ombord. Men då hans trogna maka, Nanna, såg dem bära bort hennes käraste skatt, brast hennes hjerta af sorg. Man nedlade äfven henne vid Balders sida på bålet.

När skeppet skulle sättas i sjön, förmådde gudarne ej röra det ur stället. Hastigt kallade de på jättekvinnan Hyrrokin, hvirfvelvindens herskarinna. Hon kom genast tillstädes, ridande på en ulf, med huggormar till tyglar.

Odin tillsade fyra kämpar (enhärjar) att hålla odjuret; men de förmådde det ej, förrän de lyckats fälla omkull det på marken.

Hyrrokin fattade skeppet och sköt ut det med ett tag. Hela jorden bäfvade och eld och lågor slogo upp kring stäfven.

När Tor såg, att en jättekvinna var starkare än asarne, vredgades han och höjde Mjölner, men hindrades af gudarne att tillfoga Hyrrokin någon skada.

Innan bålet antändts och Tor signat det med sin hammare, tog Odin farväl af sin älsklingsson och hviskade i hans öra några ord, dem ingen hörde, och lade Draupner på bålet som afskedsgåfva.

Många olika väsenden närvoro vid Balders likfärd. Bland dem må först nämnas Odin och Frigg jemte Valkyriorna. Fröj kom åkande efter sin galtliknande springare Gullborst, Heimdall ridande på Gulltopp, och Fröja i sin vagn förspänd med kattor. Dessutom voro ett stort antal alfer och jättar närvarande. Alla ville hedra den käre hädangångnes minne.

Härmods Hel-färd.

Sedan Balder fallit och alla gudar och gudinnor samlats, utbrast Frigg, som var alldeles utom sig af sorg: »Hvem vill vinna min ynnest genom att skynda till Hel och bedja att Balder måtte få återvända?»

Den käcke Härmod-Svipdag erbjöd sig att rida dit och söka återfå Balder. Odins egen häst Sleipner sadlades, och Härmod red på honom åstad det fortaste den berömde gångaren förmådde springa. Men färden var lång. Nio nätter åtgingo, innan han nådde målet. Då han hunnit till Gjöll, öfver hvars guldbro han skulle rida, sporde honom den vaktande nornan hvem han var, som for på döde mäns vägar, utan att ha deras färg. Derefter sade hon: »Bron dånade inte mer under fem fylkar döde män, som nyss redo häröfver, än under dig ensam!»

Härmod svarade, att han skulle rida till Hel att söka Balder och sporde om hon sett honom.

»Ja», svarade nornan, »han red nyligen här förbi. Vägen

han tog går der», sade hon, visande på den väg, som ledde till Mimers lund, i hvilken den af Delling vaktade härliga borgen låg.

Härmod följde anvisningen. Framkommen till borgen, som omgafs af ett högt stängsel, steg han af hästen, spände fastare till sadelgjorden, satte sig ånyo upp och lät Sleipner i ett språng sätta öfver vallen. Sedan trädde Härmod in i salen, hvarest han såg Balder sitta i högsätet, omgifven af en prakt utan like. Balder strålade af helsa och skönhet, efter att ha tömt lifsdrycken, hvilken redan länge stått väntande på hans ankomst.

Härmod bad, att Balder skulle få återvända, och omtalade gudarnes sorg öfver Balders död.

Han fick till svar: att om alla varelser i hela naturen ville enas om att med sina tårar friköpa Balder, så skulle gudarne återfå honom.

Härmod stannade öfver natten, innan han vände tillbaka. Balder sände Draupner som minnesgåfva till Odin, och Nanna lemnade en präktig matta till Frigg och en guldring till hennes mest älskade väninna Fulla. Sedan skildes de från Härmod, som ilade åter till Asgård.

Framkommen redogjorde han för svaret. Ånyo utsände Frigg sina sändebud, för att bedja alla varelser i naturen att genom sina tårar återköpa Balder.

Allt och alla lade i dagen den djupaste sorg. Sändebuden voro redan på återvägen, då de i en bergshåla funno en jättekvinna. De bådo äfven henne gråta öfver Balders död; men hon sade:

»Tökt månd' gråta
med torra tårar
öfver Balders död.
Hvarken i lifvet eller döden
mig glädje han gjorde.
Hel behålle sitt rof.»

Genom hennes nekande svar omöjliggjordes Balders återkomst, och sorgsna återvände sändebuden till gudarne, hvilka redan begynt hoppas att få sin älskling åter.

Det spordes sedan, att Tökt icke varit någon annan än Loke, som, förklädd till kvinna, velat förhindra Balders återkomst till Asgård.

Tor och Harbard.

Tor hade varit i österled, i kamp mot jättarne. Under hemfärden kom han till ett sund och såg der på motsatta stranden en färjkarl med en båt. Han ropade på färjkarlen och frågade efter hans namn; färjkarlen gjorde Tor samma fråga.

Tor bad att bli färjad öfver sundet, och lofvade som ersättning sin matsäck, »ty», sade han, »jag åt så väldeliga, innan jag drog hemifrån, att hela min matsäck är orörd».

Färjkarlen svarade hånfullt: »Inte ser du ut att ega gods och gårdar. Barbent står du, landstrykartrasor bär du, och inga skor har du på fötterna».

»Styr du bara hit med båten. Hvem är din herre?» genmälde Tor.

»Hidolf heter han. Men han förbjöd mig färja landstrykare och hästtjufvar; endast hederligt folk får jag i min båt ro öfver sundet. Säg mig ditt namn, om du vill öfver.»

»Gerna sade jag dig det, om jag än vore fredlös», svarade Tor. »Jag är Odins son, den hugstore Tor, Magnes fader. Men nu må jag spörja ditt namn?»

»Jag heter Harbard och skäms inte för namnet», fick han till svar.

»Hvarför skulle du det, om du ej gjort något ondt?» frågade Tor.

»Hade jag än det gjort, skulle jag nog veta värna mitt lif mot en sådan stackare som du är, om jag ej redan vore bestämd att dö», svarade Harbard.

»Om det ej vore harmligt för mig att vada öfver sundet, eftersom jag skulle väta min matsäck, så skulle du nog få din beskärda del för smädeorden», sade Tor.

»Här skall jag stå och vänta på dig. Sedan Rungnes dagar fann du ej tapprare kämpe än mig», hånade Harbard.

»Likväl drap jag Rungne, den väldige jätten, och krossade hans hufvud, ehuru det var af sten. Hvad gjorde du då för stordåd, Harbard?»

»Jag var hos Tjalvar på ön Allgrön. Der kämpades, fångades hvalar och vunnos mör», sade Harbard.

»Tyckte edra hustrur om er?» sporde Tor.

»Nej, kloka voro de och lade försåt för oss i djupa dalar. Jag ensam öfverlistade dem. Hvad gjorde du då, Tor?»

»Jag dödade Tjasse, den mäktige jätten, och slungade sedan upp hans ögon på himmelen, till tecken på min bragd. Hvilka stordåd öfvade du då?»

»Jag skämtade med jättars sköna tärnor. Den hårde jätten Läbard vann jag. Den intet ondt anande tursen gaf mig sin trollstaf, och med den villade jag honom från vettet.»

»Då lönade du honom illa.»

»Hvar och en är sig sjelf närmast», svarade Harbard; »men hvad gjorde du?»

»Jag drog i härnad, dräpande jättars brudar, för att deras ätt skulle minskas och Midgårds ökas», svarade Tor. »Hvad gjorde du?»

»Jag var i Valland och stiftade strid mellan mäktige jarlar. Odin får fullt upp af enhärjar, men du, Tor, får bara trälar.»

Tor genmälde: »Ojemt skulle du skifta lotter bland asar, om du vore herskare».

Harbard sade: »Ja, stor styrka har du alltid haft, men ringa mod. Mins du, när du satt i Skrymes vante och ej ens vågade fnysa, skälfvande af fruktan för jätten?»

»Tig, usle Harbard! Om jag nådde dig, skulle jag slunga dig ned till Nifelhel», sade Tor.

»Hvarför skulle du det, då vi ej råkat i strid?» återtog Harbard. »Hvilka stordåd har du vidare gjort?»

»Jag var i österled, i kamp med jättarne. Inte rosade de striden, ty de måste tigga om fred. Hvad gjorde du?»

»Jag var i österled och skämtade med sköna jättekvinnor. Hvad gjorde du?»

»Jag», svarade Tor, »drap berserkars brudar. De hade vållat våra män stor ofärd.»

»Föga ära vann du genom att strida med kvinnor», yttrade Harbard.

»Kvinnor voro de visst ej, odjur i varghamn voro de, hade vräkt omkull mitt skepp, ehuru jag stöttat det med jernstörar samt jagat Tjalfve till skogs. Hvad gjorde du?»

»Jag var med i striden, vållade edra män stort men och sköljde mitt spjut i deras blod.»

»Usle Harbard! Hade jag dig här, skulle jag krossa dig. Du skulle tjuta värre än ulfven af smärta.»

Harbard sade: »Bättre vore du vände åter hem och hämnades på Sifs älskling, hvilken under din bortovaro vunnit hennes kärlek».

»Du ljuger, Harbard. Hon är mig trogen. Men skynda dig och färja mig öfver sundet.»

»Aldrig färjar jag dig öfver», svarade Harbard.

»Så visa mig vägen då», sade Tor.

»Lågt vore att neka det», svarade Harbard. »Du har ett

stycke till stocken, ett till stenen, vik sedan till venster. Derefter får någon annan visa vägen.»

»Hinner jag dit i dag?» sporde Tor.

»Med möda kan du hinna fram i soluppgången», svarade Harbard.

»Nu må vårt samtal vara slut», sade Tor. »Med hvarje ord har du kränkt mig. Jag skall hämnas, när vi träffas härnäst.»

Harbard svarade: »Far dit der onda jättar hugga dig i stycken!»

Sedan skildes de åt.

Det spordes sedan att det var Loke, som förklädd till färjkarl skymfat Tor, för att hämnas på honom.

Tor hos jätten Geirröd.

Loke hade en gång lånat Fröjas falkhamn och i den flugit till jättarnes verld. Nyfikenheten dref honom att besöka den mäktige Geirröds gård. Framkommen dit, satte han sig i en fönsterglugg för att kunna se in i salen.

Geirröd, som snart blef honom varse, tillsade en af sina svenner att fånga fogeln. Loke satt lugnt qvar på sin plats och hade roligt åt att se hur svårt svennen hade att komma uppför den branta väggen. »Nog hinner jag att flyga min väg», tänkte han; men då svennen hunnit så långt, att han skulle gripa falken, ansåg Loke det vara klokast att flyga sin kos. Men han kunde ej lösgöra sig från stället, utan satt som vore han fastlödd. Han blef gripen och lemnad till Geirröd.

Då jätten såg falken in i ögonen, märkte han att det ej

var en verklig falk, utan någon som endast iklädt sig falkhamn. Han sporde hvem det var. Men Loke teg. Då stängde Geirröd in falken i en kista och lät honom vara der i tre veckor utan både mat och dryck. Sedan tog han fram fogeln och sporde ånyo hvem det var.

Loke, som ledsnat att sitta fängslad, sade nu sitt namn.

Geirröd lofvade frigifva Loke, om denne förband sig att narra Tor att besöka Geirröd utan både hammare och starkhetsbälte. I annat fall skulle Loke plikta med lifvet för sin förmätenhet att vilja speja i jättarnes verld.

Loke lofvade att narra Tor till besöket och fick återvända till Asgård.

På hvad sätt han förmådde Tor att lemna sina skatter hemma förmäles icke. Men länge töfvade det ej, innan Tor anträdde färden, åtföljd af Tjalfve och Loke.

Under vägen tog Tor in hos jättekvinnan Grid, Vidars, den tyste asens, moder. Då hon sporde, att de ämnade sig till Geirröd, sade hon, att han var en illslug och ond jätte och svår att strida med. Hon lånade derför Tor sina jernhandskar och sin staf. »Båda delarne behöfvas under färden», tillade hon.

Sedan de skilts från Grid, fortsattes vandringen, och inom kort kommo de till en flod, som kallades Vimur. Tor stödde sig mot stafven och vadade ut. Men strömmen steg allt högre och högre, och då Tor kommit midt ut i forsen, nådde den honom till skuldrorna. Tor begagnade sig då af sin asakraft, som satte honom i stånd att växa i kapp med alla hinder, och höjde sig ofvan vågorna. Loke och Tjalfve höllo sig fast vid bältet, som Grid lånat guden.

Uppe i en bergsklyfta på andra sidan floden varseblef Tor Geirröds ena dotter, Gjalp, som stod och slungade ned ismassor i elfven och förorsakade att den steg allt högre och

högre. Förgrymmad tog Tor en stor sten och kastade efter henne. Stenen nådde sitt mål.

Tor, hvilken omsider öfvervadat floden, fattade tag i en rönnbuske och svingade sig hastigt i land.

Derefter fortsattes vägen till Geirröds sal.

Vid framkomsten anvisades de herberge i ett gästhus. I rummet fans endast en stol. På den satte sig Tor; men knappt hade han tagit plats, innan stolen började höja sig, och snart nådde den upp mot taket. Tor spände då sin staf mot taket och tryckte ned stolen. Ett väldigt skri hördes, och stolen föll i golf. Det var nemligen jättens båda döttrar Gjalp och Greip, som lyftat stolen i höjden, och Tor hade nu brutit ryggen af dem.

Kort derpå sände Geirröd bud och bad de resande besöka honom i hans sal, för att pröfva lekar. Långs salens golf brunno eldar. Då Tor kommit fram till Geirröd, fattade den lömske jätten med en stor tång en väldig rödglödgad jernklump och slungade den mot Tor. Tor uppfångade den i flygten och kastade den tillbaka mot Geirröd, som af skräck dolt sig bakom en jernpelare. Slaget träffade med sådan kraft, att jernklumpen genomborrade stolpen, Geirröd och salsväggen samt trängde djupt ned i jorden.

Derefter återvände Tor och hans följeslagare till Asgård.

Tor hemtar bryggkitteln från jätten Hyme.

Gudarne, hvilka en gång under en riklig måltid muntert glammade vid de fylda dryckeshornen och spejande funno

att Ägir hade bålar i mängd, beslöto att hafvets herskare skulle hålla ett präktigt gästabud för dem.

Tor utsågs att framföra budskapet om gudarnes vilja och begaf sig genast på väg. Vid framkomsten träffade han Ägir i dennes klippborg, som låg ute i hafvet. Han såg skarpt på hafvets herskare och tillsade denne i barsk ton att tillreda ett gille, värdigt de höga gudarne.

Ägir svarade att han vore villig att göra det, men harmades i sitt sinne på Tor, som i befallande ordalag framburit gudarnes budskap. Han beslöt derför att hämnas på Tor genom att bereda denne svårigheter.

Han sade: »Du måste likväl först skaffa mig en mycket större bryggkittel, en som är milsdjup, ty de jag nu eger äro ej tillräckligt stora att brygga mjöd i åt asarne. Du kan nog skaffa mig en sådan, om du bara vill», tillade han.

Tor lofvade, oförsigtigt nog, att anskaffa kitteln.

Då Tor hemkommit och omtalat att Ägir lofvat att hålla gille, men önskade en större, milsdjup kittel, kunde gudarne ej erinra sig att någon hade ett så stort kärl. De funderade länge. Slutligen sade Tyr: »Min moders make, den mäktige jätten Hyme, har en väldig, milsdjup kittel».

»Tror du», sporde Tor ifrigt, »att vi två kunna hemta den?»

»Ja», svarade Tyr, »om vi två förstå att bruka list.»

Tor lät genast spänna sina bockar för vagnen och for så tillsammans med Tyr för att hemta kitteln.

Första dagen hunno de till Egil, en af gudarnes vaktare vid Elivågor, gränsfloden till Jotunhem. Hos honom lemnades bockarne i förvar och återstoden af vägen fortsattes till fots.

I närheten af Hymes gård mötte de båda vandrarne först Tyrs gamla, fula mormor, som hade niohundra hufvud, och

strax derpå hans moder, en vacker jättekvinna, som var gift med Hyme, Tyrs styffader.

Modern, som länge väntat sin son, blef mycket glad öfver besöket. Äfven Tor bad hon vara välkommen.

»Men», sade hon, »min make ser just inte alltid sina gäster med blida ögon och vredgas ofta på dem. Derför är det bäst I döljen eder i salen bortom gafvelstolpen, hvarest de stora kittlarne hänga.»

Tor och Tyr lydde rådet, och knappt hade de hunnit taga plats, innan Hyme trädde in. Han hemkom från jagten och var grym att skåda. Ispiggar skramlade om honom och skägget var fruset. Hustrun välkomnade honom och omtalade att Tyr, hennes länge väntade son, kommit på besök i sällskap med Tor, menniskornas vän. »Af fruktan för dig ha de dolt sig der bakom gafvelstolpen», tillade hon.

Bistert såg Hyme sig omkring i salen, och stenstolpen brast för hans skarpa blick. Kittlarne, åtta till antalet, föllo dånande i golfvet. Alla kittlarne gingo sönder, utom en, den största, just den som Tor och Tyr skulle hemta åt Ägir.

Nu framkommo Tor och Tyr, och det var just ej med milda blickar den gamle jätten mätte dem, då de gingo öfver golfvet, ty han anade intet godt af Tors besök. Men gästfrihetens kraf måste uppfyllas. Hyme gaf derför befallning om att trenne oxar skulle slagtas och sedan stekas vid den flammande härden i salen. När måltiden var färdig, åt Tor ensam två af oxarne.

Hyme, som tyckte Tor tog för sig allt för rikligt, sade vresigt: »Tills i morgon få vi skaffa oss mat med fiske, om du äter så väldeliga».

Följande morgon föreslog derför Tor att de skulle begifva sig ut på fiske, men sporde dervid Hyme, hvad slags bete han plägade nyttja och om han bestode Tor med sådant.

Hyme, som hade stora oxar, sade: »Bete kan du taga sjelf, dock menar jag du ej så lätt tager agn af mina oxar.»

Tor gick. Utanför i skogen gingo oxarne på bete. Tor mötte en, en präktig kolsvart oxe, som kallades Himmelsbrytaren. Raskt grep han honom vid hornen och vred af hufvudet på honom i ett enda tag. Sedan återvände han till Hyme med betet.

Hyme hade under tiden gått ned till sjöstranden och ordnat med båten. Då Tor visade honom oxhufvudet, sade han:

»Vådlig är du,
vagnars herre,
när i ro du hvilar,
värre då du handlar.»

Tor och Hyme togo derefter plats i båten, sköto ut den och begynte ro; Tor satt akterut och rodde med raska tag.

När de hunnit till det vanliga fiskestället, ville Hyme stanna, ty han fruktade Midgårdsormen, som ringlade sig på djupet längre bort. Tor, som önskade hålla ut ännu ett stycke, fortsatte derför ensam att ro, tills han tyckte det kunde vara nog. Då lade han upp årorna och redde sin metref samt fäste till bete oxhufvudet på kroken. Hyme kastade under tiden ut sina krokar och drog upp hvalar, två och två på hvarje krok.

När Tor kastat ut oxhufvudet, dröjde det icke länge, förrän Midgårdsormen gapade öfver betet och fick kroken fastsittande i svalget på sig.

Dristigt lyfte guden upp odjuret mot båtkanten och slog med all makt hammaren i hufvudet på ormen. Isbergen brakade, eldfjellen stodo i lågor och hela jorden skalf af fasa under den väldiga kampen. Då Tor för andra gången höjde sin hammare till hugg, passade Hyme oförmärkt på att skära af linan, och ormen sjönk tillbaka ned i djupet.

Vredgad vände sig Tor om och gaf jätten en örfil, så att han for omkull.

Återfärden anträddes derpå, och Hyme satt misslynt vid årorna. Det sägs till och med att han rodde vilse på den välkända vägen.

När de landat, sade Hyme: »Ro kan du, men låtom oss nu mäta vår styrka på annat sätt! Bär antingen hvalarne hem eller ock drag upp båten på strand.»

Till svar fattade Tor båten med åror, öskar och hvalar uti, hof den på sina skuldror samt bar den genom skog och mark till jättens gård.

Ännu ville dock ej Hyme anse sig besegrad, utan sade till Tor: »Förrän du krossat min bägare, vill jag ej erkänna, att du är starkare än jag».

Tor lyfte bägaren och kastade den med all makt mot en af salens stenstolpar. Stolpen remnade, men bägaren höll. Gång på gång upprepades kraftprofvet, men alltjemt lemnades bägaren hel tillbaka. Slutligen hviskade jättens hustru till Tor: »Slunga den i Hymes hufvud. Det är hårdare än all verldens bägare».

Tor följde rådet. Han iklädde sig hela sin asa-kraft, tog spjern med knäna och slungade bägaren mot Hymes hufvud. Skallen höll, men bägaren remnade midt itu.

Hyme sade då: »Det kraftprofvet stod mig för dyrt, ty en härlig skatt har jag mist. Ännu återstår likväl ett prof: att bära den väldiga kitteln ut ur salen. Kan du det, anser jag mig besegrad».

Tyr, som hittills ej deltagit i profven, trädde fram och sökte lyfta kitteln. Två gånger tog han uti, men förmådde ej rubba den.

Då fattade Tor tag uti kitteln och hof den upp på hufvudet i ett tag; men han tog i med sådan kraft, att han tram-

pade rätt igenom salens golftiljor. Sedan gick han ut ur salen. Kittelns handtag slogo skramlande mot Tors hälar, då han gick ut, åtföljd af Tyr.

Men i stället för att återvända till salen med kitteln, fortsatte Tor och Tyr sin färd det fortaste de förmådde. Långt hade de likväl ej hunnit, innan klipporna öppnade sig och Hymes månghöfdade odjursskaror vältrade sig ut ur bergens inre för att spärra vägen för dem.

Tor lyfte ned kitteln, fattade Mjölner och drap alla jättarne.

Derpå lyfte han ånyo upp kitteln, och han och Tyr fortsatte vägen till Egil, återtogo vagnen och vände så tillbaka till Asgård med den hemtade kitteln, som sedan lemnades till Ägir, och

»Nu dricka gudar
dråpligt hos Ägir
hvar höst, när det lena
linet skördas».

Ägirs gästabud.

Sedan Tor och Tyr hemtat bryggkitteln från jätten Hyme, hade Ägir ej längre något skäl att uppskjuta det gästabud han lofvat hålla för gudarne. Asarne inbjödos derför att gästa hans präktiga salar, i hvilka det strålade så starkt från de guldglänsande väggarna, att ljus ej behöfde tändas.

Gudarne och gudinnorna anlände i stort antal till festen. De förnämsta voro Odin och Frigg, Brage och Idun, Njord och Skade, Fröj med sin syster Fröja och Sif, Tors maka. Tor sjelf, som var i härnad mot jättarne, kom först mot slutet af festen. Vidar, den »tyste asen», samt Loke voro äfven med.

Gästabudet var präktigt. Dryckeshornen fyldes af sig sjelfva, allt efter som gudarne tömde dem. Allt var ordnadt på bästa sätt. Ägirs båda tjenare, Fimafeng och Elde, prisades mycket för den utmärkta uppassningen. Loke blef slutligen så afundsjuk med anledning af allt det beröm, som slösades på Ägir och hans tjenare, att han slog ihjel Fimafeng, ehuru Ägirs salar voro lika fridlysta som asarnes egna.

Gudarne blefvo mäkta vreda öfver det skedda dråpet. Svängande sina sköldar, rusade de under höga skri mot Loke och jagade honom till skogs. Derpå återvände de till gillet.

Loke lät likväl ej skrämma sig så lätt, utan återvände strax, litande på att gudarne skulle hålla Ägirs salar för högt i helgd för att der vilja utkräfva hämd af honom. Vid ingången mötte han Elde. Loke sporde hvad gudarne gjorde.

Elde svarade: »De tala om sina vapen och bragder, men ingen har ett godt ord att säga om dig. Gå icke in och reta dem! Törhända får du sjelf värst deraf».

Loke svarade: »Med skymf och hån skall jag öfverösa dem. Är det fråga om att skifta ord, kan ingen mäta sig med mig; jag reder mig nog». Derpå trädde han in i salen. Så snart gudarne varseblefvo honom, tego de alla. Loke frågade dem: »Hvi sitten I stumma, asar? Han I mist målet? Gifven mig plats i edert lag eller jagen mig på dörren!»

Brage svarade: »Väl veta asar hvem de bjuda plats. Inte blir det dig».

Utan att svara vände Loke sig till Odin och sade: »Mins du att vi två i tidernas morgon blandade blod samman på fostbrödrasätt? Du skulle ej smaka dryck, som ej bjöds oss båda.»

Odin sade då till Vidar, som satt bredvid honom: »Stig upp och lemna ulfvens fader säte vid vårt bord, att han ej må håna oss i Ägirs boning».

Vidar steg upp och skänkte i åt Loke. Denne tog plats, höjde bägaren och sade: »Hell eder, asar och asynjor alla, utom denne», tillade han, pekande på Brage.

Förgäfves bjöd Brage sin häst och sin armring till förlikning.

Skymfande svarade Loke: »Jag undrar hvar du skulle vinna dem, du bänkgrannlåt, som aldrig vågar visa dig i stridens vimmel».

Vredgad svarade Brage: »Vore vi utom dessa fridlysta portar, skulle du plikta med ditt lif».

»Ja, hota kan du nog, men slå till kan du ej», sade Loke.

Idun sökte stifta fred, men förgäfves; Gefion äfven, men båda fingo endast smädeord till svar.

Slutligen sade Odin: »Du rasar, Loke, och vet ej hvad du säger. Styr din tunga!»

Loke vände sig mot Odin: »Tig du, Odin; aldrig har du vetat kora kämpar rättvist. Ofta lät du de sämste segra».

Frigg svarade: »Hade jag Balder i lifvet, icke kom du ur salen».

»Balders bane har jag vållat», svarade Loke.

»Om det så är», invände Skade, »lär väl ej din lön uteblifva.»

»Jag var skuld till din tappre fader Tjasses död», sade Loke.

»Då», svarade Skade, »skall jag veta hämnas hans död, när du en gång drabbas af gudarnes straff.»

Idun, Fröja, ja alla, både gudar och gudinnor, fingo hugg af hans skarpa tunga. Slutligen vände han sig skymfande till Sif, Tors maka, då hon sökte stifta fred. Men då blixtrade det i skyn, dån på dån förnams, och Tor trädde in i salen, sägande: »Tig, usle smädare, annars krossar jag ditt hufvud och sänder dig till Nifelhel».

Loke svarade: »Skryt måttligt med din styrka, Tor. Mins du, när du satt i Skrymes vante och skalf? Då var du så lagom stor. Eller när du höll på att svälta ihjel, emedan du ej kunde få upp matpåsen, som Skryme bundit igen?»

»Tig, usle smädare», sade Tor, »annars krossar jag med min Mjölner hvarje ben i din kropp.»

»Nu ser jag du är ond och ej endast hotar. Jag vet du plägar slå till. Du är den ende jag viker för, ty jag aktar lefva länge än, ehuru du hotat mitt lif. Till asar och asynjor har jag nu sagt hvad mig lyster, jag lemnar eder nu.» Vändande sig till Ägir, den mäktige hafsguden, sade han: »Du, Ägir, har hållit gille för asarne, men aldrig gör du det mer, ty lågan skall förtära ditt gods».

Derpå lemnade Loke salen, men fruktande gudarnes hämd, vågade han ej återvända till Asgård, utan höll sig dold.

Lokes straff.

Då Loke så svårt skymfat gudarne vid Ägirs gille, vågade han ej återvända till Asgård, emedan han väl visste, att han ej hade något godt att vänta sig der. Han gömde sig derför på ett fjell i närheten af Frånangersfors. På fjellet byggde han sig ett hus med fyra dörrar, så att han skulle kunna se åt alla håll utan att sjelf bli sedd. Om dagarne förvandlade han sig ofta till en lax och tumlade om i den närbelägna forsen. Ibland tänkte han på hvad asarne skulle kunna uttänka för redskap att fånga honom med. En dag, då han satt i sin stuga och band ett lingarnsnät, märkte han att gudarne voro honom på spåren. Hastigt kastade han nä-

tet i elden och sprang ned till forsen samt gömde sig der i skepnad af en lax.

Kort efter kommo gudarne till stugan och gingo in. Då de i falaskan vid elden funno spåren efter nätet, förstodo de genast att Loke uttänkt något sinnrikt redskap att fånga fisk med. De togo derför lingarn och knöto ett nät deraf samt gingo sedan ned till forsen och kastade ut nätet. Tor var ensam på ena sidan; alla de öfriga voro på den andra. Men allt efter som de drogo nätet, sam Loke undan, och slutligen kröp han in mellan ett par stenar, så att nätet gick öfver honom. Gudarne, som märkt att nätet rört vid något lefvande föremål, kastade derför ut det på nytt, sedan de först fäst tunga stenar vid detsamma, så att det släpade efter bottenströmmen. Loke sam återigen före, men då han såg att det endast var ett litet stycke kvar till hafvet, vågade han ett hopp samt lyckades komma öfver nätet och in i forsen på andra sidan. Nu hade asarne emellertid sett honom. Nätet utkastades ånyo, och Tor vadade midt uti forsen, dragande nätet ned mot hafvet. Loke sam alltjemt före. Slutligen måste han välja mellan att simma ut i hafvet, hvarest Ägirs tjenare kunde gripa honom, eller hoppa öfver nätet ännu en gång. Han valde det senare och gjorde ett högt språng. Tor fick honom fatt, men den hala laxen försökte glida undan. Först vid stjerten fick Tor riktigt tag, och då klämde han till så hårdt, att laxen sedan dess varit smal nere vid stjerten.

Loke var nu fången. Nåd hade han ej att vänta af de vredgade gudarne. Dessa förde honom till en underjordisk håla. Der reste de tre flata stenar på kant. Sedan de borrat hål i dem, bundo de Loke fast med starka fjettrar, så att han hade den ena stenen under sitt hufvud, den andra under sina länder och den tredje under sina fötter.

Derpå tog Skade, för att hämnas på Loke, som varit den förnämsta orsaken till hennes faders död, en stor huggorm och hängde den öfver hans hufvud, så att giftet droppade ned i hans ansigte.

Sålunda fjettrad, lemnades Loke åt sitt hårda öde. En fans det likväl, som troget stod vid hans sida — det var hans maka Sigyn. För att mildra hans lidanden höll Sigyn en skål under den etterdrypande ormens hufvud. När skålen blifvit fyld, går hon för att tömma den, men under tiden droppar ettret ned i den fjettrade Lokes ansigte; då vrider han sig af smärta så våldsamt, att hela jorden skälfver: det kalla menniskorna jordskalf.

Sålunda bunden, skall Loke ligga till Ragnarök. Då brista hans bojor, och han kommer för att kräfva hämd af gudarne.

Visdomsmjödet.

Odin hade sport, att den gamle eldjätten Suttung, som äfven kallas Fjalar, egde ett förråd af det ovärderliga visdomsmjödet ur Mimers brunn. En källåder, kommande från denna brunn, hade blifvit upptäckt i Jotunhem. Det derur hemtade mjödet kom efter åtskilliga äfventyr i Suttungs våld och förvarades nu djupt inne i hans bergsalar, oåtkomligt för alla, utom för honom sjelf och hans slägt.

Odin, som af egen erfarenhet visste hvilken kraft detta mjöd skänkte dem, som drucko deraf, beslöt att söka vinna det genom list, för att utdela deraf åt gudar och åt menniskors barn.

Han lät Heimdall med sin eldborr göra en hålväg till

bergets inre, för att han skulle kunna fly ut den vägen, om alla öfriga vägar stängdes, och han förskaffade sig derjemte bistånd af den dverg, som var Suttungs dörrvaktare. Stor försigtighet var af nöden, ty jättar bodde både ofvanom och nedanom den borrade hålvägen, och af dem var ej att vänta skonsamhet, om de lyckades få rånaren i sitt våld.

Det skulle blifva stor fest hos Suttung. Hans dotters, den sköna Gunnlöds, bröllop skulle firas med prakt och ståt. Brudgummen var en väldig stridsman och stor dryckeskämpe vid namn Svegder, som, ehuru gudarnes frände, blifvit deras fiende. Alla gästerna voro redan samlade; endast den gyllene stolen bredvid Gunnlöd stod väntande på hedersgästen. Då trädde Odin in i salen i den väntades gestalt och tog plats bredvid Gunnlöd. Under festens fortgång bjöd honom Gunnlöd ur ett gyllne horn den efterlängtade drycken. Vid den helga ringen svor Odin henne trohet, och derefter fortgick festen under skämt och glam till långt in på natten.

Bäst hade för Odin varit, om han fått i tid bryta upp från gillet. Men han måste dröja kvar och häfda den rätte brudgummens rykte som bäste dryckeshjelten i laget. Också drack han så väldeliga, att mjödet steg honom åt hufvudet och han glömde bort den nödiga försigtigheten. Under ruset sade han saker, som uppväckte jättarnes misstankar, ehuru de ingenting låtsade om.

När gillet var slut och alla gått till sina sofrum, omtalade han för den sköna Gunnlöd hvem han var och äfven hvarför han kommit. Gunnlöd, som redan älskade honom, lofvade honom sitt bistånd, och med hennes hjelp kom han till den bergshåla, der mjödet var, samt bemäktigade sig det.

Under natten kom en jätte, hennes broder, för att döda Odin, men vardt sjelf slagen af denne. Derefter flydde Odin, medförande mjödet, ut genom den hålväg Rate-Heimdall bor-

rat. Till Asgård flög han i en örns skepnad med sin dyrbara börda.

Derstädes omtalade han sitt äfventyr och kvad:

Ej är så godt
som godt man säger
mjödet för menniskors ätt.
Ju mer du dricker,
dess mindre vet du
hvart ditt vett tar vägen.

Den rätte brudgummen, som anlände under festens lopp, möttes af den dörrvaktande dvergen utanför berget. Men när han såg dörren till den festligt upplysta salen öppnad och skyndade mot densamma, föll han i ett af dvergen lagdt försåt och vardt sedermera aldrig synlig.

Odin hos Vaftrudne.

Odin plägade stundom draga ut för att pröfva andra verldars invånare och lära känna deras visdom och makt. Då visade han sig än under den ena, än under den andra förklädnaden.

I Jotunhem bodde den gamle Vaftrudne, en jätte, vida beryktad för klokhet och kunskap om gångna tiders öden. Odin fick stor lust att besöka honom i hans egna salar och anträdde färden trots Friggs afböjande råd. Frigg önskade honom lycka, och han anträdde den äfventyrliga resan.

Odin drog till Vaftrudne och kallade sig Gagnråd. Då han framkommit, trädde han inför den vise jätten och sade, att han kommit för att pröfva, om denne verkligen vore så vis, som ryktet sagt.

»Du kommer ej med lifvet ut ur min sal, om du ej öfvervinner mig i visdomstäflingen», sade Vaftrudne, »men sätt dig ned, skola vi genast pröfva på.»

Gagnråd afböjde inbjudningen och sade, att det bättre passade sig för en vandringsman att förblifva stående inför en så mäktig jätte.

»Besvara då mina frågor der du står, efter du nödvändigt vill så ha det», sade Vaftrudne.

Nu sporde jätten om mångt och mycket, om solhästarnes namn, om gränsfloden mellan jättars och gudars verldar och om namnet på den stora slätt, hvarest sista striden skall utkämpas.

Odin uppgaf hästarnes namn och sade, att gränsfloden nämdes Ifving, att dess vatten aldrig isbelades samt att Vigrids slätt var namnet på den plats, der gudars och jättars skaror skulle mötas i strid.

Vaftrudne sade: »Du är mäkta vis. Stig fram i salen och tag plats bredvid mig. Jag sätter upp mitt hufvud mot ditt, om du besegrar mig».

Nu begynte Odin spörja, och Vaftrudne besvarade hans spörsmål.

Först sporde Odin om verldarnes skapelse, om enhärjarnes tidsfördrif, om vindarnes upphof och hvilka menniskor och gudar som skulle öfverlefva Ragnarök samt om Odins bane.

På allt gaf den vise jätten svar.

Slutligen sporde Odin: »Hvad hviskade Odin i Balders öra, innan han lades på bålet?»

På den frågan kunde ej Vaftrudne svara. Han varsnade nu, att det var med Odin han pröfvat sig i visdom, och erkände sig öfvervunnen samt sade: »Du är evigt den visaste af alla».

Odin (Grimne) hos Geirröd.

En konung vid namn Rödung hade tvenne söner. Den ene kallades Agnar, den andre Geirröd. Agnar var tio år, brodern åtta, då de en gång togo sina metspön och med dem begåfvo sig ut att fiska i det närbelägna hafvet. Storm uppstod mot aftonen, och båten med de båda barnen dref till hafs, men under nattens mörker landade den på en främmande kust. De gingo i land och funno en fattig bonde, hos hvilken de blefvo väl emottagna, och hos honom kvarstannade de såsom fosterbarn öfver vintern. Bonden gynnade Geirröd och kallade honom sin fosterson, hans hustru åter gynnade Agnar. Fram på våren gaf bonden dem ett skepp, på det de skulle kunna återvända till sitt hemland. De båda makarne följde fosterbarnen till stranden, och hustrun gaf Agnar goda råd; mannen meddelade hemligen sina till fostersonen.

Bröderna fingo god vind, och inom kort uppnådde de sin faders rike. Geirröd, som stod i framstammen på skeppet, hoppade raskt i land, gaf skeppet en kraftig stöt, så det gick ut igen, och ropade till brodern: »Far nu dit der trollen taga dig!» Så lydde det råd han fått af bonden och som han äfven följde.

Skeppet dref åter ut till hafs med Agnar, men Geirröd fortsatte vägen fram till sin faders borg. Kung Rödung hade under tiden dött, och Geirröd korades nu till konung och utmärkte sig sedan genom mod och tapperhet.

Bonden och hans maka voro inga andra än Odin och Frigg, hvilka under denna förklädnad velat fostra de båda konungabarnen. De sutto en dag i Lidskälf och sågo ut öfver verlden. Odin sade gäckande till Frigg: »Ser du din fosterson, han bor i en bergshåla samman med en jättekvinna, under det min sitter som en aktad och ärad konung öfver sin faders rike».

Frigg svarade: »Ja, men han är så girig och snål att han svälter sina gäster, om de tyckas honom för talrika. Han är en riktig matgnidare».

Odin sade att det vore stor osanning, och så slogo de vad om hvem som hade rätt. De kommo öfverens om att Odin sjelf skulle fara för att pröfva honom.

Frigg, hvilken ingalunda talat sant, då hon sagt att Geirröd var snål mot sina gäster, sände emellertid sin tärna Fulla till honom och bad honom noga vakta sig för en ond och trollkunnig man, som inom kort skulle komma till hans borg och söka förgöra honom med sina trollkonster. Han kunde igenkännas derpå att hundarne, huru ilskna och vilda de än voro, ej vågade angripa honom.

Kort derpå anlände en man till kungsgården. Han bar en blå, pelsfodrad kappa och kallade sig Grimne; några vidare upplysningar ville han ej gifva, ehuru han tillspordes både om sin hemort och sitt ärende. Ingen af de annars så vilda hundarne vågade angripa honom.

Kung Geirröd kunde deraf sluta att Grimne var den bebådade trollkunnige mannen. Han lät gripa Odin och sätta honom mellan tvenne eldar inne i den stora salen, och der satt Odin i åtta nätter utan att någon bjöd honom hvarken mat eller dryck.

Slutligen tyckte Geirröds lille tioårige son Agnar, att det var synd om främlingen. Han tog ett horn fyldt med mjöd och räckte det åt mannen. Han förebrådde tillika konungen för det denne lät pina en oskyldig.

Grimne tömde hornet och återlemnade det. Elden hade under tiden fattat uti hans kappa, så att den brann. Odin sade då: »Eld, du är mig för het, låtom oss skiljas! Du sveder mitt skinn, och fast jag lyft upp min kappa, fattar flamman den. Åtta nätter har jag suttit här utan att någon

bjudit mig näring, utom du, Agnar, hvilken ensam skall råda öfver riket. Hell dig, Agnar! Bättre lön har aldrig bjudits någon för en dryck mjöd, och aldrig skall bättre bjudas».

Derpå kvad Odin en lång sång, hvari han för de närvarande omtalade namnen på gudarnes borgar, enhärjarnes föda, Yggdrasils ursprung och de faror som hota verldsträdet, solhästarnes namn, jordens skapelse, jemte flere andra för dödlige förborgade ting. Sedan sade han: »Nu har jag uppenbarat mig, må nu gudarne bistå mig. Jag bjuder alla gudar hit in att gästa den grymmes salar. Jag har vandrat omkring under mångfaldiga namn, här inne i Geirröds sal nämnes jag Grimne. Du har varit rusig, Geirröd, då du ej känt igen mig, och mycket har du förlorat, då du mist Odins hjelp. Nu må du veta att din lefnad är liden, ty nornorna vredgas på dig. Du skall falla för ditt eget svärd. Här ser du Odin! Nalkas mig nu, om du vågar!»

Då Geirröd, som suttit med sitt svärd till hälften utdraget ur skidan, sporde hvilken förnäm gäst han skymfat, reste han sig upp för att helsa Odin och söka blidka hans vrede. Men Odins förutsägelse, att Geirröds dagars tal var lidet, gick i fullbordan, ty Geirröd snafvade öfver sin dragna klinga och genomborrades af den.

Derpå försvann Odin, och Agnar ärfde sin faders rike.

Frigg hade sålunda vunnit det vad hon ingått med Odin.

Dvergen Allvis.

Dvergen Allvis, mäkta kunnig och klok, hade en gång under Tors bortovaro fått löfte om en fager ungmö, för hvilken Tor var giftoman.

Glad i hågen ilade han till Asgård att hemta sin brud. Vid framkomsten såg han salarne festligt smyckade, och i sin egenkärlek trodde han, att det var honom till ära allt höljts i festskrud.

Då Tor blef varse dvergen, sporde han hånfullt, hvem det var som kom så blek om näsan och såg så föga brudgumslik ut.

»Jag är Allvis. Menar du jag brådskat att hemta min brud? Om jag nu är blek om näsan efter den hastiga färden, hvilar jag snart ut i mina salar, sedan jag vunnit den sköna tärnan.»

»Henne får du aldrig», svarade Tor.

»Hvem är du, som talar så? Inte ser du mycket ut för verldens ögon. Icke lära gudarne bryta sitt ord. Jag har dragit hit för att af den väldige Tor få bekräftelse på det redan gifna löftet och för att hemta min brud.»

»Jag är Tor, möns giftoman, och jag bryter löftet. Du synes mig vara en föga täckelig friare och ser ut som en turs, ej som en brudgum. Med mitt samtycke får du aldrig mön. Visa mig din klokhet och tillfredsställ mina fordringar, så skall jag likväl tänka på saken.»

»Jag skall uppfylla alla dina fordringar», sade Allvis.

»Säg mig då alla verldars namn och huru allt deri nämnes af gudar, vaner, alfer, jättar, dvergar och menniskor, så skall du få mitt 'ja'.»

»Spörj mig, Tor, jag skall veta svara på alla dina frågor», sade Allvis.

Länge sporde Tor, och ständigt visste Allvis svar på alla frågor.

Tor, som nogsamt kände att dvergen gerna visade sin klokhet, sporde och sporde ända tills solen rann upp. Då utbrast han: »Dverg med visdom utan like, vet, att du dock nu blifvit narrad af mig genom makalös list. Dverg, nu ski-

ner sol i salen. Till dagsljus har du dröjt uppe, och aldrig ser du dina boningar åter».

Den stackars Allvis, som ej kunde uthärda solljuset, förvandlades till sten, emedan han genom att skrytsamt visa sin lärdom velat vinna den fagra tärnan.

Heimdall-Rigs vandring.

Under namnet Rig nedsteg Heimdall, gudarnes väktare, en gång till jorden och vandrade omkring bland menniskorna samt besökte flere olika ställen.

Sedan han vandrat öfver gröna ängar och stigar, kom han först till en boning, hvars dörr stod på glänt. Han steg in. Eld brann på härden, och framför den sutto Åe och Edda (stamfar och stammor), ett gammalt gråhårigt par. Begge voro tarfligt klädda, och hustrun hade huckle på hufvudet.

Rig, som blef gästvänligt mottagen, tog plats bredvid de gamle samt gaf dem åtskilliga goda råd. Till tack undfägnades han med det bästa huset förmådde. Edda framsatte för honom grofva råggkakor med mycket sådor uti, en skål soppa samt stekt kalfkött. Sedan Rig ätit, gaf han ytterligare goda råd. Derefter reddes bädden, och alla gingo till hvila. Rig dröjde kvar trenne nätter.

En tid efteråt fick Edda en son, som vattenöstes och kallades Träl. Det var en mörkhyad och ful pojke, med knotigt ansigte, grofva, hårda händer, böjd rygg och stora fötter. Träl växte upp, blef stor och stark, släpade hem bördor från skogen, band bastrep och arbetade så lång dagen var.

Så kom en dag till Åe och Edda en flicka, ful, med är-

riga fötter och brunbrända armar. Hon kallades Tir — trälinna. Träl och Tir beslöto att bygga och bo samman. De fingo många barn och voro nöjda med sin lott. Barnen växte upp, redde åkrar, skötte svinen, vallade getterna och grofvo upp torf. Från dem stammar trälarnes ätt.

Men sedan Rig skilts från Åe och Edda, fortsatte han sin vandring. Han kom åter till en boning, hvars dörr stod på glänt, och han steg in. Der såg bättre ut än på det förra stället. Mannen och hustrun sysslade med hvarjehanda arbeten. Mannen täljde trä till en väfbom, och hustrun spann. Deras namn voro Afve och Amma. Mannen hade klippt skägg samt vacker, välsittande klädnad. Hustrun hade mössa på hufvudet, krage om halsen och halsduk på bröstet samt axelspännen. I hörnet af rummet stod en snidad kista, hvari husets egodelar förvarades.

Rig slog sig ned hos dem och gaf goda råd. Amma tillredde en måltid, som han lät sig väl smaka. Sedan de ätit och ytterligare samspråkat, var det sofdags. Rig stannade i tre nätter och fortsatte sedan sin vandring.

En tid efteråt fick Amma en son, som vattenöstes och kallades Karl. Gossen lindades och kläddes väl. Vacker var han, med klara, tindrande ögon och ljus, rödlett hy. Han växte upp, blef stor och stark, tamde oxar, gjorde plogar, byggde hus och redde jorden.

Afve och Amma uppsökte då en mö med höfviskt skick, klädd i getskinnskjol och med skramlande nycklar vid bältet. Henne förde de hem samt höljde henne i brudelin och gifte henne med Karl. Hon hette Snar. Karl och Snar fingo många barn, som i sin ordning fortsatte sin fars och mors lefnadssätt och blefvo genom dem stamföräldrar för de fria odalböndernas ätt.

Emellertid fortsatte Rig sin vandring bland menniskorna

och kom slutligen till en boning, hvars dörr vette åt söder. Dörren stod öppen, men det satt en ring i dörrstolpen, så att dörren kunde stängas. Rig steg in i salen på det strödda golfvet. Der sutto Fader och Moder och sågo hvarandra kärligt i ögonen.

Husfadern gjorde pilar och snodde strängar till sina bågar. Husmodern sydde och spann. Hon bar en hög hätta med slöja på, broderad drägt, en släpande blå kjol samt guldsmycken om hals och armar. Hennes hy var bländande hvit.

Rig slog sig ned hos dem och gaf goda råd. När måltidstimmen var inne, tog Moder en sirad duk af hvitaste lin, bredde den på bordet och ordnade prydligt derpå fina, tunna hvetekakor, fat fulla med stekt fläsk och fogel samt en silfverbeslagen dryckeskanna, bräddad med mjöd, jemte bägare af silfver. Det dracks och skämtades hela dagen. Om kvällen reddes bädden, och de gingo till hvila. I trenne nätter stannade Rig och återtog derefter sin vandring.

En tid efteråt fick Moder en son, som lindades i silke, vattenöstes och kallades Jarl. Gossen hade gyllene lockar, ljusa kinder och ögon tindrande som ungörnens.

Han växte upp, blef skön och stark samt väl förfaren i alla idrotter. Han tamde fålar, red, fäktade, sam och sköt. När han vuxit upp, infann sig Rig åter och lärde honom de helga visdomsrunorna samt gaf honom sitt namn, så att han sedermera nämdes Rig-Jarl. Den unge Jarl drog derpå ut, vann gårdar och gods och fälde mången motståndare. Han sände sina män till Herse, för att bedja honom om hans fagra dotter Ärna till maka. Med den unga Ärna återvände sändebuden till sin herskares gård, hvarest hon höljdes i brudelin samt vigdes samman med Jarl och blef hans husfru. Lyckliga och sälla byggde de samman och fingo många barn samt blefvo stamföräldrar för de högbornes ätt.

Sönerna tamde fålar, jagade och fäktade. Kon, den yngste, kunde runor, som döfvade svärdsegg, stillade storm och skyddade män. Foglalåt kunde han äfven tyda. Han täflade med Heimdall i konsten att tyda runor och vann priset.

En dag red Kon i kärr och skogar för att fånga foglar. Då kvad en kråka på kvist:

»Hvad vill du, Kon unge,
med värnlösa foglar?
Bättre dig höfves
att till häst sitta,
hugga med svärd
och här fälla.»

Kon unge förstod rådet, drog i härnad samt vann borgar och slott. Sedermera blef han stamfader för konungarnes ätt.

Runorna.

Alla runor tillhörde från början Mimer, hvilken hvarje dag hemtade visdom ur sin brunn eller källa, hvars ursprung ännu ingen mäktat tälja och hvars djup Odins tanke aldrig kunnat mäta.

Då Odin ännu var ung, bad han i sin visdomslängtan Mimer om en dryck ur den källan. Han fick den likväl icke, innan han genomgått en pröfning. Nio nätter dvaldes han på en gren af det vindfarna verldsträdet, hungrande och törstande och genomstungen med spjut. Nio nätter blickade han ned i underjorden och bad med suckar och tårar om något af den skaparkraft och kunskap, som den heliga saften i Mimers källa förlänar. Då förbarmade sig Mimer och skänkte honom den ombedda drycken och nio sånger, innehållande evighetsrunor

och tidsrunor, sånger, genom hvilkas besittning gud Odin vardt i stånd att hjelpa och hugna menniskors barn. Drycken utvecklade hans egen ande och hans egna krafter så, att han mäktade dana det härliga Midgård och derefter skapa det första menniskoparet.

Den goda gåfva han fått af Mimer ville han ej behålla ensamt för sig sjelf. Han ville deraf meddela åt andra. Runorna, som innehöllos i de nio sångerna, blandade han med heligt mjöd och sände dem vida vägar för att sprida dem bland alla varelseklasser. Sjelf utdelade han dem bland gudarne. Andra runomästare spredo dem bland alfer och dvergar. Ja, sjelfva jättarne vordo icke lottlösa i denna gåfva. Genom Heimdall vordo äfven menniskorna undervisade i de goda runosångerna. Heimdall lärde de dödlige att tända offereldar åt gudarne, för att genom böner och offer vinna deras bistånd.

Dessa runor voro af mångfaldig art.

Främst bland runosångerna nämdes hjelpens »fimbulsång», för hvilken sorger och sjukdomar flydde. Dernäst kom stridssången, den s. k. sköldsången, hvilken sjöngs före stridens början af nordens tappre kämpar och på afstånd liknade dånet af hafvets bränningar, med så väldig kraft klingade den ut öfver sköldarnes tak. Sköldarne höllos i jembredd med munnen, och efter klangen af sången och det intryck den gjort på kämparne sjelfva, spådde de seger eller död i den förestående striden. I sången tyckte de sig höra Valfaders röst tillropande dem lyca elkler motgång.

Segerrunorna kunde äfven hejda kastvapnen i deras flygt, göra män osårbara i striden och dämpa svärdens egg. Ristade på svärdsklingorna bringade de seger, och till och med gudarne sjelfva hade segerrunor å sina vapen.

Ett annat slag af runor räddade i sjönöd och hämmade eld.

Målrunor återgåfvo talförmågan åt stumma, och medsända till Urds ting skänkte de den döde förmågan att sjelf föra sin talan.

Somliga runor förmådde skänka kärlek och lycka åt älskande, andra hade helande kraft, andra skyddade mot seid.

Motsatta visdomsrunorna voro Gullveig-Heids runor. De bragte olycka och förderf till alla, som begagnade sig af dem. Med somliga kunde man uppväcka döda, med andra bringa sjukdom och sorger till dem man ville skada, samt stifta ovänskap och strid mellan kära vänner. Att kväda sjukdomsrunor sades bringa dem, öfver hvilka de sjöngos, till Leikin, Lokes fula dotter, sjukdomsandarnes och kvalens herskarinna i Nifelhel.

Ragnarök.

Ragnarök stundar. Häftiga strider utbryta bland Midgårds barn, broder mördar broder, alla heliga band slitas, all rätt och all dygd trampas i stoftet. Denna tid kallas knif- och yxtid, stormtid och vargtid, ty den syndbetyngda jorden hemsökes af en fasansfull vinter, fimbulvintern, som räcker i tre år, utan sommar emellan, och bortrycker jordens invånare. Sjelfva verldsträdet är nära att förfrysa, och Urd, som öser ur sin värmegifvande källa vatten på dess rot, har svårt för att bevara dess lifskraft.

Plötsligt går en darrning genom trädet, det börjar skälfva. Alla lefvande varelser gripas af onämnbar fruktan, dvergarne stå slagna af fasa vid sina stenportar, och hela verlden bäfvar.

Heimdall fattar Gjallarhornet och blåser af all makt. Vid första hornstöten springa Mimers slumrande söner, Natts sof-

Heimdall

Målrunor återgåfvo talförmågan åt stumma, och medsända till Urds ting skänkte de den döde förmågan att sjelf föra sin talan.

Somliga runor förmådde skänka kärlek och lycka åt älskande, andra hade helande kraft, andra skyddade mot seid.

Motsatta visdomsrunorna voro Gullveig-Heids runor. De bragte olycka och förderf till alla, som begagnade sig af dem. Med somliga kunde man uppväcka döda, med andra bringa sjukdom och sorger till dem man ville skada, samt stifta oenskap och strid mellan kära vänner. Att kväda sjukdomsrunor sades bringa dem, öfver hvilka de sjöngos, till Leikin, Lokes fula dotter, sjukdomsandarnes och kvalens herskarinna i Nifelhel.

Ragnarök.

Ragnarök stundar. Häftiga strider utbryta bland Midgårds barn, broder mördar broder, alla heliga band slitas, all rätt och all dygd trampas i stoftet. Denna tid kallas knif- och yxtid, stormtid och vargtid, ty den syndbetyngda jorden hemsökes af en fasansfull vinter, fimbulvintern, som räcker i tre år, utan sommar emellan, och bortrycker jordens invånare. Sjelfva verldsträdet är nära att förfrysa, och Urd, som öser ur sin värmegifvande källa vatten på dess rot, har svårt för att bevara dess lifskraft.

Plötsligt går en darrning genom trädet, det börjar skälfva. Alla lefvande varelser gripas af onämnbar fruktan, dvergarne stå slagna af fasa vid sina stenportar, och hela verlden bäfvar.

Heimdall fattar Gjallarhornet och blåser af all makt. Vid första hornstöten springa Mimers slumrande söner, Natts sof-

Heimdall.

vande hird, upp, ikläda sig sina guldglänsande rustningar och fatta sina vapen för att strida mot skapelsens anryckande fiender.

Gudarne samlas till rådplägning om den förestående striden.

Odin kommer, iförd gyllene hjelm och brynja, med Gungne i hand, och alla öfriga gudar bära sina yppersta vapen och rustningar. Enhärjarne tåga i ordnade skaror ut genom Valhalls femhundrafyratio portar, åttahundrade i bredd genom hvarje port. Då de rida öfver Bifrost, brister bron under ryttarskarornas tyngd. Simmande genom lufthafvet, bära hästarne sina ryttare till Vigrids slätt, der sista striden skall stånda.

Jorden skakas af häftiga jordbäfningar, alla bojor och band brista. Garm, Nifelhels väktare, tjuter gräsligt, den sotsvarta hanen gal i underjorden. Loke sliter sina bojor och ilar till Nagelfar, det stora dödsskeppet, hvilket under tidernas lopp bygts af döde mäns naglar och är verldens största skepp*. Nu låg skeppet färdigt i Amsvartnes underjordssjö. Brinnande af hämdbegär fattar Loke rodret, styrande mot asarnes land. Med honom följer hela hans här af odjur i ulfhamn, jemte Muspels söner, att kämpa mot asarne.

Suttungs söner stiga upp ur sina djupdalar, dragande till Vigrids slätt.

Midgårdsormen vältrar sig ur djupet, hafvets skumhöljda vågor stänka mot skyn.

Fenrisulfven, hvars bojor brustit, ilar fram med gapande svalg. Hate gör så äfven och slukar månen.

---

* Gudarnes och nornornas stadgar för Midgårds barn bjödo, att man skulle visa omvårdnad om hvarje lik, ej endast fränders, utan äfven obekantas, som blifvit funna vid hafsstranden eller i skogen; man skulle tvätta den döde och kamma honom och klippa hans naglar samt önska honom säll hvila, innan han anförtroddes åt jordens sköte. Att försumma detta, det var att skaffa byggnadsämne till skeppet Nagelfar och dermed påskynda verldsförstörelsen.

Slutligen hafva alla samlats, striden begynner.

Odin och Tor kämpa vid hvarandras sida. Odin möter Fenrisulfven, som segrar i striden och uppslukar allfader. Vidar, Odins tyste son, ilar fram, sätter sin jernskodda fot i odjurets gap och stöter sitt svärd i dess hjerta, så hämnande sin faders död.

Tor strider mot Midgårdsormen. Kampen blir hård, Midgårdsormen faller, utsprutande sitt giftiga etter öfver Tor, som nio steg derifrån störtar död till marken.

Fröj och Surt kämpa mot hvarandra. Sitt runprydda svärd, det yppersta af alla, hade Fröj lemnat åt jättarne i brudköp för Gerd. Detta svärd svänges nu af Surt, och skördarnes gud faller för sitt eget vapen.

Tyr strider med Månes förföljare, Hate, och de döda hvarandra.

Loke och Heimdall kämpa med hvarandra och falla båda.

Alla öfriga asar och enhärjar kämpa en het strid mot Lokes och Surts skaror.

Solen svartnar, stjernorna falla från himmelen, jorden sjunker i hafvet, Surt sveper verlden i eld och lågor, i hvilka han sjelf och hans stridsmän och jättehären förgås; men när lågorna slocknat, stiger ur hafvet Mimers evigt gröna rike, bärande ett bättre menniskoslägte i sitt sköte.

Verldsförnyelsen.

Sedan den gamla jorden blifvit förstörd, uppstiger en långt skönare ur hafvets djup, med böljande sädesfält och grönskande dalar, genomflutna af silfverklara floder, öfver hvilka örnen liksom tillförene kretsar efter rof. Denna nya jord var förut Urds och Mimers underjordiska rike.

Dess åkrar behöfva ej sås, ty de bära sjelfsådda skördar.

Sol har, innan hon går sin undergång till mötes, födt en dotter, lika strålande som hon sjelf. Denna ilar fram sin moders kända bana öfver den nya verlden.

De asar, som öfverlefvat verldsstriden, samlas på Idavallen och tala med hvarandra om verldsinrättningen, om det förflutnas minnen och om den oskuldsfulla urtidens visdom. Magne, Tors son, finner sin faders hammare, och i det blomsterströdda gräset hitta gudarne sitt länge saknade guldtafvelspel, med hvilket de lekt i »arla dagar».

Kring den återuppståndne Balder, hvilken varder deras herskare, samlas de. Höd, Balders ofrivillige baneman, återkommer från Hel och bebor med honom i broderlig endrägt Odins forna salar.

Lif och Liftrase och deras skuldfria ättlingar befolka den nya jordens ängder tillsammans med dödsrikets saliga invånare.

Draken Nidhögg flyger bort från Nidafjellen och försvinner, ty döden och förgängelsen skola utestängas från detta dygdens och salighetens rike.

Då kommer från ofvan den allsmäktige, han hvars namn ingen känner. Han bringar allt i sämja och samklang, och han stadgar en gudsdyrkan af evig art.

Namnförteckning.

A.

Afve.	Stamfader för de friborne.
Agnar.	Kung Geirröds son.
Alf — Alfer.	Naturväsen.
Alfhem.	Alfernas verld.
Alfrik.	Dverg.
Allfader.	Odins namn.
Allgrön.	Ö.
Allsvinn.	Solhäst.
Allvis.	Dverg.
Amma.	Afves hustru.
Amsvartne.	Underjordisk sjö.
Andrimne.	Kock i Valhall.
Andvare.	Dverg i gäddskepnad.
Are.	Örnjätte.
Asgård.	Gudarnes rike.
Ask.	Första mannen.
Asynja.	Gudinna.
Audumbla.	Ko.

B.

Balder.	Ljusets gud.
Barre.	Lund.
Bergelmer.	Jätte.
Berling.	Dverg.
Bestla.	Odins moder.
Bifrost.	Bro.
Billing.	Aftonrodnadens alf.
Bilskirne.	Tors borg.
Blid.	Fröjas tärna.
Brage.	Skaldekonstens gud.
Breidablick.	Balders boning.
Brisingasmycket.	Fröjas halssmycke.
Brock.	Dverg.
Bur.	Odins fader.
Bure.	Burs fader.

D.

Dag.	Son af Delling o. Natt.
Delling.	Morgonrodnadens alf.
Dis — Diser.	Gudinna — Gudinnor.
Draupner.	Odins ring.
Drome.	Fenrisulfvens boja.
Dvalin.	Dverg.

E.

Edda.	Stammoder, Åes hustru.
Egil.	Gränsvakt.
Eiktyrne.	Hjort.
Eir.	Läkekonstens gudinna.
Elde.	Ägirs tjenare.
Eldrimne.	Kokkittel i Valhall.
Elivågor.	Urströmmar.
Elle.	Ålderdomen.
Embla.	Första kvinnan.
Enhärjar.	Valhalls kämpar.

F.

Fader.	Stamfader för de högborne.
Fafne.	Utters broder.
Fenrisulfven.	Lokes barn.
Fensalar.	Friggs boning.
Fimafeng.	Ägirs tjenare.
Fimbulsång.	Runosång.
Fimbulvinter.	Vintern före Ragnarök.
Fjalar.	Eldjätte.
Fjölsvinn.	Odin.
Folkvang.	Fröjas borg.
Forsete.	Rättvisans gud.
Frid.	Fröjas tärna.
Frigg.	Odins maka.

Frånangersfors. Lokes gömställe.
Fräke. Odins ulfhund.
Fröj. Skördarnas gud.
Fröja. Kärlekens gudinna.
Fulla. Friggs tärna.
Fylgia — Fylgior. Skyddsandar.

G.

Gagnråd. Odin.
Gandul. Valkyria.
Garm. Hund.
Gefion. Gudinna.
Geirröd. Jätte.
Geirröd. Konung.
Gerd. Fröjs maka.
Gersime. Fröjas dotter.
Gifr. Vakthund.
Gimle. Sal ofvan Asgård.
Ginnungagap. Öde svalg i tidernas början.
Gjalp. Jätten Geirröds dotter.
Gjallarbron. Bro öfver Gjöll.
Gjallarhorn. Heimdalls horn.
Gjöll. Underjordsflod.
Gleipner. Fenrisulfvens boja.
Glitne. Forsetes borg.
Gnupahålan. Underjordisk håla.
Greip. Jätten Geirröds dotter.
Grid. Jättekvinna.
Grimne. Odin.
Groa. Örvandels maka.
Gryttunagård. Rungnes gård.
Grär. Dverg.
Gullborst. Fröjs galt.
Gullfaxe. Rungnes häst.
Gullkam. Hane i verldsträdets topp.
Gullintanni. Heimdall.
Gulltopp. Heimdalls häst.
Gullveig-Heid. Vala.
Gunnlöd. Jättemö.
Gungne. Odins spjut.
Gyme. Jätte.
Gäre. Odins ulfhund.

H.

Hadding. Kung.
Hamingja — Hamingjor. Underordnade nornor.
Harbard. Loke som färjkarl.
Hate. Månes förföljare.
Heid. Gullveig-Heid.
Heidrun. Get i Valhall.
Heimdall. Gudarnes väktare.
Hel. Urds och Mimers rike.
Herse. Ärnas fader.
Hidolf. Jätte.
Hild. Valkyria.
Himmelsvärnet. Heimdalls borg.
Hnoss. Fröjas dotter.
Hraunn. Elivågor.
Huge. Yngling hos Utgårda-Loke.
Hugin. Odins korp.
Hvergelmer. Underjordisk källa.
Hyme. Jätte.
Hyrrokin. Hvirfvelvinden.
Härfader. Odin.
Härjafader. Odin.
Härmod. Gudarnes sändebud.
Höd. Balders baneman.
Höner. Odins broder.

I.

Idavallen. Gudarnes samlingsplats.
Idun. Brages maka.
Ifving. Gränsflod.
Ivalde. Dverg.

J.

Jarl. Faders och Moders son.
Jernsaxa. Jättekvinna.
Jotunhem. Jätteverlden.
Jörmungrund. Underjorden.

K.

Karl. Afves och Ammas son.
Kon. Jarls son.

L.

Leding.	Fenrisulfvens boja.
Leikin.	Lokes dotter.
Lidskälf.	Odins spejarsäte.
Lif och Liftrase.	Stamföräldrar för nya skapelsens menniskor.
Ljusalfer.	Naturväsen.
Lodur.	Odins broder.
Loge.	Kappätare med Loke.
Loke.	Jätte, ehuru räknad till asarne.
Lorride.	Tor.
Lyfjaberget.	Berg i Asgård.
Lyngve.	Underjordisk holme.
Läbard.	Jätte.

M.

Magne.	Tors son.
Manhem.	Midgård.
Megingjord.	Tors starkhetsbälte.
Menglad.	Fröja.
Midgård.	Menniskornas verld.
Midgårdsormen.	Lokes barn.
Mimer.	Visdomskällans vaktare.
Mist.	Valkyria.
Mistelten.	Ört.
Mjölner.	Tors hammare.
Mockerkalfve.	Lerjätte.
Mode.	Tors son.
Moder.	Stammoder för de högborne.
Munin.	Odins korp.
Muspelhem.	Eldens verld.
Måne.	Månens ledare.

N.

Nagelfar.	Dödsskeppet.
Nanna.	Balders maka.
Narve.	Lokes son.
Natt.	Mimers dotter.
Nidafjell.	Underjordiskt fjell.
Nidhugg.	Drake.
Nifelhel.	Plågoriket.
Nifelhem.	Mörkrets verld.
Njord.	Sjöfartens gud.
Noatun.	Njords borg.
Norna.	Ödesgudinna.
Nåstranden.	Straffort.

O.

Od.	Fröjas make.
Odin.	Öfverguden.

R.

Ragnarök.	Verldsstriden.
Ran.	Ägirs maka.
Ratatosk.	Ekorre.
Rate.	Eldborr, äfven Heimdalls namn.
Reidmar.	Utters fader.
Regin.	Utters broder.
Rig.	Heimdall.
Rimfaxe.	Natts häst.
Rimgrimne.	Månghöfdad turs.
Rimtursar.	Jättar.
Ringhorne.	Balders skepp.
Rist.	Valkyria.
Rungne.	Jätte.
Räsvälg.	Stormjätte.
Rödung.	Konung.
Röskva.	Tors tjenarinna.

S.

Saga.	Gudinna.
Sif.	Tors maka.
Sigyn.	Lokes maka.
Sindre.	Dverg.
Sinmara.	Mimers fränka.
Skade.	Njords maka.
Skagul.	Valkyria.
Skall.	Jätte i ulfhamn.
Skidbladne.	Fröjs skepp.
Skinfaxe.	Dags häst.
Skirne.	Gudarnes sändebud.
Skryme.	Jätte.
Skuld.	Norna.
Sleipner.	Odins häst.
Snar.	Karls hustru.

Sol.	Solens ledarinna.
Suttung.	Jätte.
Surt.	Eldens herre.
Svadilfare.	Häst.
Svegder.	Odin.
Svipdag.	Ods namn.
Särimne.	Valhalls galt.
Sökvabäck.	Sagas boning.

T.

Tanngnyst. Tanngrisne.	Tors bockar.
Tir.	Träls hustru.
Tjalfve.	Tors tjenare.
Tjasse.	Jätte.
Tjodröre.	Dverg.
Tor.	Åskans gud.
Trud.	Tors dotter.
Trudvang.	Tors rike.
Trym.	Jätte.
Trymhem.	Tjasses rike.
Tund.	Lufthafvet.
Tyr.	Krigets gud.
Tökt.	Loke som jättekvinna.

U.

Ull.	En af gudarne.
Urd.	Norna.
Urdarbrunn.	Urds brunn.
Utgård.	Borg i Jotunhem.
Utgårda-Loke.	Jätte.
Utter.	Man i utterskepnad.

V.

Vafrudne.	Jätte.
Vala.	Spåkvinna.
Vale.	Balders hämnare.
Valen.	Valplatsen.
Valfader.	Odin.
Valhall.	Gudarnes sal.
Valkyria — Valkyrior.	Odins sändebud.
Valland.	Stridernas land.
Vanahem.	Vanernas rike.
Var.	Gudinna.
Ve.	Odins broder.
Verdandi.	Norna.
Vidar.	En af asarne.
Vigrid.	Slätt.
Vile.	Odins broder.
Vån.	Flod.
Vägtam.	Odin.
Vättar.	Naturväsen.

Y.

Yggdrasil.	Verldsträdet.
Ymer.	Urjätte.

Å.

Åe.	Stamfader för de ofrie.
Ångerbåda.	Jättekvinna.
Årvak.	Solhäst.

Ä.

Ägir.	Hafvets gud.
Ärna.	Jarls maka.

Ö.

Örvandel.	Gränsvakt.

6000254100
Göteborgs universitetsbibliotek

Från *Z. Hæggströms Förlagsexpedition* ha utkommit följande

Böcker för barn och ungdom.

En liten parfvels lefnadsöden, af *M. R. Halt.* Prisbelönt af franska akademien. Vackra illustrationer. Pris: bunden 3 kronor.

Om denna förträffliga ungdomsbok yttrar en recensent i Nya Dagligt Allehanda: »Författaren förstår ständigt att afvinna sitt ämne något, som tilltalar läsaren och anslår de goda känslosträngarne i hans inre. Detta gör att berättelsen blir så underhållande, att man följer hvarje sida med odeladt intresse.»

Foglarnes språk, af *C. A. Hollgren.* Pris: 2 kronor.

Ett intressant bidrag till kännedomen om fogelverlden.

Folksagor och äfventyr, af *Sv. Grundtvig.* Öfversättning. Pris: bunden 3 kronor.

»I Tyskland, så njuggt på erkännande af allt danskt, hafva Grundtvigs sagor mottagits med *allmänt bifall och ställts vid sidan af bröderna Grimms samlingar.*»

Från skog och sjö. Jagt- och fångstfärder, af *Onni Wetterhoff.* Pris: 3 kronor.

Enkelt och raskt tecknade äfventyr från Finlands vildmarker.

Heidi eller **Den lilla Schweizerflickan,** af *Johanna Spyri.* Öfversättn. 3 planscher. Pris: bunden 2.50.

»Jag öfverdrifver icke, då jag säger att hvarje familj, der Heidi är okänd, går miste om en kostbar skatt.» (Deutsche Litteratur-Blatt.)

Heidi visar hvad hon duger till, af *Johanna Spyri.* Öfversättn. 4 planscher. Pris: bunden 2.50.

Det tyska originalet har inom kort tid i sitt hemland utkommit i 3 upplagor, hvilket bäst torde vittna om det erkännande, som Johanna Spyris författarskap der vunnit.

Kamp och seger, kulturhistoriska skildringar från den romerska kejsartiden. Efter tyskt original af *W. Schultze.* Vackra illustrationer. Pris: bunden 3 kronor.

Skildringar ur historien och lifvet, med titelbild och 47 vackra träsnitt. Pris: bunden 3 kronor.

»Denna bok är helt visst egnad att väcka och underhålla intresset för historiens studium samt fylla själen med stora bilder.» (Helsingfors Dagblad.)

Under syrenerna, af *Louisa M. Alcott.* Öfversättning. Med 23 illustrationer. Pris: bunden 3.50.

Ur barnens verld, hågkomster och historier af Gds. Teckningar af *Jenny Nyström.* Pris: bunden 3 kronor.

»Vi anbefalla denna bok på det varmaste till alla mammor och pappor vid blifvande julköp, såsom en *god,* en *rolig,* en *vacker småbarnsbok.*»
(Tidskrift för hemmet.)